

JANA KRBOVÁ

Revitalizace městských center a veřejných prostranství v ČR

Třetí část: (Ne)Proměny náměstí
českých měst v obrazech – hodnocení
kvality a inspirace

Wolters Kluwer
Česká republika

REVITALIZACE MĚSTSKÝCH CENTER
A VEŘEJNÝCH PROSTRANSTVÍ V ČR

TŘETÍ ČÁST: (NE)PROMĚNY NÁMĚSTÍ
ČESKÝCH MĚST V OBRAZECH –
HODNOCENÍ KVALITY A INSPIRACE

Revitalizace městských center a veřejných prostranství v ČR

Třetí část: (Ne)Proměny náměstí
českých měst v obrazech –
hodnocení kvality a inspirace

JANA KRBOVÁ

Wolters Kluwer

Vzor citace: Krbová, Jana. *Revitalizace městských center a veřejných prostranství v ČR. Třetí část: (Ne)Proměny náměstí českých měst v obrazech – hodnocení kvality a inspirace*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2020, 200 stran.

KATALOGIZACE V KNIZE – NÁRODNÍ KNIHOVNA ČR

Krbová, Jana, 1962–

Revitalizace městských center a veřejných prostranství v ČR. Třetí část, (Ne)Proměny náměstí českých měst v obrazech - hodnocení kvality a inspirace / Jana Krbová. – Vydání první. – Praha: Wolters Kluwer, 2020. – 200 stran

Obsahuje bibliografie

ISBN 978-80-7676-017-2 (brožováno)

* 711.61 * 316.334.56 * 711.168 * 711.4/.8 * (437.3) * (048.8)

– náměstí – Česko

– veřejná prostranství – Česko

– veřejný prostor – Česko

– obnova území – Česko

– rozvoj měst – Česko

– monografie

71 – Územní plánování. Urbanismus. Památková péče [21]

Tato publikace vznikla v rámci projektu TA ČR Éta č. TL01000498 „Revitalizace městských center a dalších veřejných prostorů v České republice: problémy, zahraniční inspirace, možnosti řešení“.

Recenzovali:

doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D. (akadernik)

Ing. Michal Lom, Ph.D. (odborník z praxe)

© Ing. Jana Krbová, Ph.D., Fakulta managementu Vysoké školy ekonomické v Praze, 2020

ISBN 978-80-7676-017-2

Obsah

Úvod	7
1 Metodika výzkumu kvality veřejných prostranství: kritická analýza a nastavení manažerského přístupu metodiky k měření kvality veřejného prostranství	9
1.1 Indikátory kvality veřejného prostranství	11
1.2 Očekávání jako „pomyslný“ standard při hodnocení kvality veřejného prostranství	14
1.3 Metodická omezení	14
1.4 Postup výzkumu, získání dat a interpretace výsledků dotazníkového šetření	15
1.5 Použité zdroje	16
2 Testování navrhované metodiky na homogenním vzorku veřejných prostranství: hodnocení jejich kvality a manažerská doporučení	18
2.1 Třeboň	18
2.1.1 Hodnocení kvality Masarykova náměstí v Třeboni	23
2.1.2 Použité zdroje	31
2.2 Moravské Budějovice	33
2.2.1 Hodnocení kvality náměstí Míru v Moravských Budějovicích ..	35
2.2.2 Použité zdroje	45
2.3 Dobruška	46
2.3.1 Hodnocení kvality náměstí F. L. Věka v Dobrušce	49
2.3.2 Použité zdroje	58
2.4 Nové Město nad Metují	59
2.4.1 Hodnocení kvality Husova náměstí v Novém Městě nad Metují	64
2.4.2 Použité zdroje	74
2.5 Vrchlabí	75
2.5.1 Hodnocení kvality náměstí Míru ve Vrchlabí	79
2.5.2 Použité zdroje	89
2.6 Vysoké Mýto	90
2.6.1 Hodnocení kvality náměstí Přemysla Otakara II.	95
2.6.2 Použité zdroje	105

2.7	Litomyšl	106
2.7.1	Hodnocení kvality Smetanova náměstí v Litomyšli	109
2.7.2	Použité zdroje.	119
2.8	Poděbrady	119
2.8.1	Hodnocení kvality náměstí Jiřího v Poděbradech	123
2.8.2	Použité zdroje.	131
2.9	Turnov	132
2.9.1	Hodnocení kvality náměstí Českého ráje.	136
2.9.2	Použité zdroje.	146
2.10	Bruntál.	146
2.10.1	Hodnocení kvality náměstí Míru v Bruntále	150
2.10.2	Použité zdroje.	159
3	Diskuse k navrhovanému manažerskému přístupu metodiky měření kvality veřejných prostranství	160
3.1	Potvrzení/vyvrácení hypotézy: Očekávání kvality VP v homogenních skupinách měst (co do velikosti) jsou stejná	161
3.2	Standardy kvality veřejných prostranství. Kde je nalézt? Jak je vytvořit? Jak s nimi pracovat?	170
3.3	Použité zdroje	171
4	Inspirace oživení veřejných prostranství: pro dobrou praxi	173
4.1	Zenové zahrádky ve veřejném prostranství: Veřejné prostory 1ar(t) a 2ar(t) v Mariánské ulici v Litomyšli.	173
4.2	Alternativní posedová místa	175
4.3	Pamětní desky	177
4.4	Herní prvky ve veřejném prostranství.	178
4.5	Edukativní prvky ve veřejném prostranství.	179
4.6	Spolupráce města s podnikatelskými subjekty	179
4.7	Využití proluk a volných míst ve městech.	181
4.8	Pěší zóny jako alternativa k náměstím v centrech měst	183
4.9	Netradiční vodní prvky ve veřejném prostranství.	186
4.10	Použité zdroje	187
	Závěr	189
	Seznam tabulek, grafů a obrázků	191
	Summary	198

Úvod

Rekonstrukce a revitalizace veřejných prostranství jsou vysoce nákladnou investiční akcí. Mnohdy se jedná i o desítky miliónů korun, které města a obce ve svých rozpočtech nemají. Revitalizace veřejných prostranství měst by jistě nebyla v takové fázi, v jaké je, nebýt finančních prostředků z Fondů Evropské unie. I tak se mnohá města musela zadlužit, aby byla schopna spolufinancování z vlastních prostředků. Investiční aktivita měst a obcí výrazně přispívá k růstu ekonomiky v různých oblastech (např. stavebnictví, kovovýrobě, službách).

Veřejná prostranství (dále jen VP) jsou nedílnou součástí měst a obcí, ve kterých se odehrávají sociální, společenské a ekonomické interakce. Vztah veřejnosti (místních obyvatel) k veřejnému prostranství je velmi silný. Zejména starousedlíci jsou více konformní a konzervativní a málo otevření k novým výzvám. Nicméně nejenom starousedlíci, ale noví, mladí obyvatelé chtějí a mají zájem na tom, jak bude vypadat a jak bude funkční například náměstí ve městě, ve kterém žijí. Vzhled veřejných prostranství a zejména náměstí ovlivňují i návštěvníci, kteří mají vždy nějaké očekávání. To jsou dvě skupiny stakeholderů (residenti a návštěvníci). Ale je tady i třetí skupina, která chce prosazovat ve veřejném prostranství svoje zájmy, a to jsou podnikatelé ve veřejných prostranstvích.

Revitalizace veřejného prostranství je dlouhodobým procesem, „... *který v sobě zahrnuje několik důležitých kroků*“ (Krbová, 2019, s. 59). K tomu autorka řadí mj. vyjasnění si funkce VP a zejména pak zjištění představ o budoucím využití a vzhledu. Právě představy veřejnosti jsou nezbytným předpokladem pro správnou formulaci zadání architektonického řešení. Autorka také uvádí, že v rámci výzkumu bylo zjištěno, že pokud je tato etapa vynechána, veřejnost je mnohdy k předloženým návrhům kritická a město tak vynakládá další finanční prostředky na nové architektonické studie. Příprava se pak prodlužuje a prodražuje; roste nedůvěra veřejnosti a vzniká sociální napětí. V nejednom městě se tak stalo (např. Hradec Králové, Jindřichův Hradec). Sřet těchto minimálně tří skupin stakeholderů mohou, pokud jim to vedení města dovolí, výrazně ovlivnit kvalitu veřejného prostranství.

Cílem této publikace je představit nový přístup (novou metodiku) k hodnocení kvality veřejných prostranství. Ten je konstruován na základě kritického zhodnocení dosavadních přístupů (metodik) a na základě výstupů empirického šetření. Nová metodika využívá dvojdimenzionální přístup, kdy první dimenze je založena

na očekávání jako fundamentální formulaci kvality; jako oprávnění míry očekávání. Druhá dimenze vychází z již teorií a praxí ověřených atributů kvality VP.

Dílčím cílem je v rámci prezentace nové metodiky hodnocení kvality VP, která v sobě zahrnuje více prvků manažerského přístupu, otestovat navrženou metodiku na vzorku homogenních veřejných prostranství (byla zvolena historická náměstí).

V závěru publikace je diskuse k některým částem navrhovaného manažerského modelu hodnocení kvality veřejného prostranství.

1 Metodika výzkumu kvality veřejných prostranství: kritická analýza a nastavení manažerského přístupu metodiky k měření kvality veřejného prostranství

Kvalitou veřejných prostranství, jako základního předpokladu k plánování jejich revitalizace, se zabývá celá řada autorů. Silná vlna zájmu o veřejná prostranství byla vyjádřena v poslední třetině 20. století v konceptu nazývaném Public Space Management (management veřejného prostranství), který formuluje požadavek propojení managementu a veřejného prostoru (Krbová, 2018). K nejznámějším a odbornou veřejností v tuzemsku a zahraničí uznávaným patří bezeporu Gehl, ale i řada dalších autorů (Carmona, De Magalhaes, Body-Gendrot, Zukin), kteří koncept managementu veřejného prostranství obohatili o další přístupy a metody.

I v České republice v 90. letech 20. století začaly postupně objevovat práce zabývající se renesancí veřejných prostranství a jejich kvality, které vychází z prací výše uvedených autorů. I sama města začala vnímat smysl veřejných prostranství jako místa pro setkávání lidí, ale zároveň i jako nástroj k podpoře image města (Krbová, 2018).

V rámci řešení projektu TA ČR Éta č. TL01000498 „Revitalizace městských center a dalších veřejných prostorů v České republice: problémy, zahraniční inspirace, možnosti řešení“ podrobil Sabolovič (2019) kritické analýze aplikované přístupy a metody hodnocení kvality veřejných prostranství a dochází k závěru, že většina z nich je postavena na základech studií Gehla a Carmona a jsou přizpůsobeny svému použití. Všechny přístupy se zaměřují na kvalitu, ale není zcela patrné, k jakému standardu je kvalita posuzována. Zda se jedná o nějaký hypotetický a expertně nastavený standard (lze ho vůbec nastavit?), či zda existují obecně platná pravidla. Gehl (2004) formuloval proces hodnocení kvality veřejného prostranství a na konci procesu uvádí, že by celý proces měl vyústit v nastavení standardů kvality veřejného prostranství.

Ve všech studiích se objevuje, nebo jsou založeny na tom, že veřejná prostranství jsou místa pro sociální, kulturní a ekonomickou interakci. Pracují s nastavenými charakteristikami, které vychází (a jsou postupně upravovány) z klíčových atributů,

kteřé byly systematicky analyzovány od roku 1975 a formulovány organizací Projekt for Public Space.

Jestliže bude sledována premisa, že kvalita veřejného prostranství tvoří základ pro plánování veřejných prostranství, zejména pak při formulaci požadavků (Sabolovič, 2019), je tím podpořena potřeba hodnocení jejich kvality. Z toho, že zjištění současného stavu kvality je východím pro jeho další rozvoj, který bude naplňovat základní požadavky veřejnosti na tyto typy prostorů, vychází i tato studie

Jenomže vyvstává otázka, jak kvalitu VP vlastně hodnotit. V odborné literatuře jsou využívány různé přístupy. Gehl¹ (2004) uvádí, že kvalita veřejného prostranství má úzkou vazbu na to, jakým způsobem je lidmi využívána, a vysvětluje to základním vztahem, že kvalita veřejného prostranství = počet lidí x strávený čas ($K = Q \times t$) a pracuje se třemi atributy: s (i) bezpečím, (ii) fyzickým komfortem a (iii) prožitkem. Carmona (2015) pracuje ještě s uplatňovanými politikami a legislativou, kterými je veřejný prostor utvářen.

Při propojení obou přístupů se lze dobrat k nastavení novějšího **manažerského přístupu hodnocení kvality veřejného prostranství**, který respektuje výše uvedené. Jinými slovy, navrhovaný model nemá standardy kvality na VP formulovány jako konečný výsledek (viz Gehl 2004), ale hledá možnosti používat jakýsi „pomyslný“ standard ke srovnání se skutečností. Standard je vyjádřen přáním a potřebami uživatelů veřejných prostranství. Jde o jakési nastavení určité hranice, která je uživateli považována za standard, uspokojující jejich potřeby a přání.

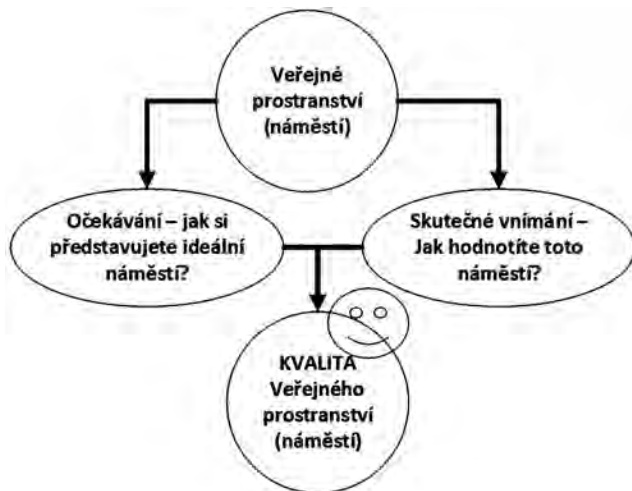
Proto navrhovaný model vychází z toho, že musí být nějaká **očekávání**, která formuluje veřejnost (co od veřejného prostoru očekává), která jsou (měla by být) promítnuta a respektována při jejich plánované revitalizaci. V teoretických konceptech je kvalita definována jako shoda s požadavky (Crosby, 1979), splnění požadavků zákazníků (Friegenbaum, 1983) nebo, jak uvádí Krbová (2017, s. 81), že „... *hodnocení kvality lze vnímat jako zkoumání míry naplnění očekávaných požadavků souborem kritérií*“. Praktické využití atributu očekávání lze dohledat v mnoha modelech hodnocení kvality, jako například klientském auditu, technikách kritických případů, Focus group, SERVQUAL a podobných. Každá z těchto metod vznikla pro různé potřeby. Společné jim však je zjištění potřeb a očekávání. Tyto teoretické základy lze považovat za opodstatněné k tomu, zahrnout do navrhovaného manažerského přístupu hodnocení kvality veřejného prostranství právě očekávání. I Hospers (2017) uvádí, že rozhodujícím je zhodnocení zájmů a potřeb.

Na druhé straně to je **skutečnost** neboli jak veřejnost hodnotí současnou podobu, jak odpovídá jejich představám (viz následující obrázek). Rozdíl mezi očekáváním

¹ Jan Gehl je dánský architekt a profesor na Dánské královské akademii v Kodani a založil Centrum pro výzkum veřejného prostranství. Je předním a světově uznávaným odborníkem v této oblasti.

a skutečností je **mezerou**, která by se měla stát předmětem řešení a měla by být zahrnuta do revitalizačních projektů. Tohoto názoru je i Blecharz (2015), který uvádí, že při zjištění nepříznivých výsledků (mezer) je nutné pracovat na zlepšení, aby byla naplněna spokojenost.

Obrázek č. 1 Model hodnocení kvality veřejného prostranství

Zdroj: autorka

1.1 Indikátory kvality veřejného prostranství

Pro stanovení základních skupin atributů hodnocení skutečného stavu kvality veřejného prostranství vychází navrhovaný model z indikátorů kvality VP podle Gehla a podle organizace Project for Public Spaces.

Gehl (2004) uvádí tři skupiny indikátorů:

- Bezpečí (bezpečí – opuštěná místa se stávají nebezpečnými) v podání kvalitního VP je takové, kde se vyskytují různé funkce (obchody, služby, bydlení, kanceláře). Doprava ovlivňuje kvalitu VP hlukem, zplodinami apod. versus omezený prostor pro chodce.
- Pohodlí je vyjádřeno **pohybem v prostranství** (podmínky pro chůzi – bezbariérovost, nadchody, podchody, povrch bez překážek), **kvalitou sezení** (lavičky) a drobnými možnostmi sezení na kašnách, schodech, patnicích (bez možnosti sezení se VP stává průchozím/průjezdným koridorem), **možností vidět** (zajímavé

pohledy a výhledy, průhledy, dominanty, vhodné osvětlení), **aktivitami a interakcemi**, což představuje využití VP např. pro rekreační běh, koutky pro hraní dětí, zajímavé atrakce pro dospělé.

- Prožitek zahrnuje **měřítka** (ve velkém a prázdném prostranství se člověk necítí dobře – rozčlenit) a **místní klima** (umět nabídnout stín před slunečnými paprsky, zákoutí před větrem, únik před deštěm).

Indikátory kvality VP podle organizace PPS (Project for Public Spaces):

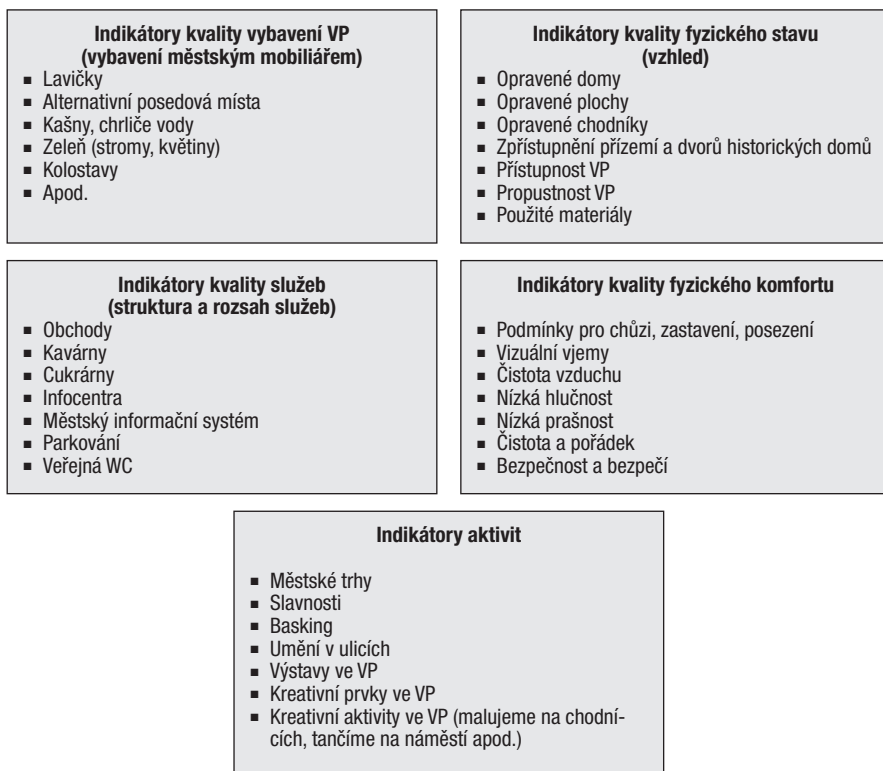
- Sociabilita: aktivní versus pasivní kontakty (potkávají se ve VP a komunikují, sami se zapojují do zkvalitnění VP, zalévají květiny a pečují o ně apod.).
- Využití a aktivity: chování lidí (procházejí, sedí...), organizované akce, které posilují veřejný život (hudební vystoupení, busking, výstavy, trhy), vybavení herními prvky, funkční využití budov (cukrárny, restaurace, kavárny, obchody a obchůdky).
- Dostupnost a propojení: dostupnost pěšky, na kole, autem – budovat v blízkosti parkovací místa, upravit bezbariérovost, četnost přechodů, přehlednost prostoru, orientace v prostoru (informační systém).
- Pohodlí a image: udržované VP, čisté, bezpečné, vybavenost městským mobiliářem.

Oba přístupy se zaměřují na hodnocení funkčnosti a sociální struktury veřejného prostranství. Vychází sice z odlišného přístupu, ale při podrobnějším zkoumání jsou si velmi podobné.

Navrhovaný manažerský přístup kvality veřejného prostranství se snaží na jejich kvalitu dívat komplexněji, a proto při hodnocení kvality VP se zaměřuje nejen na hodnocení kvality funkčnosti a sociální struktury VP, ale i kvality fyzického stavu, vybavení, nabídky služeb a vzhledu VP. Na základě představených přístupů a vlastní prvotní vyhledávací studie VP (terénního šetření) bylo navrženo pět sad indikátorů, a to **(i) indikátory kvality vybavení VP, (ii) indikátory kvality fyzického stavu VP a (iii) indikátory kvality fyzického komfortu, (iv) indikátory kvality služeb ve VP a (v) indikátory aktivit ve VP**. Každé skupině indikátorů byly na základě závěrů předvýzkumu přiřazeny dílčí indikátory (viz následující obrázek).

Obrázek č. 2 Indikátory zkoumání kvality veřejného prostranství

Zkoumané indikátory

Zdroj: autorka

1.2 Očekávání jako „pomyslný“ standard při hodnocení kvality veřejného prostranství

Nastavení manažerského modelu využívá některé indikátory hodnocení kvality veřejného prostranství, jak je výše popsáno z již publikovaných přístupů. Lze ale konstatovat, že manažerský model je inovativní v tom, že se zabývá tím, **k jakému základu hodnotit a posuzovat kvalitu, a navrhuje zahrnout do modelu očekávání**, které je jakýmsi bodem (mezíčkem), ke kterému je skutečnost porovnávána. Výslednicí je změření kvality a zjištění nedostatků (mezery). To umožňuje nalézt tzv. mezeru, ve které je možné kvalitu veřejného prostranství zlepšovat. Nejedná se tedy o pouhý myšlenkový derivát (Sabolovič, 2019), ale o rozšířený přístup, který nabízí nový pohled na zkoumanou problematiku.

Pro odhalení očekávání jsou nasazeny stejné atributy a indikátory kvality VP. Postup předpokládá zjištění, jak by si respondenti představovali (očekávání) ideální náměstí (VP) a následně jsou ve stejných atributech a indikátorech dotazováni na to, jak jejich představám (očekáváním) odpovídá skutečný stav VP. Při konstrukci manažerského modelu hodnocení kvality VP je v podstatě využita logika metody benchmarkingu, která je založena na hledání bencharkinkové mezery. Jinými slovy, je hledán rozdíl mezi nejlepším a skutečným. V případě veřejných prostranství nelze určit co je nejlepší, protože se jedná o dynamický a v čase se proměňující prvek. Proto na rozdíl od benchmarkingu je nezbytně nutné pro model hodnocení kvality VP nastavit nějakou srovnávací bázi (standard), kterou je očekávání.

V návaznosti na výstupy hodnocení kvality veřejného prostranství a provedené a publikované další výstupy revitalizace veřejných prostranství jsou u každého atributu kvality a každého města formulována manažerská doporučení pro management měst a obcí. Jedná se o obecná doporučení, která je možné dále podrobně rozpracovat při plánování dalších kroků, které budou směřovat k odstranění mezery.

1.3 Metodická omezení

S vědomím, že kvalitu veřejných prostranství je velmi obtížné kvantifikovat (vždy existuje subjektivní hodnocení a v případě veřejných prostranství jejich velká variabilita s různými charakteristikami) či parametrizovat, k hodnocení byla použita aproximace (Jehlík, Plos, 2015). Veřejná prostranství jsou systémově dynamické části měst, a jak uvádí Aleš (2018), dynamické objekty lze jen obtížně kvantifikovat. Výše uvedené bylo vzato v potaz při přípravě metodiky hodnocení kvality veřejných prostranství.

Jednou z otázek bylo, jak zachytit veřejná prostranství jako dynamický a v čase neustále měnící objekt. Byla zvolena z dlouhodobého hlediska fotodokumentační metoda, která každé náměstí představí jak v historii, tak i v současnosti. Z krátkodobého hlediska bylo zvoleno zachycení současného stavu na fotografii, jeho popis, provedení, v týž den i dotazníkové šetření, což bylo ještě jednou zopakováno a vyhodnocen průměr.

Každé veřejné prostranství, ať náměstí (velká, malá, historická apod.), náměstí s parkovými úpravami, parky, pěší zóny apod. mají svá specifika a jsou určena k jinému funkčnímu využití. Z tohoto důvodu (i) je nutné porovnávat vždy homogenní skupiny VP, (ii) nelze používat stejné indikátory pro všechny typy VP bez ohledu na to, že mají v každém typu VP jiný význam a důležitost.

Další z otázek bylo, zda je očekávání u všech náměstí stejné. Při prvních výstupech bylo zjištěno, že očekávání na historickém náměstí se odlišuje od očekávání na náměstí mimo historické centrum. Že nelze srovnávat očekávání na náměstích velkých a malých měst, ba dokonce v různých regionech. Proto původní myšlenka využít jednu komplexní baterii výstupů očekávání v různých velkých městech a jejich zprůměrování se ukázalo jako nevhodné, neboť by neposkytovalo relevantní srovnávací bázi. Docházelo by k jasnému zkreslení. Proto byl navržen a otestován postup, kde v každém městě a na každém náměstí byl proveden výzkum očekávání a skutečného vnímání veřejného prostranství, aby byl získán objektivní a reálný obraz o vnímání kvality konkrétního veřejného prostranství.

Z metodického hlediska byla identifikována některá další omezení výzkumu. Jedním z nich je vysoká subjektivita v hodnocení respondentů, která je dána osobnostními vlastnostmi respondenta (ochota/neochota odpovídat), hodnotovým žebříčkem (nahodnocení/podhodnocení), malým vzorkem respondentů. Ochota/neochota respondentů zapojit se do výzkumu bude řešena osobním dotazováním v místě a vysvětlením cílů výzkumu. Nahodnocení/podhodnocení lze částečně ovlivnit nastavením hodnoticího panelu, který bodové hodnocení vyjadřuje slovně. Malý vzorek respondentů lze ovlivnit, ale z hlediska toho, že se jedná o testovací výzkum, lze považovat zvolený vzorek za dostačující.

1.4 Postup výzkumu, získání dat a interpretace výsledků dotazníkového šetření

Pro měření kvality veřejných prostranství byly uskutečněny jednotlivé dílčí kroky.

- a) V prvotní fázi byla navržena metodika hodnocení kvality VP (viz výše).
- b) Pro hodnocení kvality VP byla vybrána homogenní skupina. Tou se stala náměstí v historické části měst (historická centrální náměstí). Argumentací pro výběr

homogenní skupiny je to, že mezi veřejná prostranství lze řadit náměstí (historická, ostatní), parky, pěší zóny apod. (viz Krbová, 2018; Šilhánková, 2003), které plní různou funkci a vznikaly pro různé účely.

- c) Výběr měst, která byla podrobena analýze, byl uskutečněn z 69 měst České republiky ve velikostních skupinách 5 až 9,999 tisíc obyvatel a 10 až 20 tisíc obyvatel (podrobně viz kapitola 2).
- d) Byla provedena fotodokumentace současného stavu náměstí v historické části vybraných měst. Terénní mapování probíhalo v letech 2018–2020 (fotodokumentáční metoda a metoda percepce).
- e) Byly dohledávány historické fotografie, dokumentující stav ve 20. století.
- f) V letech 2019 a 2020 proběhlo dotazníkové šetření. Počty oslovených a zapojených respondentů v členění na rezidenty (bydlící a vlastníky nemovitostí), podnikající a turisty (návštěvníky) je uvedeno vždy u každého analyzovaného města.
- g) Získaná data byla podrobena analýze a interpretovány výsledky.

Při interpretaci výsledků dotazníkového šetření v této publikaci jsou uváděny zprůměrované hodnoty za všechny skupiny respondentů. Pokud došlo k výraznému rozdílu, tak je tento fakt uveden u jednotlivých atributů. Pro potřeby managementu měst má autorka k dispozici výsledky i podle jednotlivých skupin respondentů.

1.5 Použité zdroje

- Aleš, D. 2018. Disertační práce. *Metodika hodnocení kvality hlavních ulic*. Praha: ČVUT v Praze. Fakulta architektury. Ústav urbanismu, 2018.
- Blecharz, P. 2015. *Kvalita a zákazník*. Praha: Ekopres. ISBN 978-80-87865-20-0.
- Crosby, P., B. 1979. *Quality is free: the art of making quality certain*. New York: McGraw-Hill. ISBN 978-0-07-014512-2.
- Fiegenbaum, A. V. 1983. *Total quality control*. 3rd ed. New York: McGraw-Hill. ISBN 978-0-07-020353-2.
- Gehl A. 2004. Zurich Public Spaces. BURRI public elements AG. <https://www.burri.world/en/file/4129/download?token=CsofEcnH> [Cit. 09/ 2020.] Online.
- Carmona, M. 2015. London's local high streets: The problems, potential and complexities of mixed street corridors. *Progress in Planning*, August 2015, Volume 100, s. 1–84.
- Hospers, G. J. 2017. People, place and partnership: Exploring strategies to revitalise town centres. *European Spatial Research and Policy*, 24(1), s. 65–79.
- Jehlík, J., Plos, J. 2015. *Metodika zadávání územních plánů [A] Koncepce a návrh / Monografie týmu hlavního řešitele*. 1. vydání Praha: ČVUT v Praze – Fakulta architektury, 2015. 978-80-01-05702-5.
- Krbová, J. 2017. *Strategické plánování ve veřejné správě*. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-7552-587-1 (brož).

- Krbová, J. 2017a. *Moderní management ve veřejné správě. Nové, inovativní a kreativní přístupy v managementu veřejné správy: výzvy a možnosti*. Praha: Wolters Kluwer. 144 s. ISBN 978-80-7552-744-8 (brož.).
- Krbová, J. 2019. Strukturální dimenze proměn veřejných prostranství: teoretická východiska a empirický výzkum. In: Krbová, J., Ježek, J. a kol. *Revitalizace městských center a veřejných prostranství v ČR. První část: Problémy a výzvy*. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7598-777-8 (brož.).
- Sabolovič, M. 2019. Analýza metod hodnocení kvality veřejného prostranství. In: Krbová, J., Ježek, J. a kol. *Revitalizace městských center a veřejných prostranství v ČR. První část: Problémy a výzvy*. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7598-777-8 (brož.).
- Šilhánková, V. 2003. *Veřejné prostory v Územně plánovacím prostoru*. Brno: Vysoké učení technické. ISBN 80-214-2505-9.
- Project for Public Spaces. 2003. Trying To Get To Your Destination? Project for Public Spaces. [Online] Project for Public Spaces, 2003. [Citace: 1. Sspen 2019.] <https://www.pps.org/info/placemakingtools/casesforplaces/gr-place-feat>.

2 Testování navrhované metodiky na homogenním vzorku veřejných prostranství: hodnocení jejich kvality a manažerská doporučení

Výběr měst, která byla podrobena analýze, byl proveden z 69 měst České republiky ve velikostních skupinách 5 až 9,999 tisíc obyvatel a 10 až 20 tisíc obyvatel, které byly v rámci výzkumu mapovány a nebyly použity v první a druhé části publikace² (pozn.: celkem bylo v rámci řešení projektu analyzováno 120 měst všech velikostních skupin). Pro tuto studii bylo vybráno 10 měst s 5 až 20 tisíci obyvateli metodou náhodného výběru (losování) – tj. asi 10 % (4 města ve velikostní skupině od 5 do 9,999 tisíc obyvatel a 6 měst velikostní skupiny 10 až 20 tisíc obyvatel). Konkrétně se jedná o Moravské Budějovice, Třeboň, Dobrušku, Nové Město nad Metují, Vrchlabí, Bruntál, Vysoké Mýto, Litomyšl, Poděbrady a Turnov.

2.1 Třeboň

Třeboň leží v okrese Jindřichův Hradec v Jihočeském kraji. Žije zde zhruba 8,3 tisíce obyvatel. Třeboň je rekreačním městem, kde se nachází městská památková rezervace. Zároveň je střediskem Chráněné krajinné oblasti Třeboňsko.

Město Třeboň již od roku 1994 zpracovává a pravidelně aktualizuje Program regenerace městské památkové rezervace Třeboň (Třeboň, nd. 1) a má zpracovaný funkční Územní plán města, což umožnilo, aby se město přihlásilo do Programu regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón, který slouží k zacharaně nejcenějších částí historických měst.

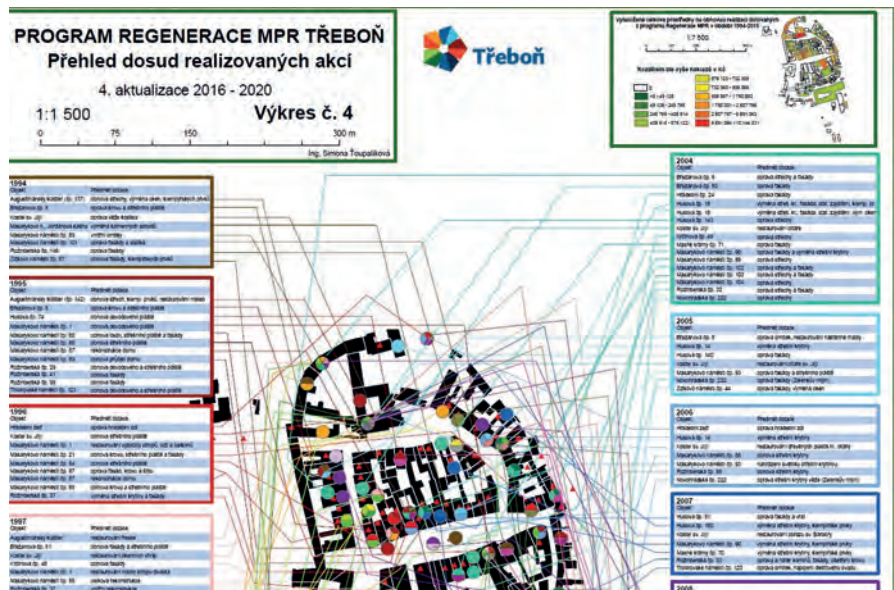
Město má k Programu regenerace městské památkové rezervace zpracovanou přehlednou výkresovou přílohu č. 4, která zcela přehledně a jasně zachycuje, jaké

² Krbová, J., Ježek, J. 2019. *Revitalizace městských center a veřejných prostranství v ČR. První část: Problémy a výzvy*. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7598-777-8 (brož.) a Krbová, J., Ježek, J. 2020. *Revitalizace městských center a veřejných prostranství v ČR. Druhá část: Případové studie*. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-7676-044-8.

TESTOVÁNÍ NAVRHOVANÉ METODIKY NA HOMOGENNÍM VZORKU VEŘEJNÝCH PROSTRANSTVÍ

konkrétní projekty byly zrealizovány v období 1994 až 2015, v kterém konkrétním roce a s jakými náklady (Třeboň, nd. 2). V 5. aktualizaci je přiložena příloha s realizovanými projekty v období let 2016–2020 (Třeboň, nd. 3). Současně vždy je v každé aktualizaci Programu regenerace zpracovaná příloha s navrhovanými revitalizačními akcemi (Třeboň, nd. 1). Toto lze považovat za velmi funkční nejen manažerský, ale i projektový nástroj.

Obrázek č. 3 Město Třeboň: přehled dosud realizovaných akcí od roku 1994 do roku 2020

Zdroj: Třeboň, nd. 2

Masarykovo náměstí je přirozeným centrem města, které je lemováno městskými domy s barokními štíty (Wikipedia, nd.). Od doby existence Programu regenerace městské památkové rezervace Třeboň byly postupně realizovány projekty zaměřené nejen na celkovou revitalizaci náměstí, ale i projekty zaměřené na revitalizaci domů a budov v památkové rezervaci. Dobová fotografie je uvedena v následujícím obrázku.

Obrázek č. 4 Masarykovo náměstí: historická fotografie (1904)

Zdroj: Fotohistorie, 2009

Masarykovo náměstí prošlo velkou proměnou. V rámci rekonstrukce byla na náměstí výrazně utlumena doprava a parkování (viz následující obrázek).

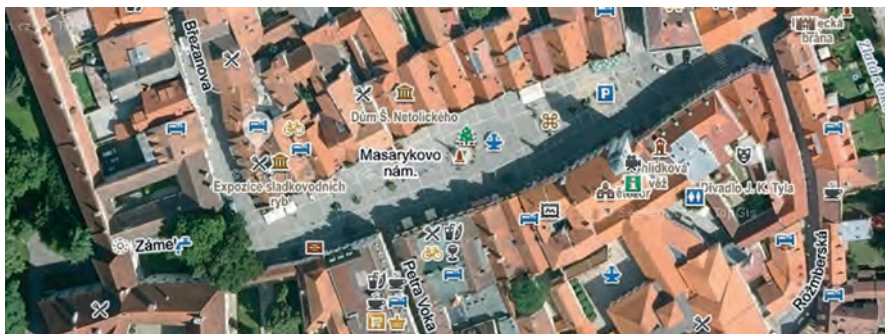
Obrázek č. 5 Masarykovo náměstí: po revitalizaci – celkový pohled

Zdroj: autorka, 06/2019

V roce 2016 byly provedeny další změny dopravního režimu (Třeboň, 2016), který je regulován. Vjezd je povolen pouze bydlícím a podnikajícím prostřednictvím čipové karty, kterým je ovládan zásuvný sloupek. Návštěvníci mohou využít přilehlé parkoviště a na náměstí projít Hradeckou branou.

Obrázek č. 6 Masarykovo náměstí a parkoviště v jeho sousedství: zklidnění dopravy na Masarykově náměstí

Zdroj: autorka, 06/2019

Obrázek č. 7 Klidová zóna uprostřed náměstí

Zdroj: autorka, 06/2019

Náměstí je vybaveno dalším městským mobiliářem, který funkčně doplňuje vybavení. Město je přívětivé k cykloturistům (Třeboňsko je vyhledávaným místem cykloturistů) a v celém prostoru náměstí je rozmístěno velké množství kolostavů (viz následující obrázek).

Obrázek č. 8 Masarykovo náměstí: kolostavy

Zdroj: autorka, 06/2019

Dominantou náměstí je barokní Mariánský sloup se sochou Panny Marie na podstavci se sochami sv. Josefa, sv. Vojtěcha a sv. Alžběty (restaurování bylo realizováno v roce 2008) a renesanční kamenná kašna (viz následující obrázek). Kamenná kašna byla částečně opravena již v roce 1994, kdy došlo k výměně kamenných schodů (Třeboň, nd. 2).

Obrázek č. 9 Masarykovo náměstí: Mariánský sloup a kašna

Zdroj: autorka 06/2019

2.1.1 Hodnocení kvality Masarykova náměstí v Třeboni

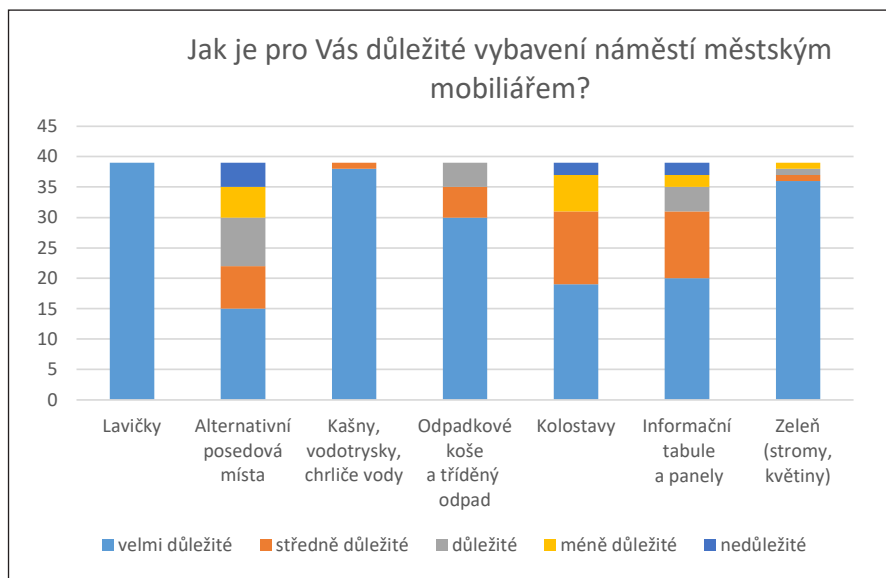
Terénní šetření v Třeboni proběhlo v červnu 2019. Náměstí bylo fotograficky zdokumentováno a proběhlo dotazníkové šetření s cílem zjistit kvalitu tohoto prostranství. Celkem bylo ochotno odpovídat na otázky 39 respondentů, z toho bylo 15 rezidentů (vlastníci nemovitostí nebo bydlení), 9 podnikatelů na náměstí a 15 návštěvníků (obyvatelé města nebydlící na náměstí a turisté). V následující tabulce je uvedeno členění respondentů podle věku a pohlaví. Uvedené výsledky šetření jsou zprůměrované za všechny skupiny respondentů. Pro potřeby města je možné dodat výsledky i podle věku a pohlaví.

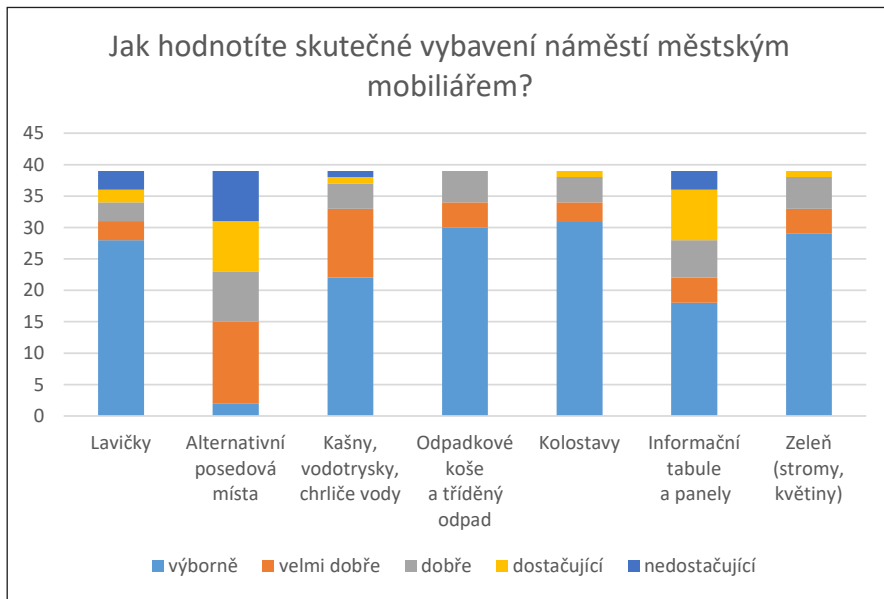
Tabulka č. 1 Struktura respondentů v Třeboni na Masarykově náměstí

Třeboň, Masarykovo náměstí Výzkum proběhl v červnu 2019	ženy		muži		ženy		muži	
	18–39 let	40–59 let	18–39 let	40–59 let	60 a více let	60 a více let	60 a více let	60 a více let
Osloveno respondentů	39	7	8	8	7	5	4	4
rezidenti (vlastníci a bydlení)	15	2	3	3	2	3	2	2
místní podnikatelé	9	1	3	2	2	0	1	1
návštěvníci	15	4	2	3	3	2	1	1

Zdroj: autorka

První otázka byla zaměřena na hodnocení očekávaného a skutečného vnímání **vybavení VP městským mobiliářem**. Jak je vidět z následujících grafů, očekávání a skutečný stav se u některých hmotných atributů mírně odlišuje. Velký rozdíl je u alternativních posedových míst, která chybí zejména mladší generaci a turistům (návštěvníkům).

Grafy č. 1 a 2 Jak je pro Vás důležité vybavení náměstí městským mobiliářem a jak vnímáte (hodnotíte) skutečnost na Masarykově náměstí?

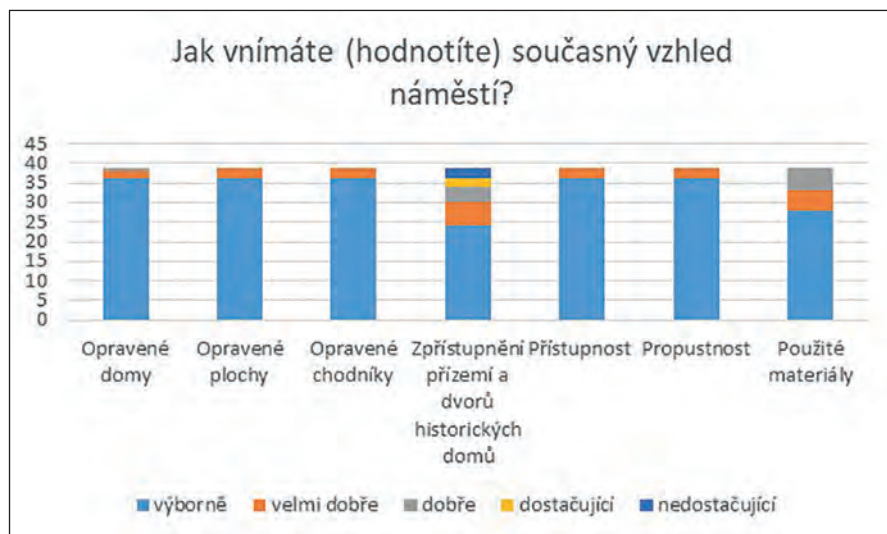
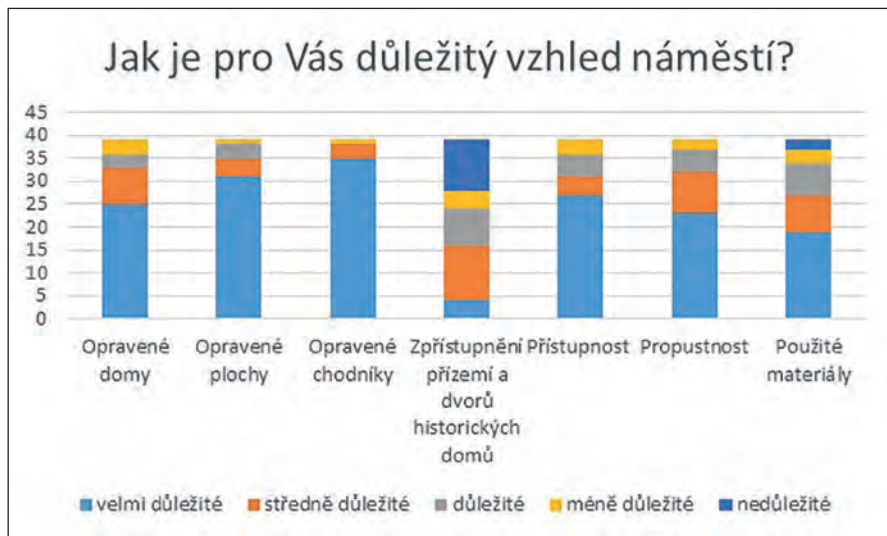
Zdroj: autorka

Manažerská doporučení

- Zvážit možnost doplnění náměstí alternativními posedovými místy. Je možné se inspirovat u provozovatelů kaváren a cukráren, kteří již reflektují potřeby uživatelů jejich provozů a nabízejí kromě tradičního posezení i nápaditost.

Druhá otázka byla zaměřena na zjištění, jak respondenti hodnotí očekávaný a skutečný **vzhled náměstí**. Z grafů níže je patrné, že skutečné vnímání vzhledu náměstí převyšuje jejich očekávání.

Grafy č. 3 a 4 Jak je pro Vás důležitý vzhled náměstí a jak vnímáte (hodnotíte) skutečný vzhled Masarykova náměstí?

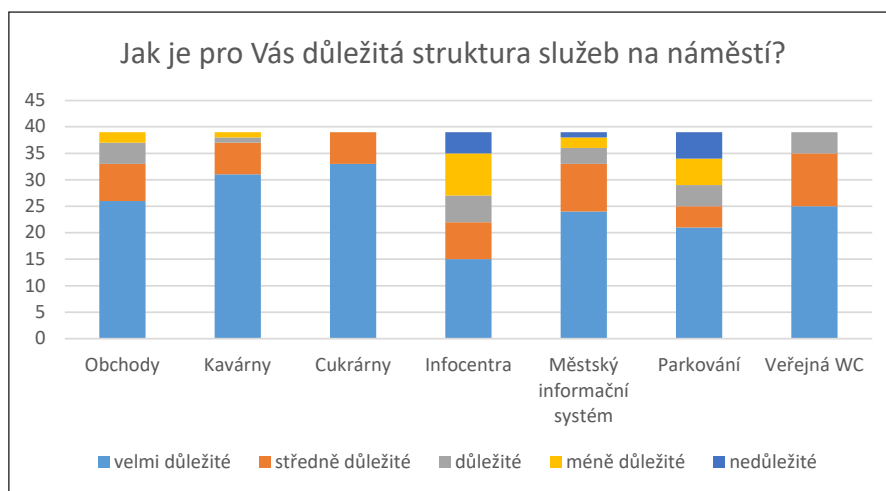
Zdroj: autorka

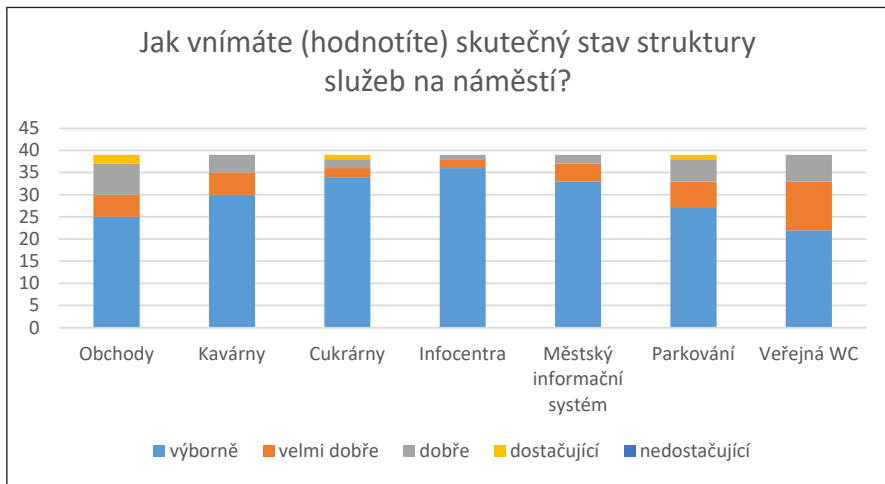
Manažerská doporučení

- U indikátoru vzhledu náměstí lze doporučit držet nastavený trend.

Nabídka maloobchodu a občerstvení v centru měst rychle reaguje na množství zákazníků, a to jak z řad místních obyvatel, tak i turistů. Pokud na náměstí nikdo nechodí, tak není poptávka. Snahou měst by mělo být podporovat vyváženou strukturu nabídky služeb i v centrech měst, která podpoří oživení tohoto místa. Zpravidla se do center lokalizovaly bankovní domy a kanceláře na úkor služeb pro občany. Návštěvník centra města očekává každodenní služby. Jak vyplynulo z výzkumu, v Třeboni, která je i turisticky velmi vyhledávaným místem, právě nabídka obchodů, kaváren a cukrárem je očekávána. Zároveň bylo zjištěno, že skutečnost převyšuje očekávání (viz následující grafy).

Grafy č. 5 a 6 Jak je pro Vás důležitá struktura služeb na náměstí a jak vnímáte (hodnotíte) skutečný stav na Masarykově náměstí?

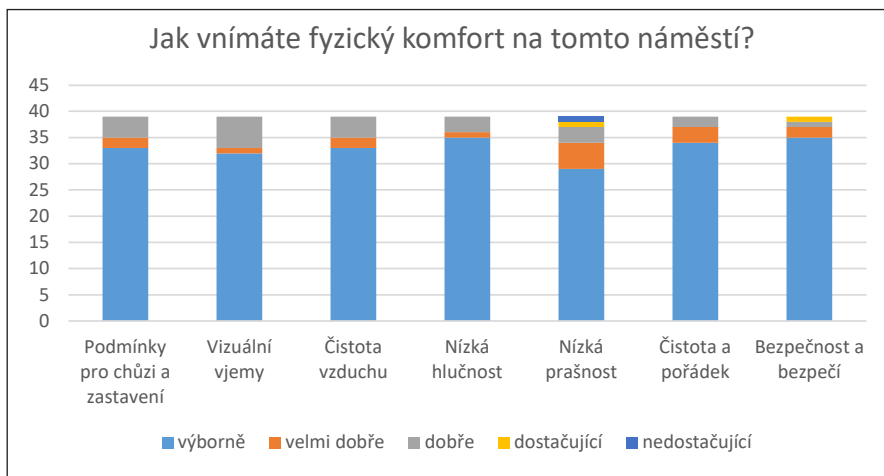
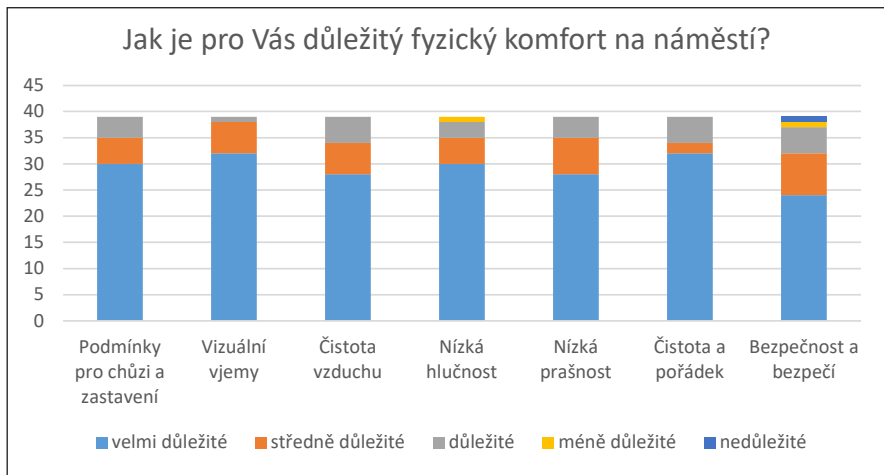
Zdroj: autorka

Manažerská doporučení

- Zde lze pouze doporučit udržení nabídky služeb alespoň na stejné úrovni, či se snažit o to, aby návštěvník byl pokaždé něčím novým překvapen, což by udrželo zájem o toto náměstí a nikdy by neomrzelo.

Další část výzkumu byla zaměřena na hodnocení **fyzického komfortu** při pobytu na náměstí. Pocit bezpečí, průchodnost, bezbariérovost, čistota a dostatek vizuálních vjemů byly v předvýzkumu zjištěny jako základní požadavky na fyzický komfort. Jak je vidět z následujících grafů, v Třeboni na Masarykově náměstí ve všech indikátorech skutečnost předčila očekávání.

Grafy č. 7 a 8 Jaké je očekávání a jak je hodnocena skutečnost fyzického komfortu na Masarykově náměstí?

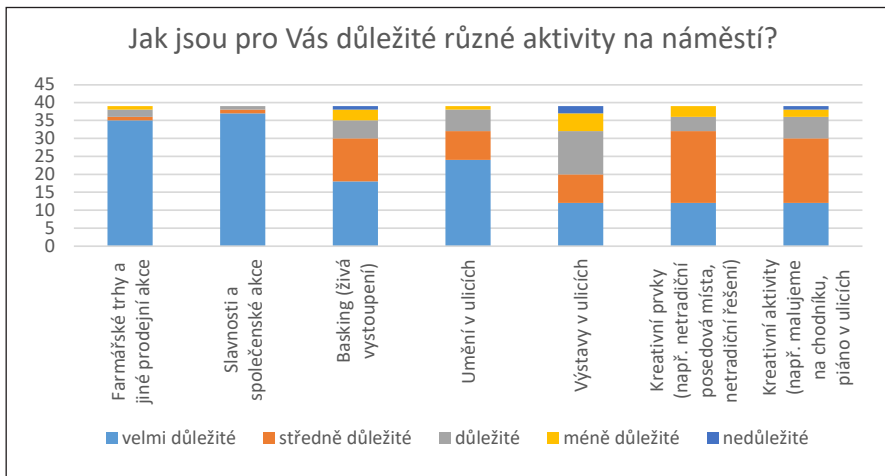
Zdroj: autorka

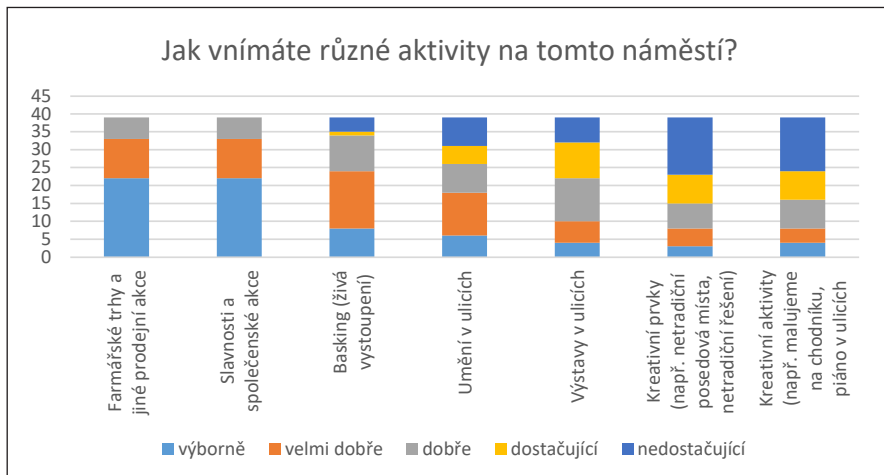
Manažerská doporučení

- U atributu fyzického komfortu lze doporučit, aby městský management nadále dbal o udržování všech indikátorů.

Různé **aktivity** přispívají k oživení veřejného prostranství a stávají se nedílnou součástí kvality veřejného prostranství. I v Třeboni respondenti preferují klasické aktivity, jakou jsou trhy a slavnosti, ale je vidět, že existuje již docela silná poptávka po dalších aktivitách a postrádají větší kreativitu. V případě Třeboně respondenti přesvědčivě mají větší očekávání, než je skutečnost (viz následující grafy). Farmářské trhy a jiné prodejní akce se na náměstí konají již tradičně (Třeboňsko 2020). Trhy se tradičně pořádají v sobotu a konají se jako různě tematické samostatně, nebo jako doprovodné akce jiných slavností či festivalů. Rozdílnost u těchto dvou indikátorů je dána jejich úrovní, která byla respondenty různě hodnocena. Nicméně lze konstatovat, že naplnily očekávání respondentů. Aktivity, které v sobě nesou prvky kreativity a neotřelosti jsou ve srovnání s očekáváním hodnoceny hůř.

Grafy č. 9 a 10 Jaké je očekávání a jak je hodnocena skutečnost v nabídce aktivit na Masarykově náměstí?

Zdroj: autorka

Manažerská doporučení

- Město Třeboň si zakládá na tom, že je zapsáno na seznamu UNESCO a dává přednost tradičním aktivitám. To by však nemělo být překážkou v podpoře alternativních a kreativních aktivit na Masarykově náměstí, což by přispělo ke zvýšení kvality ve všech atributech. Město by se mohlo inspirovat příklady dobré praxe. Mohlo by více zapojit kreativce, kteří by do tohoto veřejného prostoru vnesli netradiční prvky, které jsou respondenty poptávány.

2.1.2 Použité zdroje

Fotohistorie. 2009. Dostupné z: http://www.fotohistorie.cz/Jihocesky/Jindrichuv_Hradec/Trebon/Trebon_-_namesti/Default.aspx [cit. 10/2020] online

Wikipedia. nd. Masarykovo náměstí (Třeboň). Dostupné z: [https://cs.wikipedia.org/wiki/Masarykovo_n%C3%A1m%C4%9Bst%C3%AD_\(T%C5%99ebo%C5%88\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/Masarykovo_n%C3%A1m%C4%9Bst%C3%AD_(T%C5%99ebo%C5%88)) [cit. 11/2020] online

Třeboň. 2016. Změny a úpravy dopravního režimu v centru města. Dostupné z: <https://www.mesto-trebon.cz/news/6731/17/Zmeny-a-upravy-dopravniho-rezimu-v-centru-mesta.html> [cit. 11/2020] online

Třeboň. 2020. Rekonstrukce veřejného prostranství na Palackého náměstí. Dostupné z: <https://www.mesto-trebon.cz/news/10123/17/Rekonstrukce-verejneho-prostranstvi-na-Palackeho-namesti.html> [cit. 11/2020] online

- Třeboň. Nd. 1. Program regenerace MPR Třeboň. Dostupné z: <https://www.mesto-trebon.cz/regenerace-mpr.html> [cit. 10/2020] online
- Třeboň. Nd. 2. Program regenerace MPR Třeboň. Přehled dosud realizovaných akcí. 4. aktualizace 2016–2020. Dostupné z: https://www.mesto-trebon.cz/uploads/_mestsky-urad/uzemni_planovani/regenerace2016/provedenopravy.pdf [cit. 12/2020] online
- Třeboň. Nd. 3. Výkres přehledu dosud zrealizovaných akcí. 5. aktualizace 2021–2025. Dostupné z: https://www.mesto-trebon.cz/uploads/_mestsky-urad/uzemni_planovani/regenerace%202021/04%20Realizovan%C3%A9%20opravy.PDF [cit. 12/2020] online
- Třeboňsko. 2020. Trhy v Třeboni 2020. Dostupné z: <https://www.trebonsko.cz/trhy-v-treboni-v-roce-2020-kalendar-trhu-2020> [cit. 12/2020] online
- Mapy.cz. nd.1. Třeboň. Dostupné z: <https://mapy.cz/zakladni?x=14.7717264&y=49.0041685&z=18&base=photo&source=muni&id=779> [cit. 10/2020] online

2.2 Moravské Budějovice

Moravské Budějovice leží v kraji Vysočina v okrese Třebíč a žije zde zhruba 7,4 tisíce obyvatel. Ve městě se nachází dvě náměstí a několik parků. Hlavním veřejným prostranstvím je náměstí Míru, které jako všechna historická náměstí plnilo především bytovou a obchodní funkci (městské trhy), což se v mnohých městech dochovalo dodnes (viz následující obrázek).

Obrázek č. 10 Náměstí Míru: Národní slavnosti (1913)

Zdroj: Facebook.com, nd.

Náměstí Míru se nachází v centrální historické části města. Velká rekonstrukce náměstí byla realizována v roce 2018 (viz následující obrázek).

Obrázek č. 11 Náměstí Míru: rekonstrukce

Zdroj: Moravské Budějovice, 2018

Po rekonstrukci se stalo náměstí vyhledávaným místem zejména místních obyvatel při konání trhů a slavností (viz následující obrázek). Při slavnostním otevření rekonstruovaného náměstí (říjen 2018) pronesl starosta Vlastimil Bařinka proslov, ve kterém řekl: „*Náměstí je naše, naše zůstane a nikdo nám ho neodnese. Komu se náměstí líbí, chvalte ho, komu se nelíbí, tak má být prý zticha, protože to se neříká.*“ (Třebíčský deník. cz. 2018).

Obrázek č. 12 Náměstí Míru: po rekonstrukci

Zdroj: autorka, 10/2019

2.2.1 Hodnocení kvality náměstí Míru v Moravských Budějovicích

V rámci dotazníkového šetření bylo osloveno asi 45 respondentů, z čehož se zapojilo 30 z nich; nejvíce se zapojilo turistů (15), častěji odpovídaly ženy (viz následující tabulka).

Tabulka č. 2 Struktura respondentů na náměstí Míru v Moravských Budějovicích

Moravské Budějovice, náměstí Míru	ženy		muži		ženy		muži	
	18–39 let	18–39 let	40–59 let	40–59 let	60 a více let	60 a více let	60 a více let	60 a více let
Osloveno respondentů	30	6	4	6	6	4	4	4
rezidenti (vlastníci a bydliční)	9	2	1	2	1	2	1	1
místní podnikatelé	6	1	1	1	2	0	1	1
návštěvníci	15	3	2	3	3	2	2	2

Zdroj: autorka

Na následujících dvou grafech, týkajících se vybavení veřejného prostranství, jsou vidět diametrální rozdíly mezi očekáváním a vnímáním **vybavení městským mobiliářem**. Výsledek je zřejmě ovlivněn tím, že odpovídalo více respondentů z řad návštěvníků, kteří kladou na vybavení náměstí větší nároky než místní obyvatelstvo. Dále je to pravděpodobně způsobeno tím, že místní obyvatelstvo náměstí více chápe jako jednu ze součástí města a jako reprezentativní místo, a ne jako místo trávení

volného času. Lavičky jsou umístěny na vymezeném pásu kolem parkovací zóny a jsou doplněny betonovými truhlíky na květiny; chybí zde stinná místa. V levé části náměstí jsou vzrostlé stromy. Celkově je náměstí z velké části parkovací plochou. Chybí zde prostor pro alternativní posedová místa, vodní prvky a další mobiliář (viz následující obrázek).

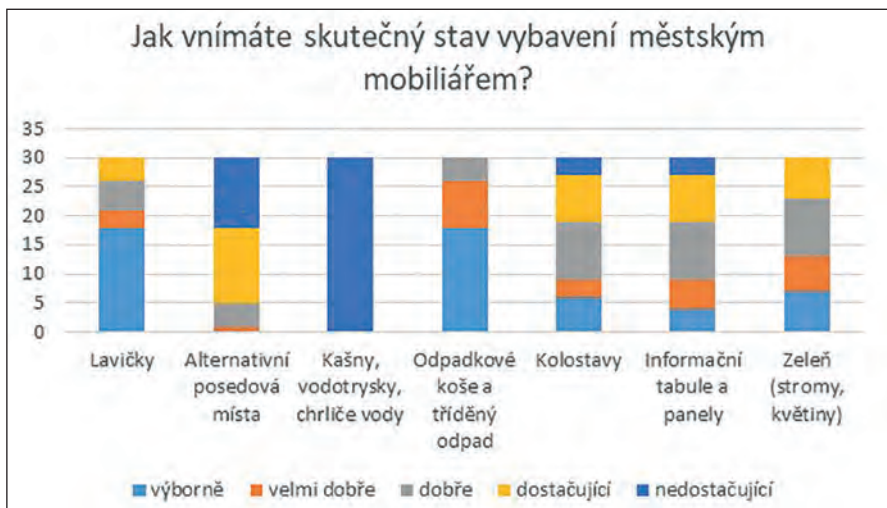
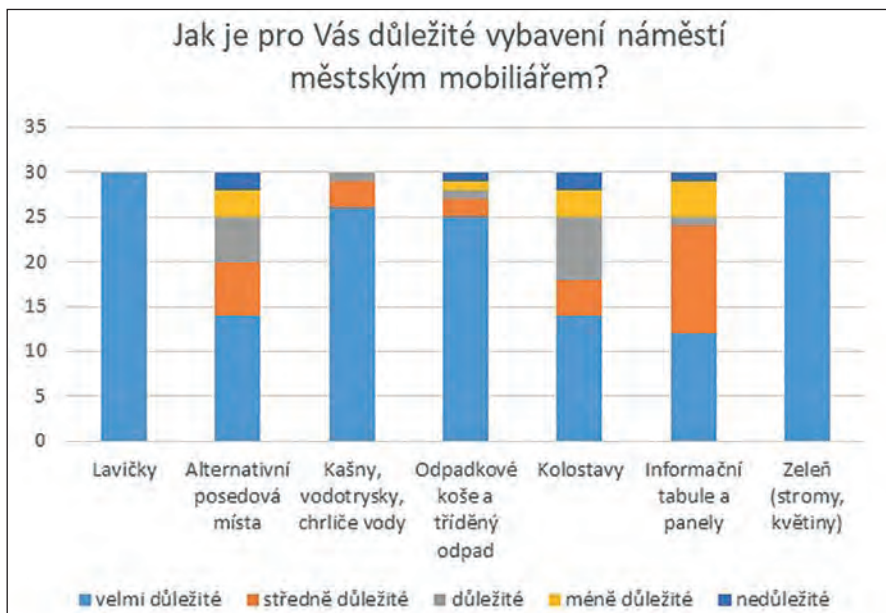
Obrázek č. 13 Náměstí Míru: mapový pohled

Zdroj: mapy.cz, nd.

Výsledky dotazníkového šetření u atributu vybavení městským mobiliářem jsou uvedeny v následujících grafech.

Grafy č. 11 a 12 Jak je pro Vás důležité vybavení náměstí městským mobiliářem a jak vnímáte (hodnotíte) skutečný stav vybavení na náměstí Míru v Moravských Budějovicích?

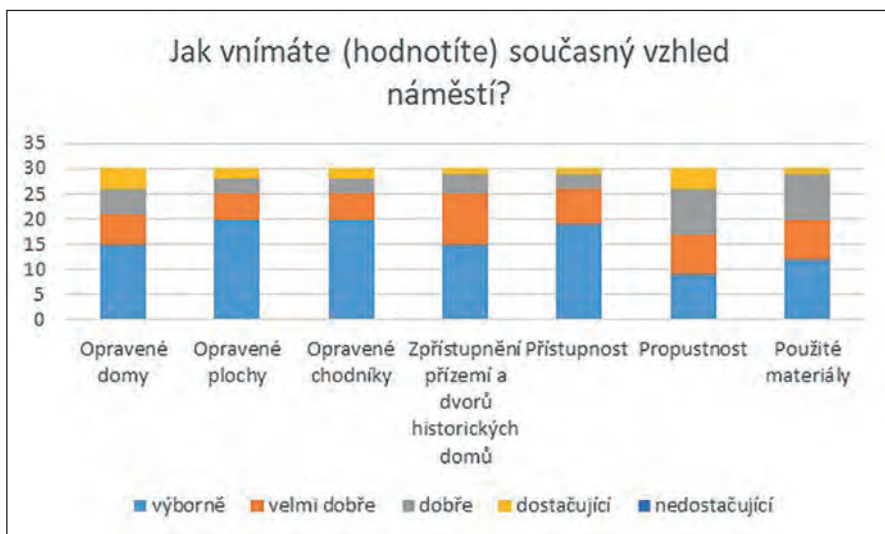
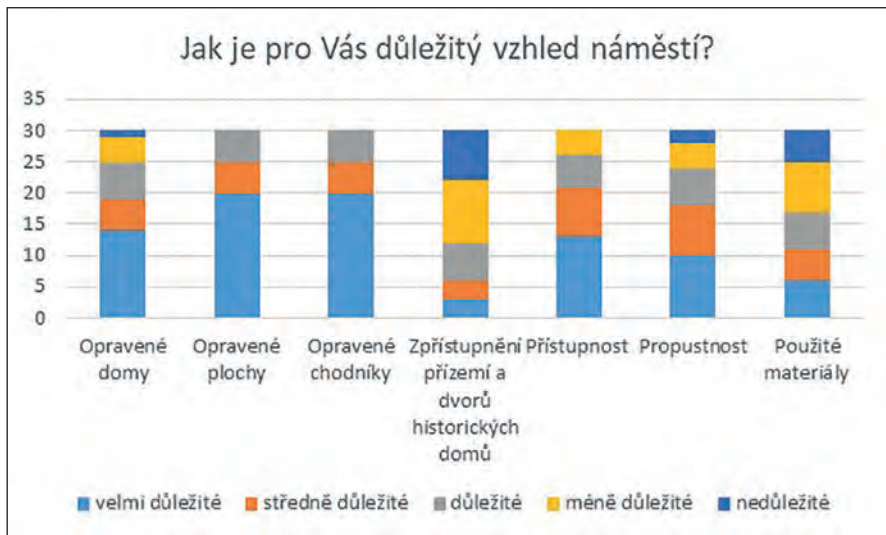
Zdroj: autorka

Manažerská doporučení

- I když na tomto náměstí je očekávání u alternativních posedových míst nižší než u ostatních náměstí, bylo by dobré se touto mezerou v nabídce zbývat. Vhodným přístupem by bylo zjistit, jak by si návštěvníci tato místa představovali a kde by bylo vhodné je umístit.
- Jistě by bylo vhodné, aby se městský management více zabýval otázkou podpory cykloturistů tím, že rozmístí více kolostavů u posedových míst (viz také dále u služeb).

Při zjišťování očekávání a skutečného **vnímání vzhledu náměstí** jsou patrné rozdíly zpřístupnění přízemí a dvorů historických domů, což je dáno tím, že na náměstí nejsou tak honosné a historicky vzácné domy, které mají tyto prostory, a místní obyvatelé to ani neočekávají, jak je vidět u hodnocení skutečného stavu. U používaných materiálů jsou velké rozdíly v očekávání, neboť podle doplňujících otázek nekladou na tento aspekt ve většině případů místní tak velký důraz, ale při hodnocení současného stavu ocenili výběr použitých materiálů. Respondenti vnímají indikátor propustnosti méně příznivě, než je jejich očekávání, a upozorňují, že velká část náměstí je parkovištěm (viz také atribut služeb) a při pohybu po náměstí se musí neustále vyhýbat autům. Porovnání mezi očekáváním a hodnocením současného stavu je uvedeno na následujících grafech.

Grafy č. 13 a 14 Jak je pro Vás důležitý vzhled náměstí a jak vnímáte (hodnotíte) skutečný vzhled náměstí Míru v Moravských Budějovicích?

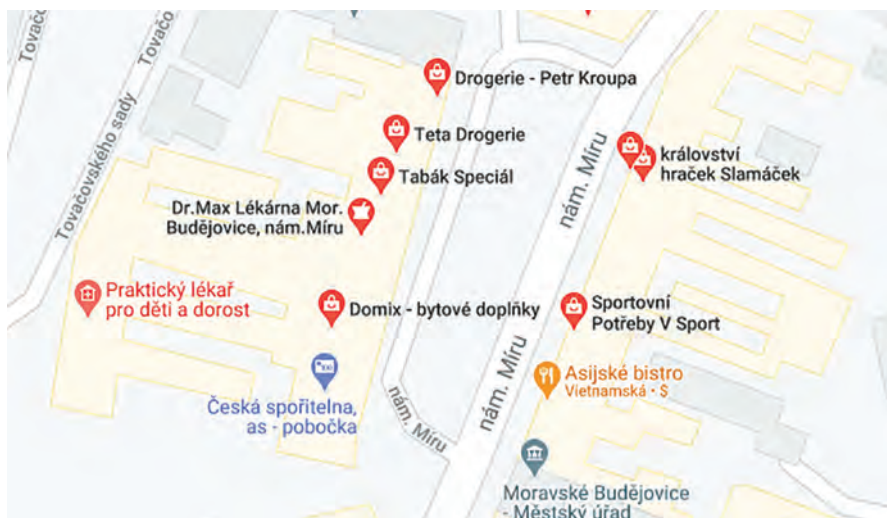
Zdroj: autorka

Manažerská doporučení

- U tohto atributu je stále co zlepšovat. Největší pozornost by si zasluhovalo přehodnocení počtu parkovacích míst. Jistě by náměstí prospělo jejich snížení a posílení pochozí a odpočinkové klidové části. Inspirovat se lze například v Třeboni, která vjezd a parkování povolila pouze residentům a případně podnikatelům, s použitím zásuvných sloupků a čipů a ostatní parkování navádí na vyhrazená parkovací místa mimo náměstí.

Na náměstí Míru jsou poskytovány maloobchodní **služby** různého druhu. Například je možné nakoupit v lékárně, drogerii, sportu, hračkách a bytových doplňcích (viz následující obrázek), což se u takto malých měst, kde není tak široká nabídka supermarketů, dalo očekávat. Očekáváno je i větší množství kaváren a podobných služeb, kde by bylo možné se občerstvit či poobědvat. Bohužel je zde malá nabídka gastro služeb a cukráren.

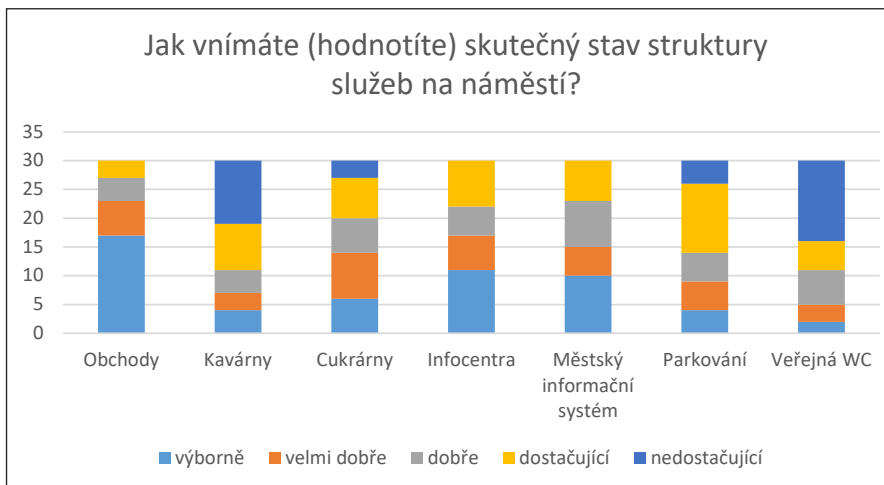
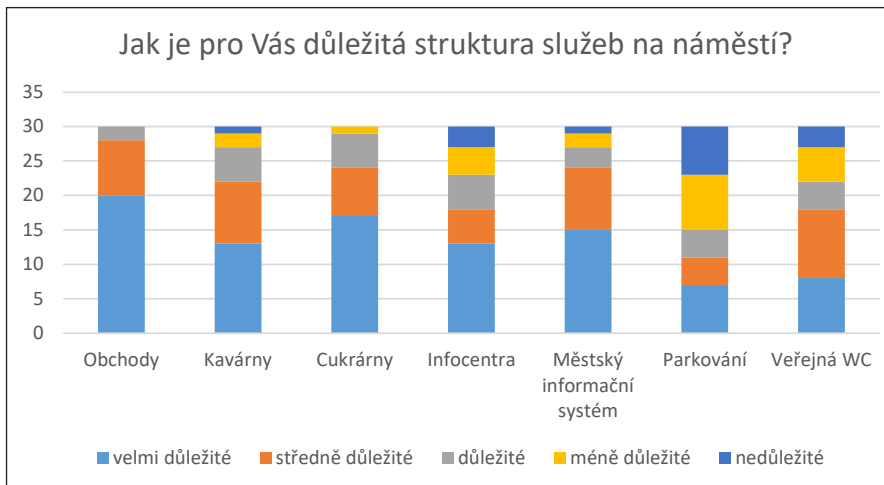
Obrázek č. 14 Struktura služeb na náměstí Míru v Moravských Budějovicích

Zdroj: Google.com, nd.

Z podrobnějších informací získaných z výzkumu bylo zjištěno, že v případě parkování pro výborné a velmi dobré neodpovědělo mnoho respondentů, protože považují přeplnění náměstí auty za negativní jev a postrádají parkování v okolí. Zejména turistům vadí přeplněné náměstí auty (přístupnost a propustnost u atributu vzhledu). Veřejné WC není preferováno v očekávání, ale v hodnocení současného stavu nebylo pozitivně vnímáno.

Grafy č. 15 a 16 Jak je pro Vás důležitá struktura služeb na náměstí a jak vnímáte (hodnotíte) skutečný stav na náměstí Míru v Moravských Budějovicích?

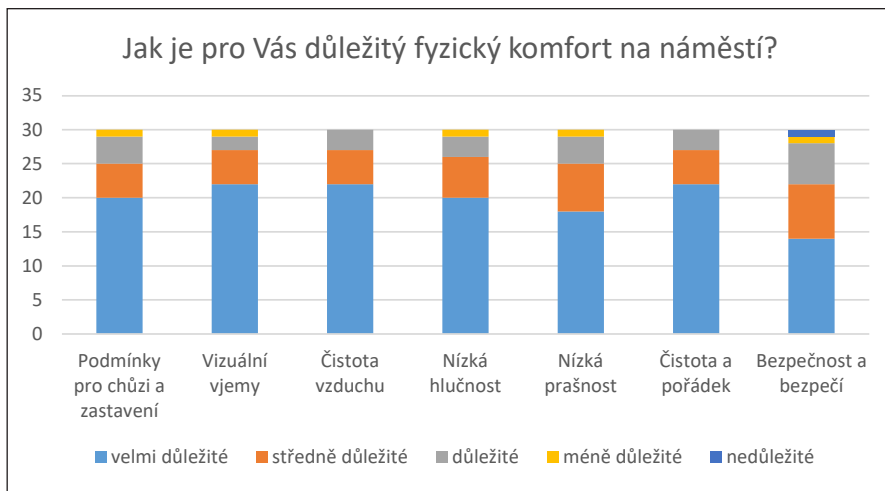
Zdroj: autorka

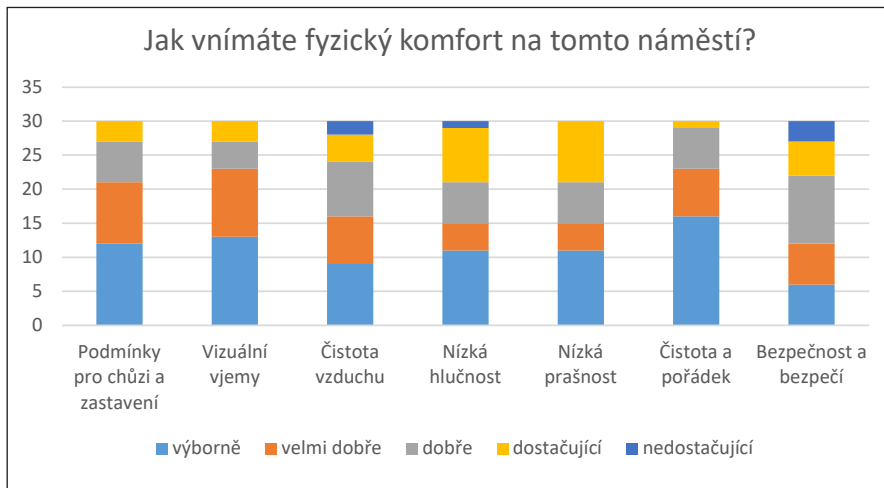
Manažerská doporučení

- V případě parkování bylo manažerské doporučení formulováno u atributu vnímání náměstí.
- U malé nabídky gastro služeb a cukráren by bylo vhodné, aby město více spolupracovalo s místními podnikateli, kteří by měli zájem o provozování těchto služeb. Dále je nutné si vyjasnit, kdo může co nabídnout, co může udělat město a co podnikatelé. Položit si otázku, zda rozvoj gastro služeb a cukráren je společným cílem a kdo může co získat (jaké budou společné přínosy).

U hodnocení **fyzického komfortu** se hlavně na hodnocení skutečného stavu podepsalo velké množství parkujících aut, která způsobují hluk, vytváří překážku v pohybu a jsou překážkou ve výhledu. Očekávání se výrazně odlišuje od skutečného vnímání, jak ilustrují následující grafy. Nejvíce kritičtí byli respondenti k bezpečnosti, která opět souvisí s velkým množstvím aut. Stejně tak se kriticky k velkému množství aut vyjadřovali i v předchozích atributech kvality náměstí Míru v Moravských Budějovicích.

Grafy č. 17 a 18 Jaké je očekávání a jak je hodnocena skutečnost fyzického komfortu na náměstí Míru v Moravských Budějovicích?

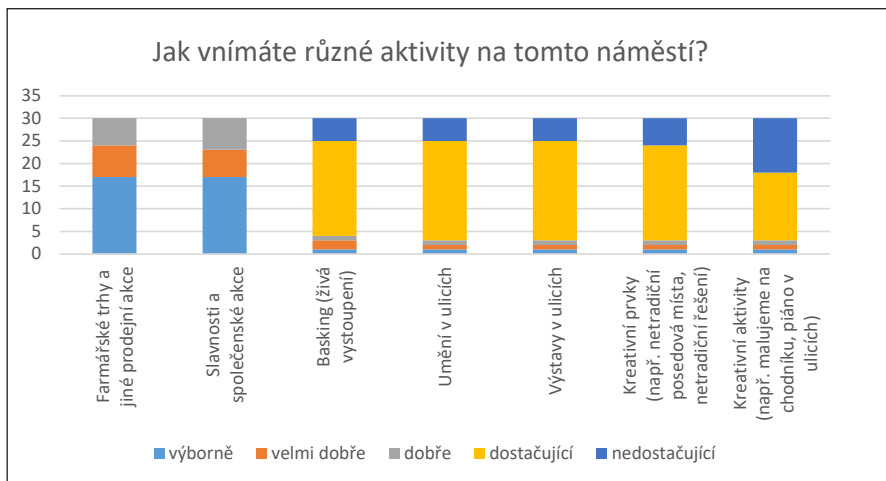
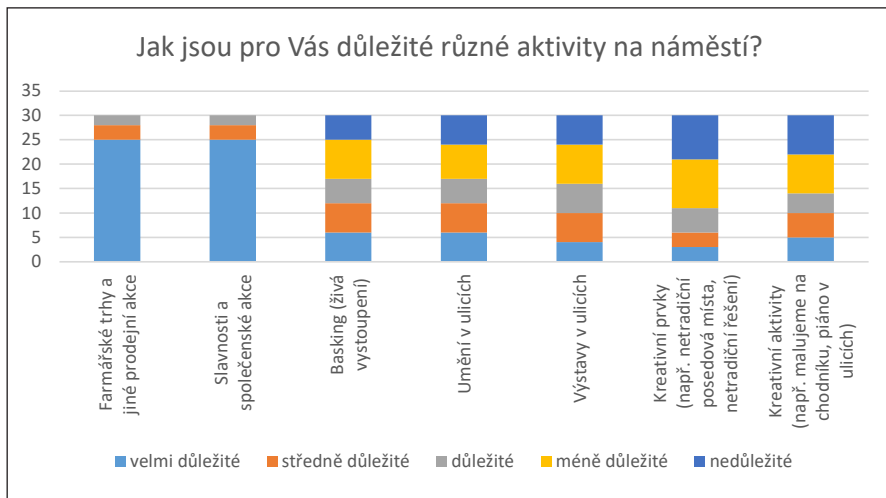
Zdroj: autorka

Manažerská doporučení

- I zde se opětovně opakuje přemíra aut na náměstí. Ještě k výše uvedenému lze doporučit, aby vhodným navigačním systémem byla auta naváděna do míst, která jsou v okolí náměstí a jsou v docházkové vzdálenosti. K tomu je zapotřebí provést analýzu volných prostorů, které by eventuálně bylo možné přebudovat na parkoviště.
- Za zvážení by stálo nabídnout místním obyvatelům motivační a stimulační nástroje k využívání alternativního způsobu přesunu po městě (například vyhlásit program „Jezdíme na kole“) a pravidelně vyhodnocovat jejich přínos pro zvýšení kvality života v centru města.

Z následujících grafů hodnocení **aktivit** vyplývá, že ve městě jsou očekávány na náměstí jako tradiční aktivity farmářské trhy a slavnosti, které také ve skutečnosti jsou realizovány. Očekávání v ostatních aktivitách (basking, umění v ulicích, výstavy v ulicích, kreativní prvky a kreativní aktivity) jsou ve městě této velikosti, charakteru a geografického umístění rovnoměrně očekávány na celé hodnotící škále. Při hodnocení skutečnosti jsou respondenti dostatečně spokojeni, ale je zde výzva v podobě hodnocení jako nedostačující, což svědčí o tom, že by o takové aktivity byl zájem.

Grafy č. 19 a 20 Jaké je očekávání a jak je hodnocena skutečnost v nabídce aktivit na náměstí Míru v Moravských Budějovicích?

Zdroj: autorka

Manažerská doporučení

- I když v tomto tradičním regionu není poptávka po alternativních a kreativních aktivitách a eventech tak silná, přesto zde poptávka a očekávání existuje. Bylo by dobré zahájit dialog mezi veřejností a městem o rozšíření nabídky aktivit na náměstí, zejména oslovit místní umělce, hudebníky, výtvarníky a designéry (kreativce), zda by nabídli své nápady.
- Ze strany města by bylo potřeba vytvořit vhodné podmínky (např. proces dialogu) a vyčlenit prostory, ve kterých by se mohly tyto aktivity na náměstí odehrávat (mobilní výstavy, hudební vystoupení, kreativní workshopy apod.).

2.2.2 Použité zdroje

Moravské Budějovice. 2018. rekonstrukce náměstí Míru. https://www.mbudejovice.cz/gp/id_galerie=4922 [cit. 12/2020] online

Třebíčský deník.cz. 2018. OBRAZEM: Dělníci a stroje jsou pryč. Moravské Budějovice mají opravené náměstí. https://trebicky.denik.cz/zpravy_region/obrazem-delnici-a-stroje-jsou-pryc-moravske-budejovice-maji-opravene-namesti-20180924.html [cit. 12/2020] online

Facebook.com. nd. Historické Moravské Budějovice a blízké okolí. Dostupné z: <https://www.facebook.com/HistorickeMoravskeBudejovice/photos/a.553146748039489/553146784706152/?type=3&theater>[cit. 12/2020] online

Google.com. nd. Obchody na náměstí Míru Moravské Budějovice. Dostupné z: [https://www.google.com/search?rlz=1C1GGRV_enCZ820CZ820&tbs=lf:1,lf_ui:10&tbm=lcl&q=obchody+na+n%C3%A1m%C4%9Bst%C3%AD+m%C3%ADru+moravsk%C3%A9+bud%C4%9Bjovice&rflfq=1&num=10&ved=2ahUKEwiPoM2M_eHuAhV11xoKHbYUDvkQtgN6BAgDEAg#rflq=hd:;si:;mv:\[\[49.05392291659832,15.81409116815335\],\[49.05124398535386,15.807332001435821\],null,\[49.052583469020895,15.810711584794586\],18](https://www.google.com/search?rlz=1C1GGRV_enCZ820CZ820&tbs=lf:1,lf_ui:10&tbm=lcl&q=obchody+na+n%C3%A1m%C4%9Bst%C3%AD+m%C3%ADru+moravsk%C3%A9+bud%C4%9Bjovice&rflfq=1&num=10&ved=2ahUKEwiPoM2M_eHuAhV11xoKHbYUDvkQtgN6BAgDEAg#rflq=hd:;si:;mv:[[49.05392291659832,15.81409116815335],[49.05124398535386,15.807332001435821],null,[49.052583469020895,15.810711584794586],18) [cit. 12/2020] online

2.3 Dobruška

Dobruška se nachází v Královéhradeckém kraji, v okrese Rychnov nad Kněžnou, v podhůří Orlických hor. Jedná se o město, jehož historické jádro je od roku 2003 městskou památkovou zónou. Žije zde více než 6,7 tisíc obyvatel. Revitalizace centra Dobrušky byla zahájena v 1. desetiletí 21. století.

Dominantou města je historické náměstí F. L. Věka. Uprostřed náměstí se nachází nejvýznamější budova města, radnice s 45 metrů vysokou věží s ochozem, která byla postavena ve druhé polovině 16. století.

Obrázek č. 15 Náměstí F. L. Věka v Dobrušce (1951)

Zdroj: Ftohistorie, 2013

Poslední velkou rekonstrukcí prošla radnice v letech 2007–2008 (turistika.cz, 2020). Poblíž radnice se tyčí Mariánský sloup se sochami svatých, který byl dokončen v roce 1736; v roce 2004 proběhla na Mariánském sloupu rekonstrukce (mestodobruzka.cz, 2004) (viz následující obrázky).

Obrázek č. 16 Náměstí F. L. Věka v Dobrušce: radnice

Zdroj: autorka, 03/2019

Obrázek č. 17 Náměstí F. L. Věka v Dobrušce: Mariánský sloup

Zdroj: autorka, 03/2019

Současnost je na náměstí zastoupena moderní fontánou s velkou kamennou koulí, kterou lze v proudu vody roztočit pouhou rukou. Opočád je umístěno pítko, které doplňuje vodní prvek na náměstí. Součástí odpočinkové zóny jsou lavičky ve stínu stromů (viz následující obrázky).

Obrázek č. 18 Náměstí F. L. Věka v Dobrušce: fontána s koulí

Zdroj: autorka, 03/2019

Obrázek č. 19 Náměstí F. L. Věka v Dobrušce: pítko

Zdroj: autorka, 03/2019

2.3.1 Hodnocení kvality náměstí F. L. Věka v Dobrušce

Výzkum v terénu byl proveden v březnu 2019. Opět bylo zdokumentováno (zachyceno na fotografiích) revitalizované náměstí a proběhlo dotazníkové šetření. Z oslovených respondentů se zapojilo celkem 30, přičemž 12 bylo z řad residentů (vlastníci a bydlíci), 7 místních podnikatelů a 11 návštěvníků (viz následující tabulka).

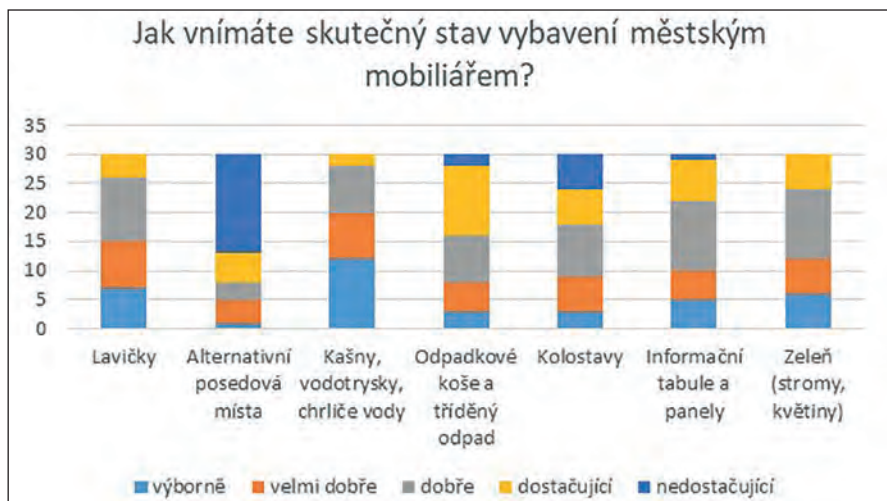
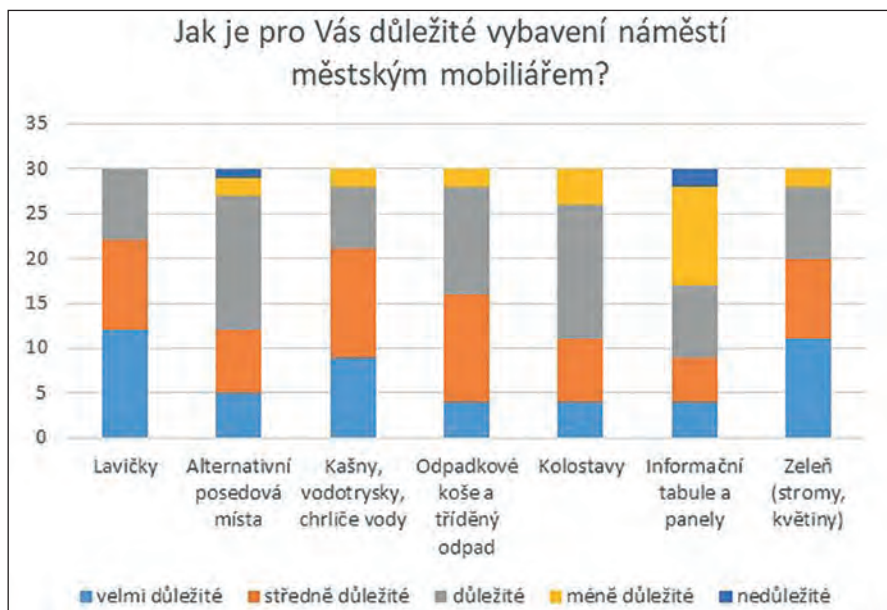
Tabulka č. 3 Struktura respondentů na náměstí F. L. Věka v Dobrušce

Dobruška, náměstí F. L. Věka		ženy		muži		ženy		muži	
Výzkum proběhl v březnu 2019		celkem	18–39 let	18–39 let	40–59 let	40–59 let	60 a více let	60 a více let	60 a více let
Osloveno respondentů		30	6	3	6	6	6	4	5
rezidenti (vlastníci a bydlíci)		12	3	2	1	3	1	1	2
místní podnikatelé		7	2	0	2	1	1	1	1
návštěvníci		11	1	1	3	2	2	2	2

Zdroj: autorka

Co se týká **vybavení městským mobiliářem**, respondenti v Dobrušce na ně mají zcela jiné požadavky, než je skutečnost, což lze vidět na následujících grafech. U laiček se jejich přání pohybuje rovnoměrně mezi hodnocením velmi důležité, středně důležité a důležité. Významnost některých atributů se se zmenšováním města výrazně snižuje a jsou rovnoměrněji rozložené. Z výzkumu vyplynulo například to, že na tomto náměstí nejvíce chybí respondentům alternativní posedová místa a více kolostavů. Větší očekávání je i u zeleně na náměstí.

Grafy č. 21 a 22 Jak je pro Vás důležité vybavení náměstí městským mobiliářem a jak vnímáte (hodnotíte) skutečný stav vybavení na náměstí F. L. Věka v Dobrušce?

Zdroj: autorka

Manažerská doporučení

- Zvážit doplnění laviček, odpadkových košů a kolostavů rovnoměrně v celém prostoru náměstí. V současné době je jako klidová zóna vyhrazena část v místě, kde je umístěna fontána, lavičky a stromy. Zbýlá část (asi polovina) náměstí je vyhrazena pro parkování.
- K oživení náměstí by bylo vhodné uvažovat o vytvoření další klidové části, která by byla vybavena netradičními posedovými místy a dalším mobiliářem. Tato část by mohla výrazně přispět k oživení náměstí.

Na otázku **vzhledu náměstí** u indikátorů opravené domy, chodníky a přístupnost je rovnoměrně očekávání přiřazeno vyjádření velmi důležité, středně důležité a důležité a je vidět, že skutečnost převyšuje očekávání. Stejně tak převyšuje očekávání v použitých materiálech, kdy respondenti kladně hodnotili kamennou dlažbu a doladění ostatního vybavení náměstí. Rozdílné názory se výrazně odlišují u indikátoru opravené plochy. Respondenti kritizovali zejména nevzhledný přechod mezi komunikací a vydlážděným náměstím. Podívovali se i nad prázdnou plochou, která je určena jako klidová zóna (viz následující obrázek). I když je náměstí malé, působí útulným dojmem.

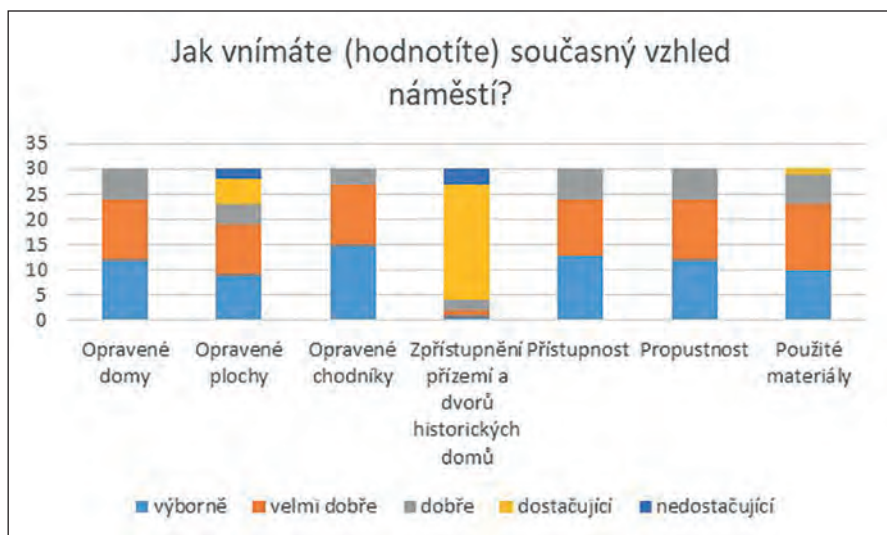
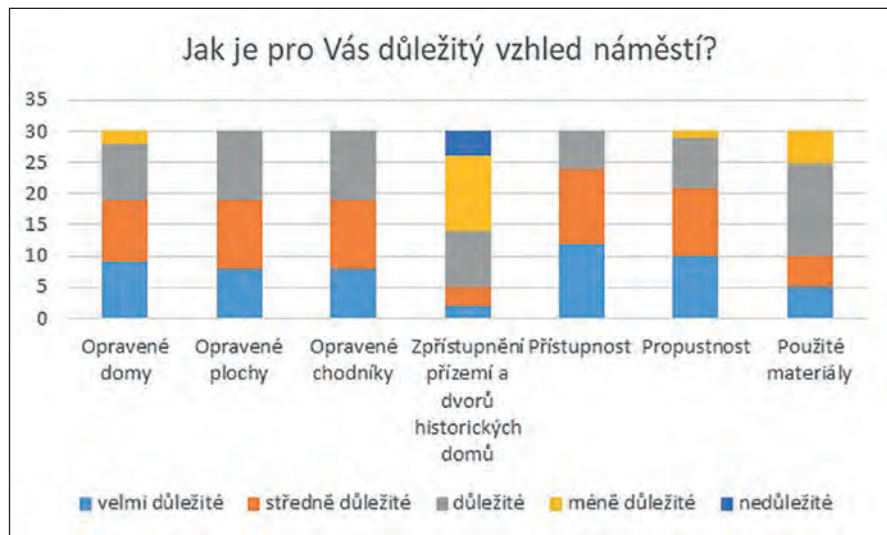
Obrázek č. 20 Náměstí F. L. Věka: mapový pohled

Zdroj: Mapy.cz, nd.

Hodnocení atributu vzhledu náměstí je uvedeno v následujících grafech.

Grafy č. 23 a 24 Jak je pro Vás důležitý vzhled náměstí a jak vnímáte (hodnotíte) skutečný vzhled náměstí F. L. Věka v Dobrušce?

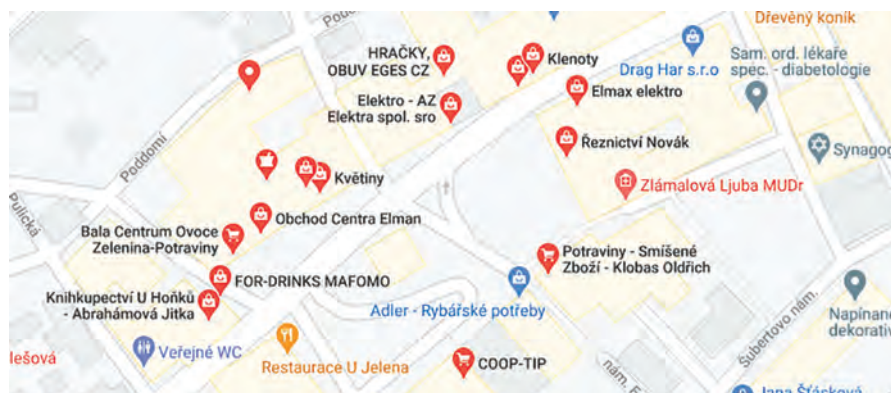
Zdroj: autorka

Manažerská doporučení

- Dořešit přechodové části mezi komunikací a vydlážděným náměstím; zařadit do investic města.
- Velkou prázdnou plochu mezi radnicí, vodotryskem a Mariánským sloupem proměnit v živou plochu, která by lákala k posezení. Zde se nabízí využití kreativních prvků.

V oblasti **služeb** na náměstí struktura obchodů naplňuje očekávání. V kamenných obchodech je umístěna lékárna, potraviny, květiny, zlatnictví apod. (viz následující obrázek). Nedostatečně byla hodnocena nabídka kaváren a cukráren, kde bylo očekávání daleko vyšší. Respondenti by také uvítali venkovní předzahrádky. Zlepšení by podle respondentů mohlo nastat i v rozšíření městského informačního systému, kde by získali více informací o městě a případně i o dalších významných místech, včetně navigačního systému. Rozdílné hodnocení je i u WC, kdy zejména návštěvníci (turisté) složitě hledali tuto službu.

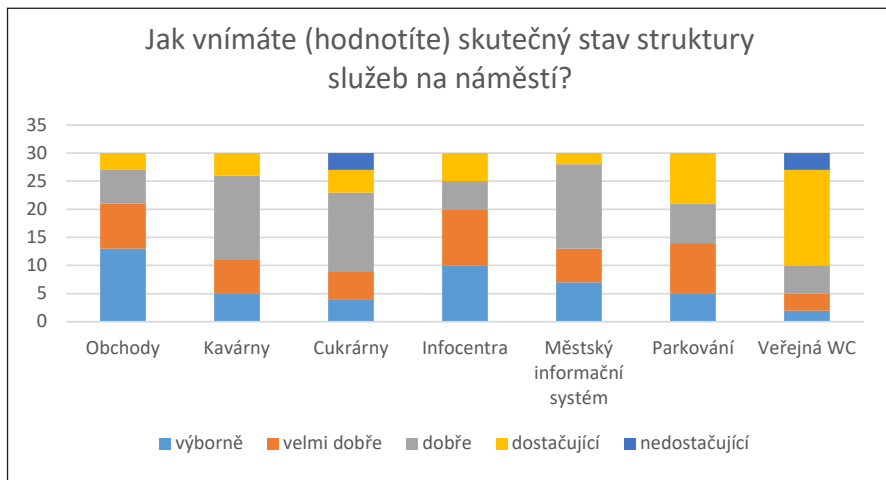
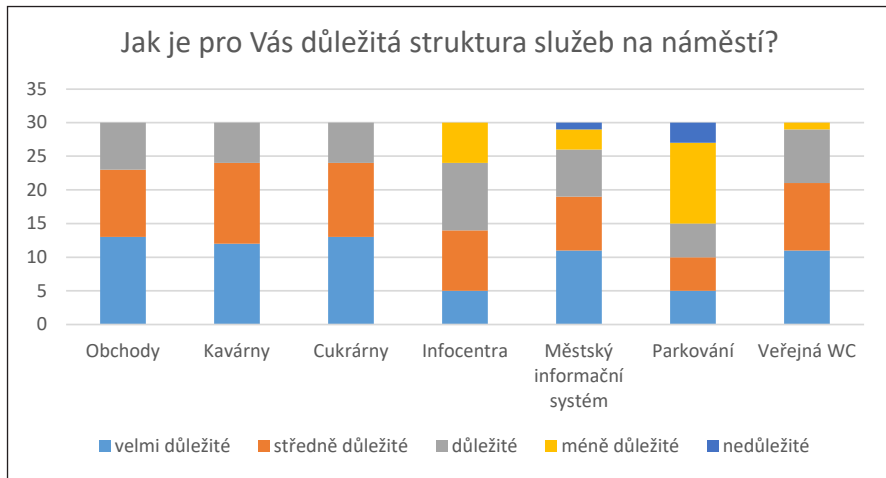
Obrázek č. 21 Struktura služeb na náměstí F. L. Věka v Dobrušce: pohled z mapy

Zdroj: Google. com

Očekávání a skutečný stav atributu vzhledu náměstí je zobrazen v následujících grafech.

Grafy č. 25 a 26 Jak je pro Vás důležitá struktura služeb na náměstí a jak vnímáte (hodnotíte) skutečný stav na náměstí F. L. Věka v Dobrušce?

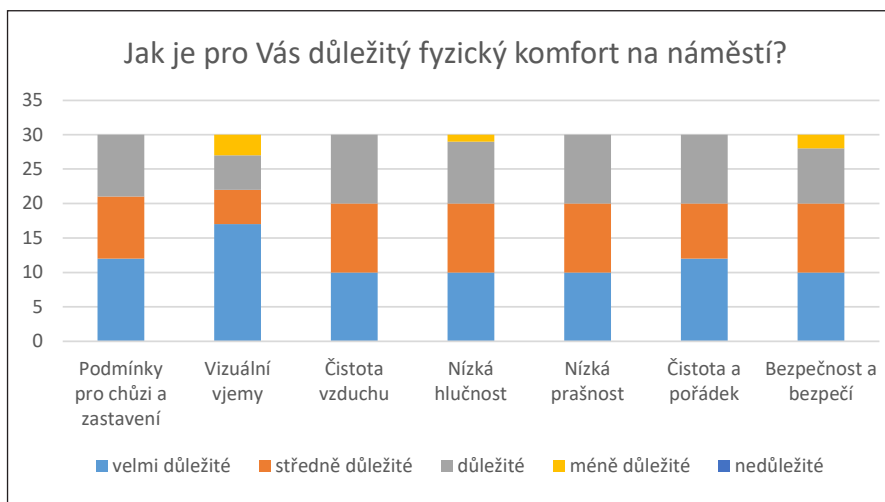
Zdroj: autorka

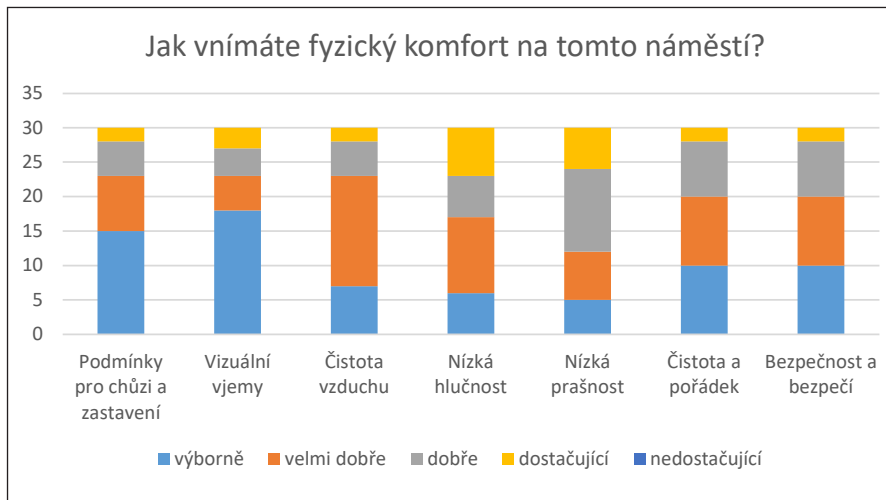
Manažerská doporučení

- Iniciovat spolupráci s místními provozovateli kamenných obchodů k problematice cukráren a kaváren (kdo co může udělat, jak to udělat, co může nabídnout město).
- V informačním systému na více místech navigovat na veřejné WC.

Náměstí poskytuje dostatek vizuálních vjemů. Body zájmu (radnice, morový sloup apod.) nejsou ničím zastíněny a při výhledu je poskytnut dostatečný **komfort**. Nízké hodnocení je u indikátorů hlučnosti, prašnosti a čistoty vzduchu, které jsou ovlivněny tím, že náměstí je průjezdné a pohoda na náměstí je tím narušována. Očekávání a skutečný stav fyzického komfortu jsou zachyceny na následujících grafech.

Grafy č. 27 a 28 Jaké je očekávání a jak je hodnocena skutečnost fyzického komfortu na náměstí F. L. Věka v Dobrušce?

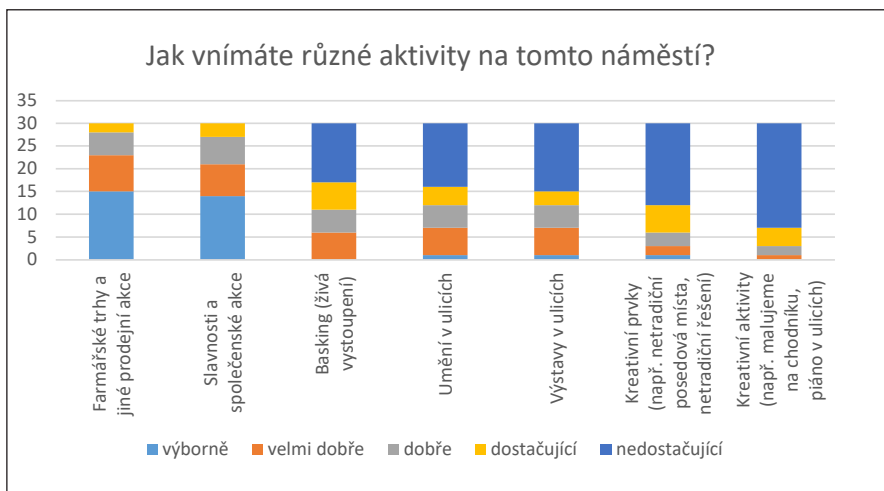
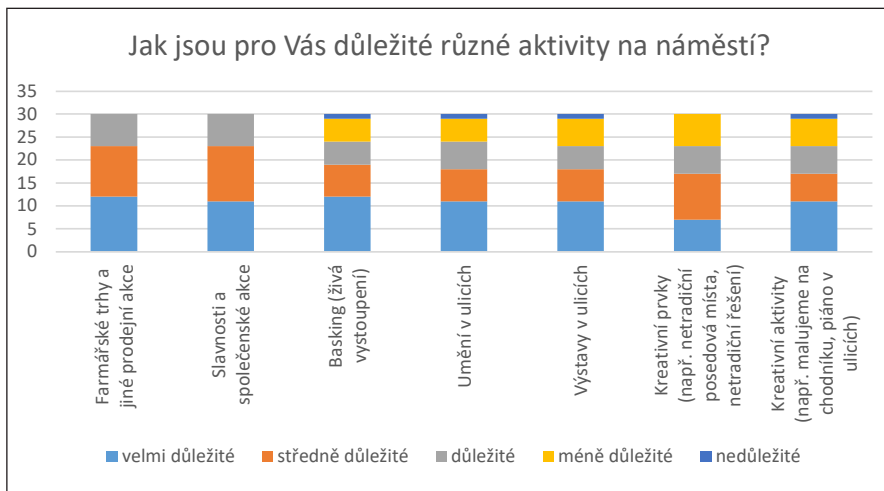
Zdroj: autorka

Manažerská doporučení

- Klidovou část náměstí odclonit od průjezdné komunikace zelení, vzrostlými stromy, keři či výsadbou květin do vyvýšených truhlíků, což by v této části utlumilo hluk a prašnost a vytvořilo tak příjemné mikroklima.

Při hodnocení kvality **aktivit** na náměstí F. L. Věka je patrné, že velmi populární jsou farmářské a jiné trhy, slavnosti a společenské akce, se kterými je spokojena velká skupina respondentů. Při pohledu na očekávání je ale zřejmé, že i na malých městech by byla poptávka po dalších netradičních a kreativních aktivitách, a respondenti na tomto náměstí skutečnost hodnotí ve velké míře jako nedostačující. Tuto mezeru v nabídce aktivit by bylo vhodné zaplnit, ať již iniciativou města, anebo podporou kreativců, kteří by do prostoru vnesli oživení. Očekávání a skutečnost v nabídce aktivit je uvedeno v následujících grafech. Náměstí je po většinou prázdné (vyjma konání farmářských trhů, rozsvěcení vánočního stromu a vánočních trhů, svatomartinských slavností apod.). Jak je vidět z následujících grafů, lze tuto mezeru naplnit dalšími kreativními a netradičními aktivitami.

Grafy č. 29 a 30 Jaké je očekávání a jak je hodnocena skutečnost v nabídce aktivit na náměstí F. L. Věka v Dobrušce?

Zdroj: autorka

Manažerská doporučení

- Iniciovat zájem místních spolků a kreativní třídy (umělců, hudebníků, výtvarníků, designérů, uměleckých řemeslníků) k oživení náměstí F. L. Věka i v době, kdy se nekonají městské aktivity. Nabízejí se mobilní výstavy, galerie, workshopy, umělecké happeniny.
- Městský management by mohl vytvářet a podporovat kreativní klima.

2.3.2 Použité zdroje

- Kulturadobruska.cz. nd. Mariánský sloup. http://www.kulturadobruska.cz/historie/historicke-a-kulturni-pamatky/mariansky-sloup-327_136.html [cit. 10/2020] Online
- portal.cenia.cz 2008. Sdělení k oznámení podlimitního záměru „Revitalizace centra města Dobruška“ https://portal.cenia.cz/eiasea/download/RUIBX0hLSzE2OFBfdGV4dFN-kZWxlbmET0NfMS5wZGY/HKK168P_textSdeleni.pdf [cit. 10/2020] Online
- mestodobruzka.cz.2004. Pohledy do našeho města (31. 12. 2004) <https://www.mestodobruska.cz/mesto/fotogalerie/2004/soucasna-dobruska/pohledy-do-naseho-mesta-31122004-3094cs.html> [cit. 10/2020] Online
- turistika.cz. 2020. Radnice v Dobrušce. <https://www.turistika.cz/mista/radnice-v-dobrusce/detail> [cit. 10/2020] Online
- Fotohistorie. 2013. Dobruška – náměstí (1951). Dostupné z: [http://www.fotohistorie.cz/Kralovehradecky/Rychnov_nad_Kneznou/Dobruska/Dobruska_-_namesti/Default.aspx_\[cit. 10/2020\]](http://www.fotohistorie.cz/Kralovehradecky/Rychnov_nad_Kneznou/Dobruska/Dobruska_-_namesti/Default.aspx_[cit. 10/2020]) Online
- Mapy.cz. nd. Náměstí F. L. Věka. Dostupné z: <https://mapy.cz/zakladni?x=16.1601028&y=50.2920654&z=19&source=stre&id=128715> [cit. 10/2020] Online
- Google.com. nd. Obchody na náměstí F. L. Věka. Dostupné z: [https://www.google.com/search?rlz=1C1GGRV_enCZ820CZ820&tbs=lf:1,lf_ui:10&tbm=lcl&q=obchody+na+n%C3%A1m%C4%9Bst%C3%AD+FL:V%C4%9Bka+Dobru%C5%A1ka&rflfq=1&num=10&ved=2ahUKEwjMl9a_nOLuAhXttYsKHao7DxsQtgN6BAgDEAg#rflf=hd::si;mv:\[\[50.29350313940566,16.164573844816683\],\[50.29089162852268,16.157814678099154\],null\],\[50.292197401880934,16.16119426145792\],\[18\]](https://www.google.com/search?rlz=1C1GGRV_enCZ820CZ820&tbs=lf:1,lf_ui:10&tbm=lcl&q=obchody+na+n%C3%A1m%C4%9Bst%C3%AD+FL:V%C4%9Bka+Dobru%C5%A1ka&rflfq=1&num=10&ved=2ahUKEwjMl9a_nOLuAhXttYsKHao7DxsQtgN6BAgDEAg#rflf=hd::si;mv:[[50.29350313940566,16.164573844816683],[50.29089162852268,16.157814678099154],null],[50.292197401880934,16.16119426145792],[18]) [cit. 10/2020] Online

2.4 Nové Město nad Metují

Nové Město nad Metují se nachází v okrese Náchod v Královéhradeckém kraji a žije zde zhruba 9,5 tisíce obyvatel. Město je vyhledávaným turistickým cílem nejen pro svůj zámek, ale i překrásné historické náměstí. Husovo náměstí je průjezdné a silnice rozděljuje velké náměstí (délka 143 m a šířka 68 m) na dva trojúhelníky, ve kterých jsou vyčleněna místa na parkování (viz následující obrázek).

Obrázek č. 22 Husovo náměstí v Novém Městě nad Metují: mapový pohled

Zdroj: mapy.cz, nd.

Náměstí bylo vydlážděno již v roce 1934, následně byla v roce 1973 pokryta plocha parkoviště dlažbou a poslední rekonstrukce náměstí byla ukončena v roce 2011. Podél podloubí byla vytvořena vyvýšená pochozí plocha pro chodce a došlo k předláždění místní komunikace. Průběžně byly rekonstruovány fasády domů na náměstí. Součástí poslední rekonstrukce bylo i osazení osvětlení a příležitostně osvětlení fasád (novemestonm.cz, nd.).

Obrázek č. 23 Husovo náměstí v Novém Městě nad Metují

Zdroj: autorka, 03/2019

Při rekonstrukci náměstí byly odkryty klenby, které byly součástí rezervoáru vody. Tento historický nález byl rekonstruován a studna na Husově náměstí tvoří výrazný prvek (viz následující obrázek). Horní část studny je osazena ozdobnou mříží s výsečemi z tvrzeného skla (novemestonm.cz, nd.).

Obrázek č. 24 Husovo náměstí v Novém Městě nad Metují: studna

Zdroj: autorka, 03/2019

Další dominantou náměstí je jižně od středu sousolí Nejsvětější Trojice, které také prošlo rekonstrukcí, a Mariánský sloup (viz následující obrázky). Po obvodu jsou umístěny lavičky.

Obrázek č. 25 Husovo náměstí v Novém Městě nad Metují: sousolí Nejsvětější Trojice

Zdroj: autorka, 03/2019

Obrázek č. 26 Husovo náměstí v Novém Městě nad Metují: Mariánský sloup

Zdroj: autorka, 03/2019

Husovo náměstí je bohužel pojata jako jedno velké parkoviště, což dokresluje následující obrázek.

Obrázek č. 27 Husovo náměstí v Novém Městě nad Metují: parkoviště

Zdroj: autorka, 03/2019

Navzdory tomu, že náměstí je vyhrazeno pro auta, v podloubí, které lemují celé náměstí, probíhá čilý ruch. Nabízejí se tu různé služby, zejména turistům a návštěvníkům (cukrárny, kavárny apod.). Jsou zde umístěny i venkovní předzahrádky, kde ovšem není příliš pamatováno na cyklisty. Chybí zde dostatek kolostavů (viz následující obrázky) a cyklisté nechávají kola opřená o fasády opravených domů.

Obrázek č. 28 Husovo náměstí v Novém Městě nad Metují: podloubí

Zdroj: autorka, 03/2019

Obrázek č. 29 Husovo náměstí v Novém Městě nad Metují: předzahrádka

Zdroj: autorka, 03/2019

Obrázek č. 30 Husovo náměstí v Novém Městě nad Metují: cukrárna

Zdroj: autorka, 03/2019

2.4.1 Hodnocení kvality Husova náměstí v Novém Městě nad Metují

Terénní výzkum probíhal v Novém Městě nad Metují na Husově náměstí v březnu 2019. Výhodou bylo, že byl krásný jarní den a bylo možné pocítit turistický ruch a atmosféru slunečného dne na náměstí. V průběhu výzkumu bylo osloveno 50 respondentů (na náměstí se pohybovalo velké množství lidí), do šetření se jich zapojilo 30. Následující tabulka ilustruje strukturu respondentů. Z tabulky je patrné, že nejvíce respondentů se rekrutovalo ze skupiny návštěvníků. Nejméně se do šetření zapojili místní podnikatelé (argumentovali, že je velká návštěvnost a proto nemají čas).

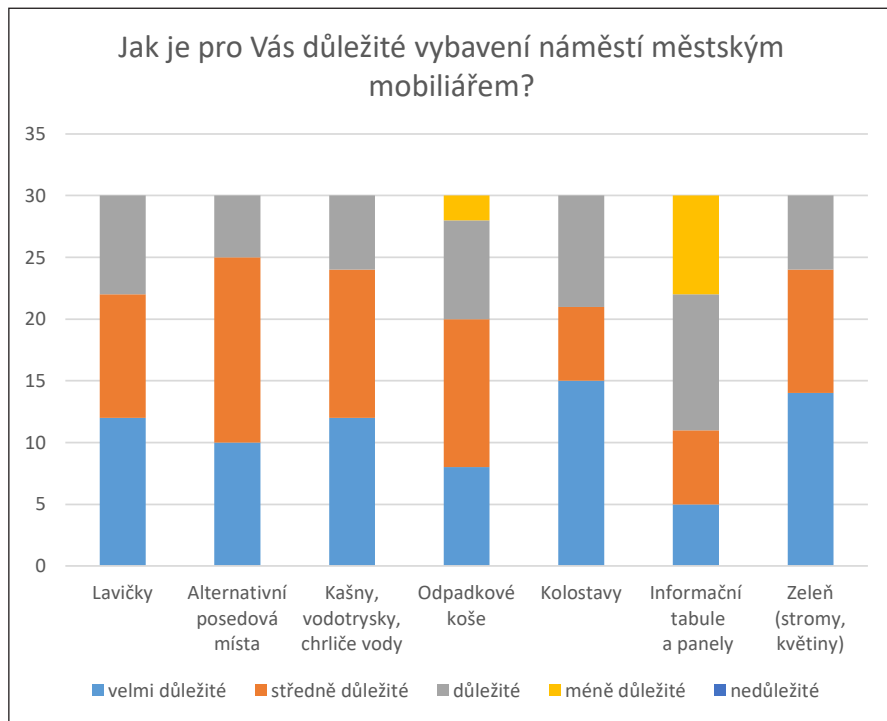
Tabluka č. 4 Struktura respondentů na Husově náměstí v Novém Městě nad Metují

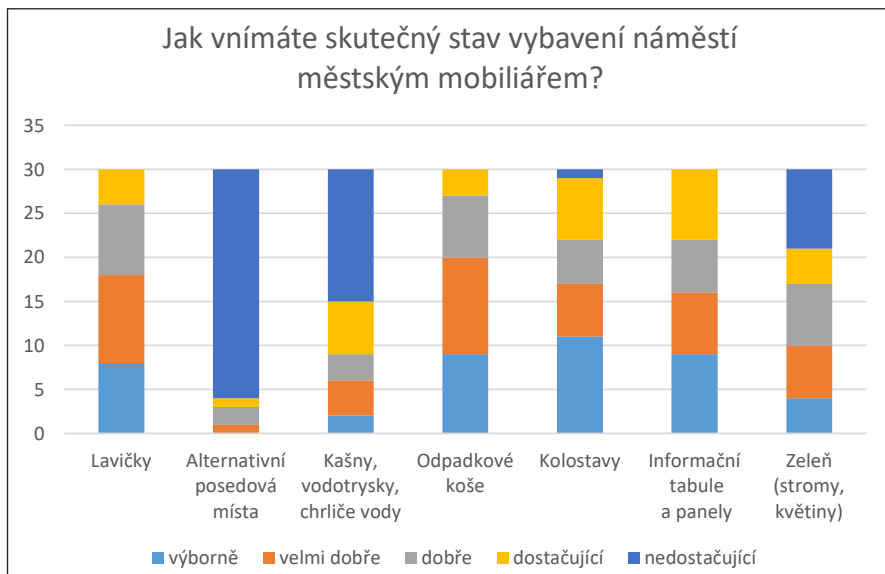
Nové Město nad Metují, Husovo náměstí		ženy	muži	ženy	muži	ženy	muži	
Výzkum proběhl v březnu 2019		celkem	18–39 let	18–39 let	40–59 let	40–59 let	60 a více let	60 a více let
Zapojených respondentů	30	7	2	5	7	4	5	
rezidenti (vlastníci a bydlení)	9	2	1	1	2	1	2	
místní podnikatelé	5	1	0	1	1	1	1	
návštěvníci	16	4	1	3	4	2	2	

Zdroj: autorka

Odpovědi na první otázku, která byla zaměřena na **vybavení náměstí městským mobiliářem**, ukazují, že očekávání je veliké (pohybuje se v úrovni prvních třech preferencí – velmi důležité, středně důležité, důležité) téměř u všech indikátorů. Při hodnocení skutečnosti je zřejmé, že u indikátoru lavičky, odpadkové koše a informační tabule je hodnocení v rozmezí hodnocení výborně až dostačující a rozložení lze považovat za celkem vyrovnané. Největší nespokojenost je u indikátoru alternativních posedových míst. Například cyklisté by uvítali, aby u odpočinkových míst byly integrovány i kolostavy, aby nemuseli kolo odstavovat na jiném místě, než kde budou sedět. Mladá generace by pak uvítala tzv. skupinková posedová místa, která jsou vhodnější pro sociální interakci. I když byla na náměstí rekonstruována honosná kašna, respondenti by uvítali vodní prvky, které by umožnily osvěžení v parných dnech (např. chrliče vody). Respondenti by na náměstí uvítali také více zeleně, která by nabízela více stinných míst a zlepšovalo by se tak mikroklima v horkých dnech. Výsledky šetření k této otázce jsou uvedeny v následujících grafech.

Grafy č. 31 a 32 Jak je pro Vás důležité vybavení náměstí městským mobiliářem a jak vnímáte (hodnotíte) skutečnost na Husově náměstí v Novém Městě nad Metují?

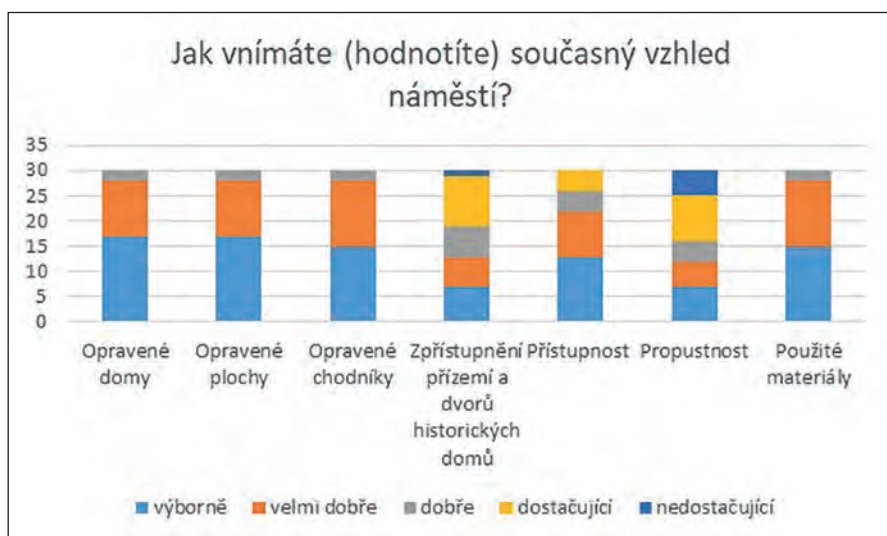
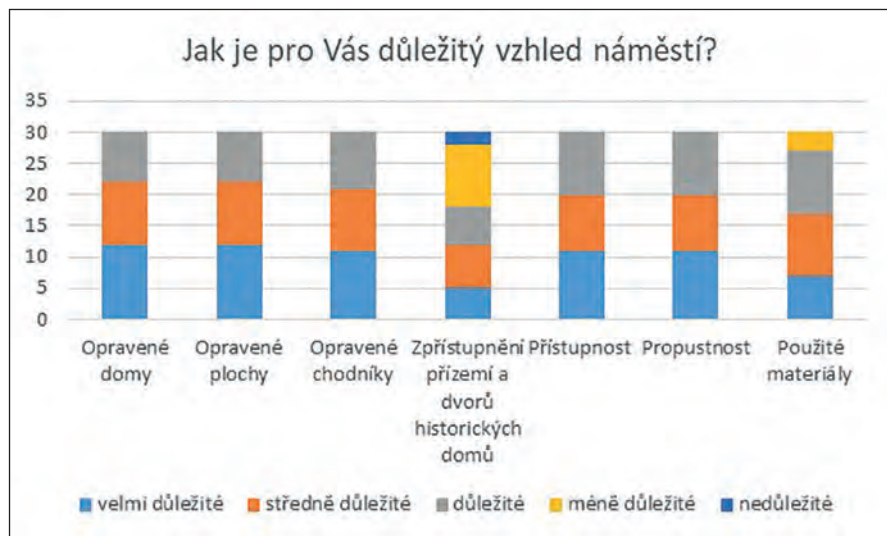
Zdroj: autorka

Manažerská doporučení

- Zvážit, zda a kde by bylo možné vytvořit zónu alternativních posedových míst.
- I když je na náměstí rekonstruovaná starobylá kašna, respondenti postrádají vodní prvky, které by mohli využívat. Uvažovat o možnosti doplnění píték a dalších vodních prvků do tak velkého prostoru.
- Město je vyhledávaným cílem cyklistů, proto by mělo být posouzeno, zda na náměstí doplnit další kolostavy, zejména do míst, která slouží jako odpočinková, aby nedocházelo k poškozování opravených fasád opřenými koly.
- Hledat možnosti, jak do velkého prostoru náměstí dostat další zeleň, která by se spolu s vodními prvky podílela na zlepšení mikroklimatu.

V otázce **vzhledu** vyjádřili respondenti u jednotlivých indikátorů očekávání v rozmezí velmi důležité, středně důležité, důležité. Z toho lze dovozovat, že celkový vzhled náměstí je pro respondenty preferovaný. Při hodnocení skutečného stavu respondenti výborně a velmi dobře hodnotili indikátory opravené domy, chodníky, plochy a použité materiály. To lze doložit i fotodokumentací uvedenou výše v textu. Rozpůlne hodnotili přístupnost a propustnost. U těchto indikátorů často odkazovali na mnoho parkujících aut na náměstí, mezi kterými se musí proplétat, a na provoz na průjezdné silnici. Výsledky šetření jsou uvedeny na následujících grafech.

Grafy č. 33 a 34 Jak je pro Vás důležitý vzhled náměstí a jak vnímáte (hodnotíte) skutečný vzhled Husova náměstí v Novém Městě nad Metují?

Zdroj: autorka

Manažerská doporučení

- Přeplněnost náměstí parkujícími auty (propustnost) by bylo vhodné redukovat na nezbytné minimum (pro residenty a podnikatele). Pro návštěvníky využít sofistikovaný systém krátkodobého parkování k vyřízení nezbytných záležitostí (využití systému různé výše parkovacích poplatků).
- Zavést systém navádění aut na další parkovací místa mimo náměstí.

V otázce **struktury služeb** na náměstí se na první pohled na následujících grafech zdá, že skutečnost naplňuje očekávání. Na náměstí je široká nabídka struktury služeb v kamenných prodejnách, které jsou umístěny po obou stranách náměstí (viz následující obrázek).

Obrázek č. 31 Nabídka služeb (obchodů a provozoven) na Husově náměstí v Novém Městě nad Metují

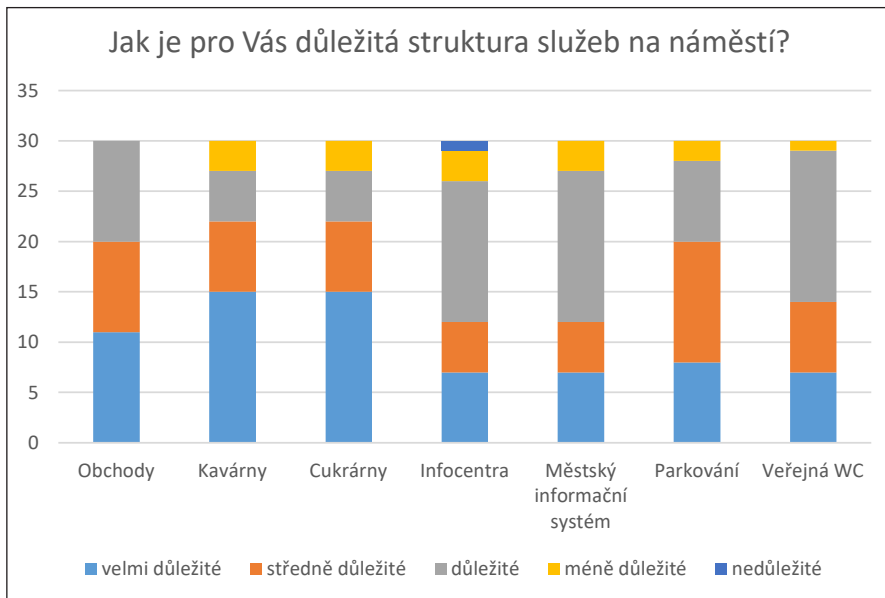

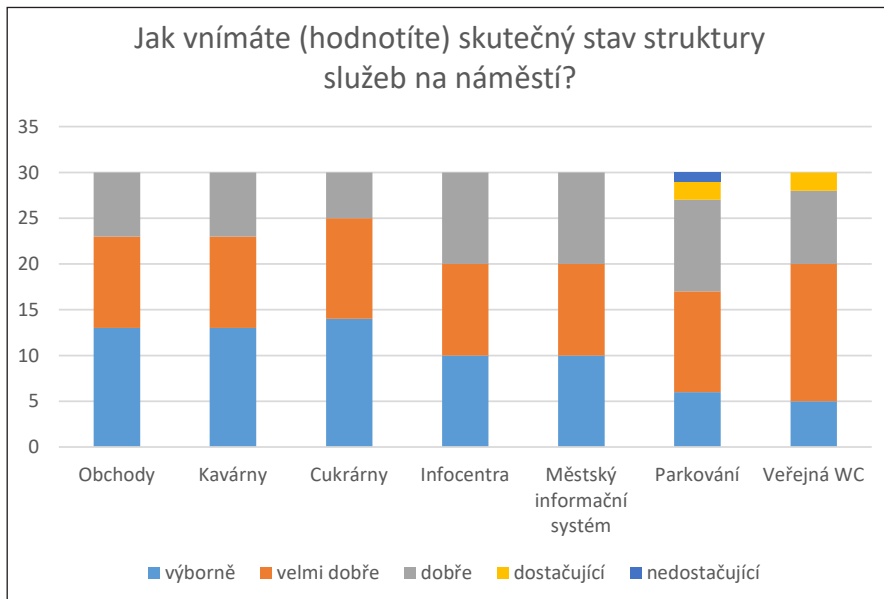
Zdroj: Google.com

Při podrobnějším rozboru jednotlivých indikátorů lze přece jenom nalézt drobné rozdíly, které byly zejména podle odpovědí respondentů způsobeny tím, že např. u cukráren a kaváren se tvořily velké fronty, a proto tyto indikátory při hodnocení skutečnosti byly vyhodnoceny na bodovací stupnici níže. Zde je prostor pro rozšiřování nabídky těchto služeb. Za pozornost stojí indikátor parkování, který v očekávání získal v hodnocení velmi důležité méně preferenčních hodnocení než u středně důležité a důležité. I přesto, že na náměstí je velké množství parkovacích míst (viz obrázek v textu), respondenti to zahrnuli do svého hodnocení skutečného stavu.

Dokonce možnost parkování hodnotili jako nedostatečnou se zdůvodněním, že je náměstí přeplněné auty. Je vidět, že tento indikátor souvisí velmi úzce s indikátorem propustnosti.

Grafy č. 35 a 36 Jak je pro Vás důležitá struktura služeb na náměstí a jak vnímáte (hodnotíte) skutečný stav na Husově náměstí v Novém Městě nad Metují?

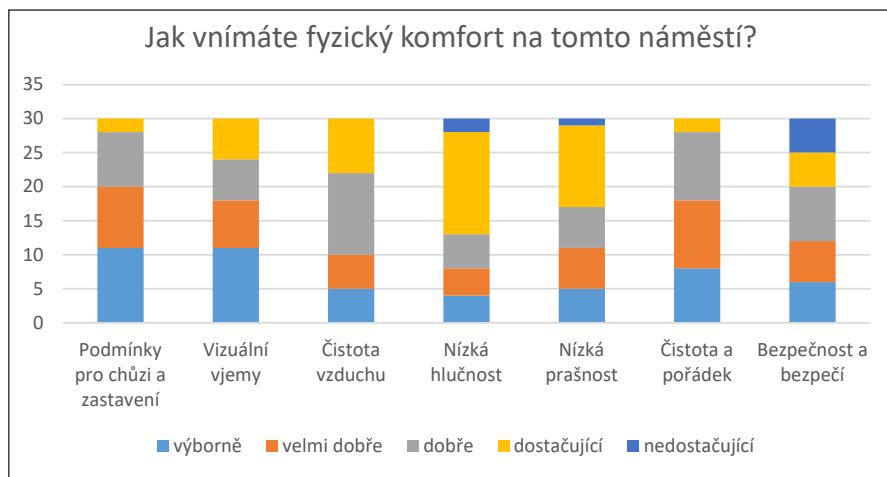
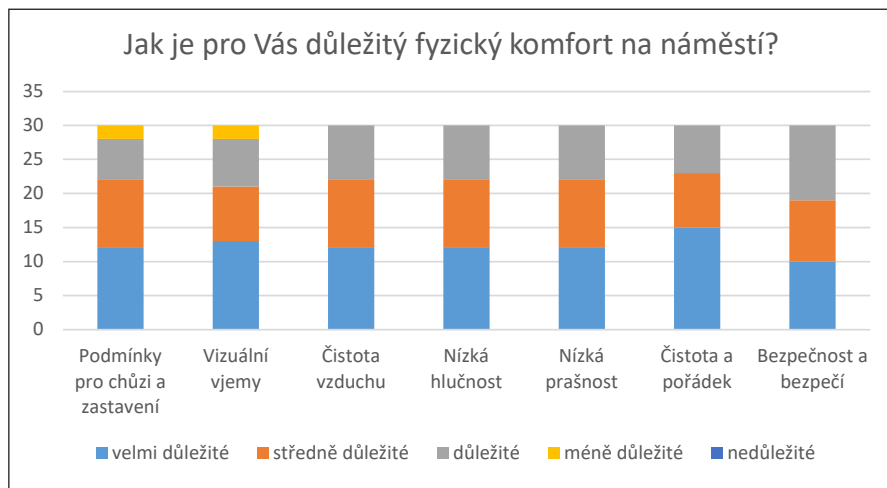
Zdroj: autorka

Manažerská doporučení

- K problematice parkování bylo doporučení uvedeno výše.
- Nabídku gastro služeb a cukráren řešit s jejich provozovateli. Zjistit, proč nestačí kapacita stávajících provozoven a jejichž přeplněnost snižuje jejich kvalitu (co může udělat město a co podnikatelé).

Na **fyzický komfort** měli respondenti na Husově náměstí vysoké nároky, avšak byli velmi kritičtí při hodnocení skutečného stavu (viz následující grafy). Do všech sledovaných indikátorů při skutečném vnímání komfortu se opět promítá problém velkého množství aut, kterým respondenti argumentovali. U podmínek pro chůzi to bylo především kritické hodnocení toho, že se musí neustále proplétat a vyhýbat jedoucím a parkujícím autům. S tím také souvisí vizuální vjemy, kde nejčastěji respondenti argumentovali, že je náměstí krásné, ale nemohou si je plně vychutnat právě pro všude přítomná auta („ani fotografii náměstí z žádného úhlu bez aut si nemůžeme udělat“). I indikátory čistoty vzduchu, hluchnosti, prašnosti a bezpečnosti spojovali s provozem na náměstí. U této otázky respondenti ocenili pořádek a čistotu prostoru. Již u třetí otázky se velmi výrazně objevuje kritické hodnocení automobily přetíženého náměstí, což by se mělo pro vedení města stát signálem k zamýšlení nad změnou.

Grafy č. 37 a 38 Jaké je očekávání a jak je hodnocena skutečnost fyzického komfortu na Husově náměstí v Novém Městě nad Metují?

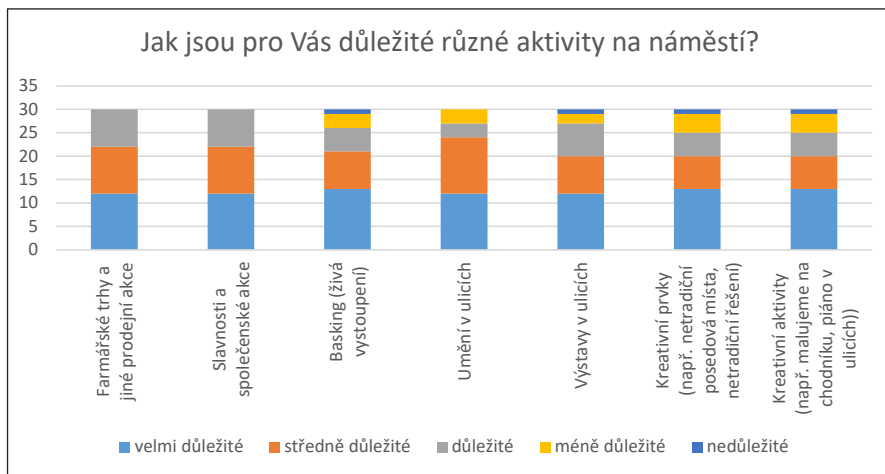
Zdroj: autorka

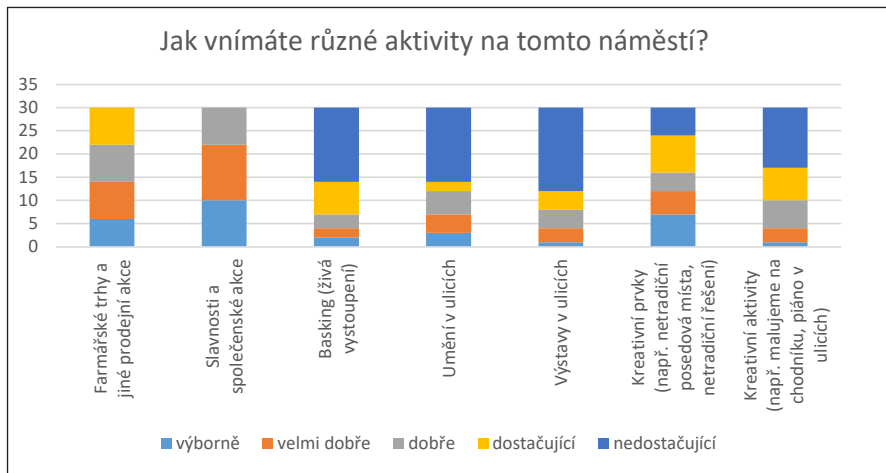
Manažerská doporučení

- K problematice množství aut bylo manažerské doporučení uvedeno výše. Lze doplnit, že by bylo dobré udělat podrobnou analýzu důvodu parkování, délky parkování a motivace parkování na náměstí. Následně vyhodnotit a navrhnout změny, které budou reflektovat připomínky respondentů a zároveň nebudou znevýhodňovat rezidenty.

Aktivity na náměstí jsou považovány za nástroj k oživení a zvýšení kvality veřejného prostřanství. To dokládají i odpovědi respondentů na Husově náměstí v Novém Městě nad Metují. Mezi nejvíce preferované aktivity patří oblíbené farmářské a jiné prodejní akce a slavnosti a společenské akce. Respondenti mají rozdílná očekávání u alternativních a kreativních aktivit, ale přesto je vidět poměrně velké očekávání. Hodnocení skutečného vnímání aktivit na náměstí bylo zřejmě ovlivněno velkou skupinou turistů, kteří do města přijedou a odjedou a nemají možnost se akcí účastnit. Výzkum probíhal v neděli; přitom bylo dlouhodobě krásné počasí a na náměstí se nekonaly ani žádné další aktivity. Z toho lze vyvodit závěr pro nedostačující hodnocení kreativních aktivit, jako basking, umění a výstavy v ulicích a další kreativní aktivity. Pozitivněji byly hodnoceny kreativní prvky, kde respondenti ocenili nápadité instalace u některých provozoven. Výsledky šetření jsou uvedeny v následujících grafech.

Grafy č. 39 a 40 Jaké je očekávání a jak je hodnocena skutečnost v nabídce aktivit na Husově náměstí v Novém Městě nad Metují?

Zdroj: autorka

Manažerská doporučení

- Pro přesnější vyhodnocení vhodnosti různých kreativních aktivit, které by oživily Husovo náměstí, by bylo vhodné provést podrobnější dotazníkové šetření.
- Zapojit místní kreativní třídu (umělce, hudebníky, výtvarníky, designéry apod.) a vytvořit kreativní klima pro jejich aktivity.
- Pokud by náměstí mělo plnit společenskou funkci, tak by měla nabídka aktivit být pestrá a více rozložená do více dnů v týdnu, s koncentrací do víkendových dnů, kdy město navštěvuje více turistů.

2.4.2 Použité zdroje

Novemestonm.cz. nd. Husovo náměstí. <https://www.novemestonm.cz/turistika/pamatky/husovo-namesti/> [cit. 11/2020] Online

Novemestonm.cz. nd. Studna na Husově náměstí. https://www.novemestonm.cz/turistika/pamatky/husovo-namesti/studna-na-husove-namesti-0_77.html [cit. 11/2020] Online

Mapy.cz. nd. Husovo náměstí v Dobrušce. Dostupné z: <https://mapy.cz/zakladni?x=16.1516532&y=50.3439916&z=19&source=stre&id=106341> [cit. 11/2020] Online

Google.com. Obchody na Husově náměstí v Novém Městě nad Metují. Dostupné z: https://www.google.com/search?rlz=1C1GGRV_enCZ820CZ820&tbs=lf:1,lf_ui:2&tbm=lcl&q=obchody+na+Husov%C4%9B+n%C3%A1m%C4%9Bst%C3%AD+v+Nov%C3%A9m+m%C4%9Bst%C4%9B+nad+metuj%C3%AD&rflfq=1&num=10&ved=2ahUKEwj4b_

Fs-LuAhWwz4UKHZ7KBs8QtgN6BAgEEAc#rifi=hd;;si:.50.344567756227526,16.150579606085213;mv:[[50.34533116964329,16.15635171988526],[50.34272250451485,16.149592553167732],null,[50.34402685498976,16.152972136526497],18] [cit. 11/2020] Online

2.5 Vrchlábí

Vrchlabí je vstupní branou Krkonoš a nachází se v Královéhradeckém kraji, v okrese Trutnov. Žije zde téměř 12,5 tisíce obyvatel. V centru města se nachází náměstí T. G. Masaryka a náměstí Míru, které bylo původně historickým místem. Tuto roli převzalo na přelomu 19. a 20. století náměstí T. G. Masaryka, které několik desetiletí plnilo funkci hlavního náměstí ve městě.

Návrat slávy **náměstí Míru**³ město plánovalo dlouho. Mezitím náměstí upadalo (viz následující obrázek).

Obrázek č. 32 Náměstí Míru ve Vrchlábí: původní stav 2018

Zdroj: deník.cz, 2018

³ Náměstí Míru dříve neslo název Kostelní náměstí (Turistický portál Vrchlábí, nd.).

Vznikl projekt na jeho revitalizaci, aby nebylo jenom křižovatkou, neboť se zde nachází celá řada památek, jako původní radnice, kostel sv. Vavřince a historické domky (iDNES.cz zpravodajství, 2017). V roce 2018 byla zahájena komplexní rekonstrukce, s cílem vrátit prostoru charakter historického náměstí s moderní proměnou. Záměrem projektu bylo zúžit hlavní silnici a posunout ji více na levou stranu (viz následující obrázky), aby došlo ke zpomalení dopravy a vytvoření velkého prostoru na straně před kostelem sv. Vavřince. Nový vzhled náměstí vychází z dobových dokumentů (Vrchlabí, 2018; iDNES.cz zpravodajství, 2018).

Obrázek č. 33 Náměstí Míru ve Vrchlabí: mapový pohled

Zdroj: Mapy.cz, nd

Obrázek č. 34 Náměstí Míru ve Vrchlabí: po revitalizaci

Zdroj: Řehák, 2018

Na náměstí byla vybudována vodní kaskáda, kolem které jsou umístěna posedová místa a vývěsné panely, na kterých jsou informace o městě doprovázené dobovými a současnými fotografiemi. V době adventu a vánočních svátků je letní výzdoba obměněna za zimní sváteční výzdobu. Na náměstí nechybí ani pítko (viz následující obrázky) a další mobiliář (odpadkové koše, kolostavy).

Obrázek č. 35 Náměstí Míru ve Vrchlabí: vodní kaskáda a lavičky

Zdroj: autorka, 2. 1. 2021

Obrázek č. 36 Náměstí Míru ve Vrchlabí: pítko

Zdroj: autorka, 2. 1. 2021

Procházky a posezení na náměstí jsou příjemné i ve večerních a nočních hodinách, díky funkčnímu nočnímu nasvícení (viz následující obrázek).

Obrázek č. 37 Náměstí Míru ve Vrchlabí: noční nasvícení

Zdroj: Řehák, 2018

2.5.1 Hodnocení kvality náměstí Míru ve Vrchlabí

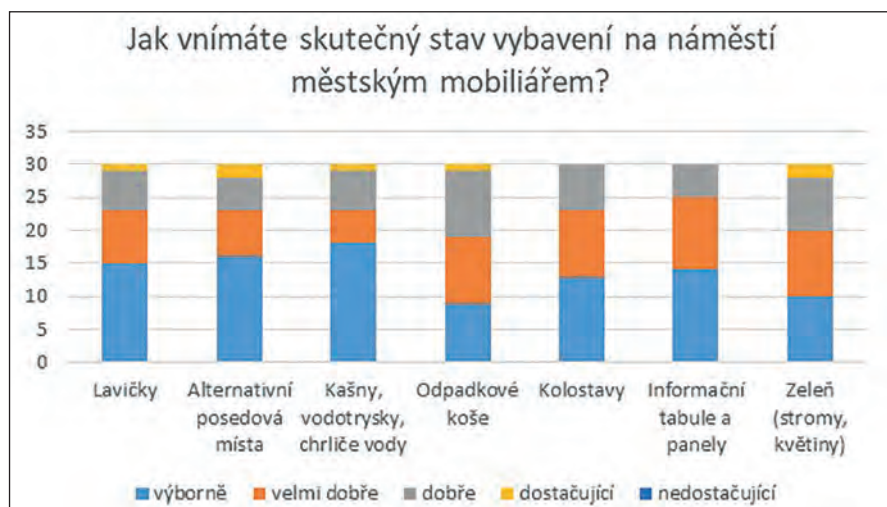
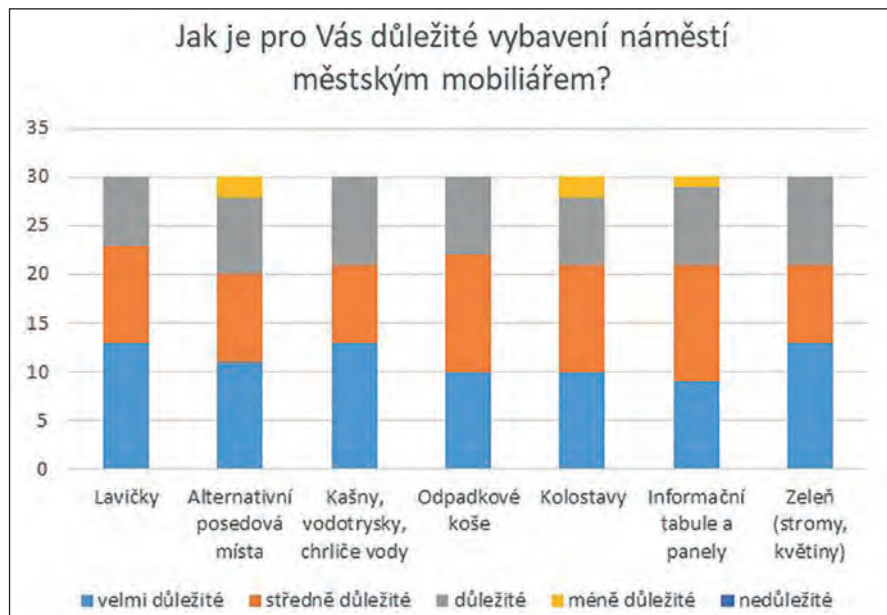
Vrchlabí je cílem řady turistů nejen v zimním období, ale i po celý rok. Je to podhorské město, které nabízí mnoho historických památek a výletů do okolí. Terénní dotazníkové šetření proběhlo v dubnu 2020. Celkem bylo osloveno kolem 50 respondentů a do výzkumu jich bylo ochotno se zapojit 33. Jejich struktura podle věku, pohlaví a statusu je uvedena v následující tabulce.

Tabulka č. 5 Struktura respondentů na náměstí Míru ve Vrchlabí

Vrchlabí, náměstí Míru	celkem	ženy		muži	
		18–39 let	40–59 let	18–39 let	40–59 let
Výzkum proběhl dubnu 2019					
Zapojeno respondentů	33	6	4	6	5
rezidenti (vlastníci a bydlení)	12	2	2	3	1
místní podnikatelé	5	1	0	0	2
návštěvníci	16	3	2	3	2

Zdroj: autorka

Při hodnocení **vybavení mají** i respondenti ve Vrchlabí velké očekávání. Mnozí respondenti při dotazníkovém šetření uváděli, že toto prostranství si pamatují jako velmi neutěšené. A byli mile překvapeni novým vzhledem a funkčností. Při pohledu na hodnocení skutečného stavu vybavení je zřejmé, že skutečnost se velmi přibližuje očekávání, které respondenti vyjádřili. Je možné se domnívat, že město při revitalizaci tohoto prostranství a při plánování jeho vybavení přistupovalo odpovědně a reflektovalo soudobé požadavky, které jsou na městský mobiliář kladeny. Respondenti významně ocenili osvětlení, které náměstí dává přidanou hodnotu v možnosti jeho využívání i ve večerních hodinách. Pozitivně hodnotili umístění jiných posedových míst, než jsou tradiční lavičky. Vysoce hodnotili vodní kaskádu, která nabízí zejména v letních horkých dnech příjemné osvěžení a vybízí k posezení na obrubníku. Výsledky šetření jsou uvedeny na následujících grafech.

Grafy č. 41 a 42 Jak je pro Vás důležité vybavení náměstí městským mobiliářem a jak vnímáte (hodnotíte) skutečnost na náměstí Míru ve Vrchlabí?

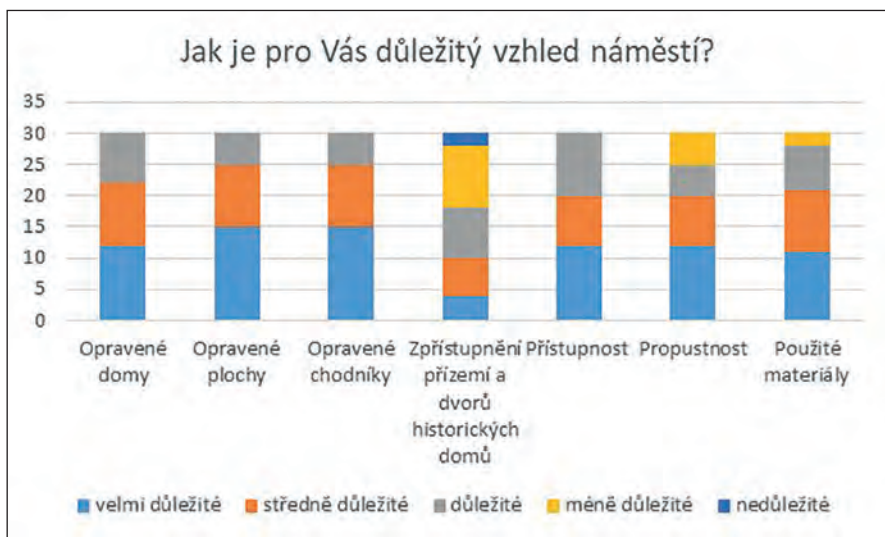
Zdroj: autorka

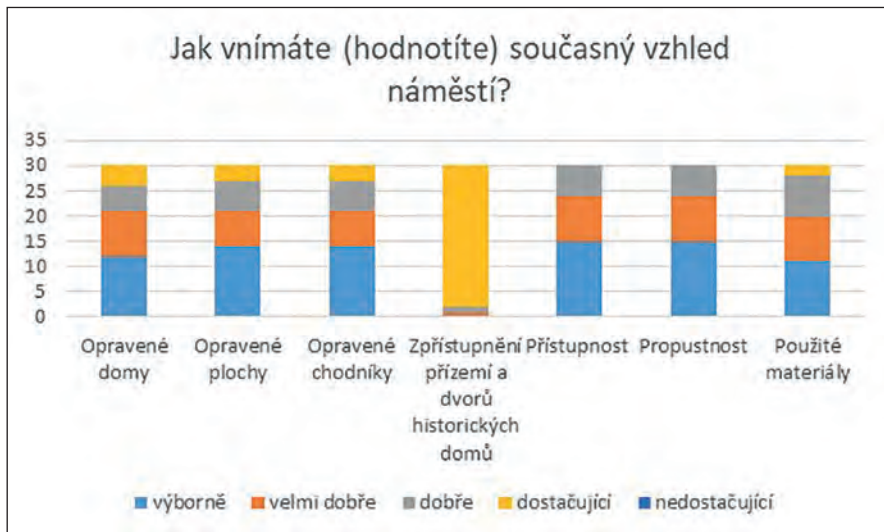
Manažerská doporučení

- Jediným doporučením je, aby management města údržbou městského mobiliáře přesvědčil respondenty o jeho funkčnosti a aby respondenti ještě více posunuli svoje hodnocení co nejbližší výbornému hodnocení.

Při očekávání a hodnocení skutečného **stavu vzhledu** si lze povšimnout u indikátoru zpřístupnění přízemí a dvorů reflektování typu a velikosti náměstí a ani v očekávání nebyla u tohoto náměstí vyjádřena potřeba naplnění tohoto indikátoru. V případě dalších indikátorů je očekávání rozloženo mezi velmi důležité, středně důležité a důležité, což kopíruje i skutečné vnímání tohoto prostranství. V rámci provedené studie to je jedno z náměstí, které komplexní revitalizaci prošlo v nedávné době. Tento fakt se může odrážet i ve vnímání respondentů. I když ve vzorku respondentů byla zastoupena téměř polovina návštěvníků (turistů), většina z nich Vrchlábí důvěrně zná již řadu let. Velmi pozitivně bylo vnímáno řešení prostoru náměstí, které bylo více otevřeno díky revitalizaci zeleně (vykácení starých stromů a výsadba nových). To více otevřelo pohledové prostory k vnímání jednotlivých prvků (kostel, vodoteč apod.). Z následujících grafů lze vyčíst, že se městu revitalizace náměstí Míru skutečně povedla.

Grafy č. 43 a 44 Jak je pro Vás důležitý vzhled náměstí a jak vnímáte (hodnotíte) skutečný vzhled náměstí Míru ve Vrchlábí?

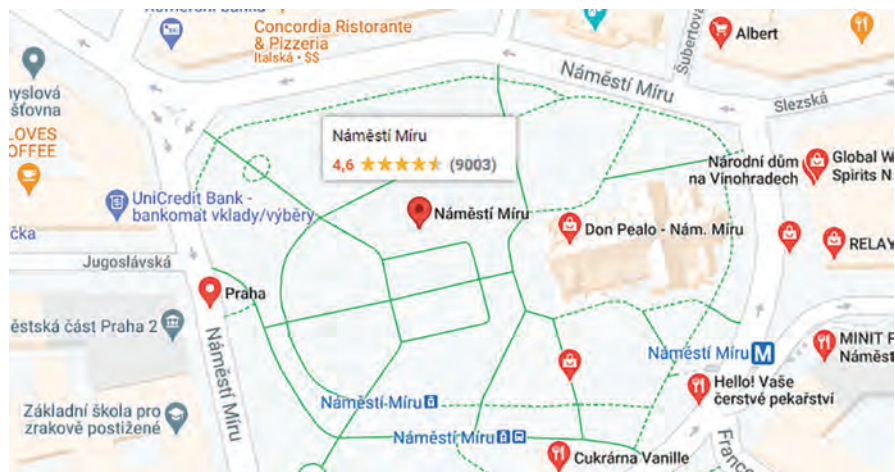
Zdroj: autorka

Manažerská doporučení

- Snažit se o udržení vzhledu náměstí, které je respondenty považováno za povedené.

Při hodnocení **struktury nabídky služeb** je z následujících grafů vidět, že respondentům na tomto náměstí chybí nabídka tradičních obchodů; na náměstí se nachází směnárna, muzeum, provozovna Remaxu, vlasový salon, textil a obuv. Stejně tak respondenti hodnotili i nedostatek služeb v pohostinství a cukráren (viz následující obrázek). Na náměstí Míru se nachází kavárna a restaurace, ale kapacitou je nedostačující a návštěvníci musí na obslužení čekat dlouhou dobu.

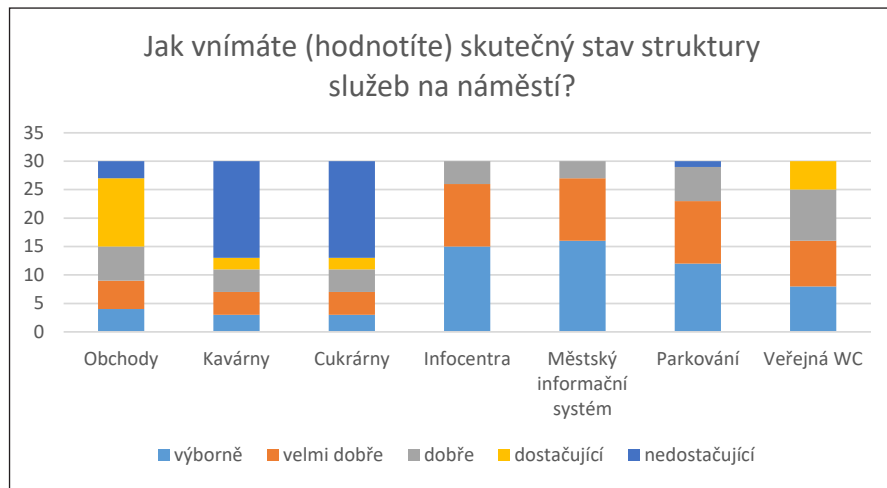
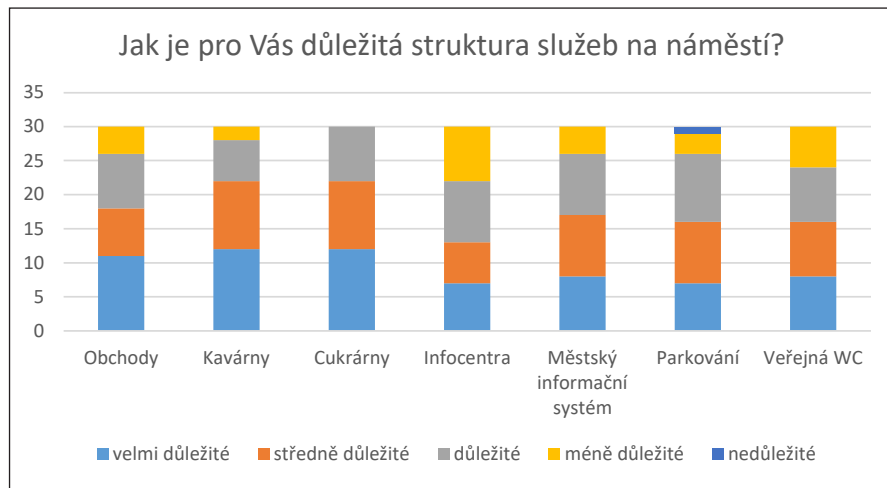
Obrázek č. 38 Nabídka služeb na náměstí Míru ve Vrchlabí: mapový pohled

Zdroj: google.com, nd.

Na náměstí sídlí informační centrum, s jehož činností jsou respondenti spokojeni. Je zde vhodně umístěný i městský informační systém. Stejně tak byly hodnoceny výstavní panely umístěné podél vodoteče, avšak respondenti vyjádřili přání, aby se jejich obsah obměňoval a panely byly využívány např. i k prezentování místní kultury (např. mobilní galerie), které by přispělo k oživení tohoto VP. Velmi pozitivní hodnocení skutečného stavu bylo dosaženo u indikátoru parkování. Malé parkoviště je vybudováno v postranní ulici podél kostela s parkovacím automatem. První dvě hodiny nejsou zpoplatněny. Řidiči mají možnost zaparkovat v podzemním parkovišti na náměstí T. G. Masaryka, které je vzdálené asi 2 minuty chůze.

Grafy č. 45 a 46 Jak je pro Vás důležitá struktura služeb na náměstí a jak vnímáte (hodnotíte) skutečný stav na náměstí Míru ve Vrchlabí?

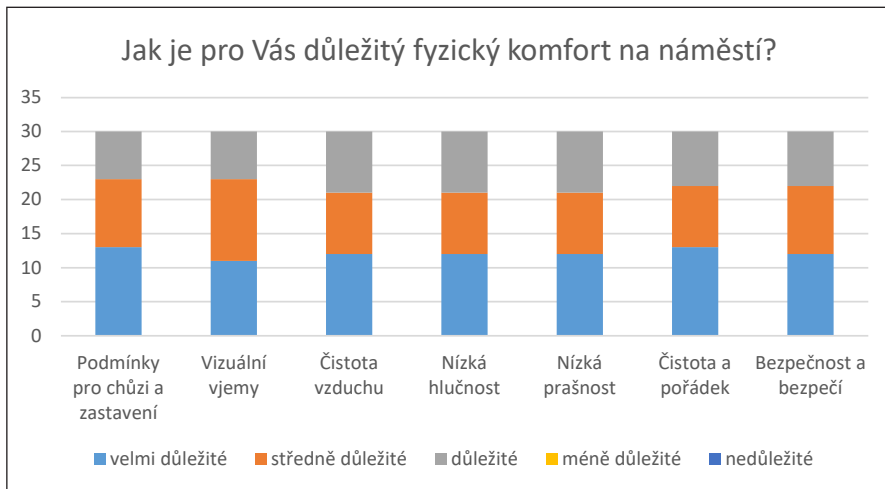
Zdroj: autorka

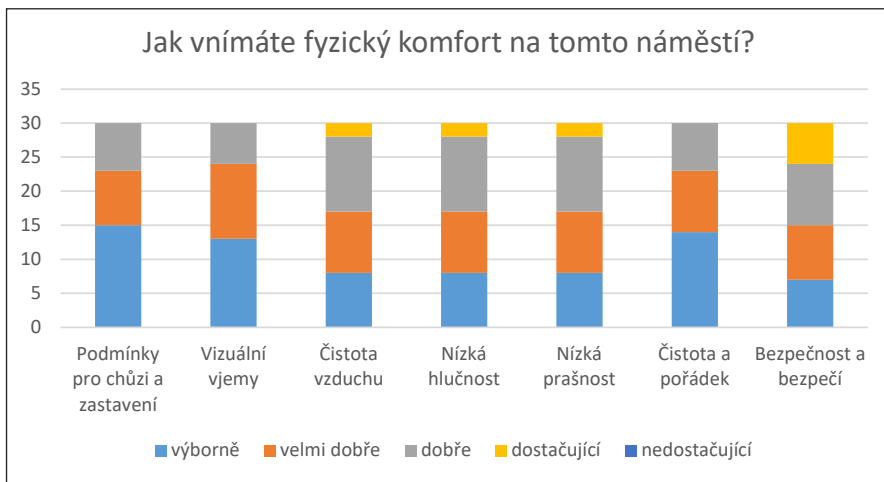
Manažerská doporučení

- Vstoupit do vzájemné komunikace mezi vlastníky nemovitostí či provozovateli a hledat cestu, jak proměnit nabídku struktury služeb, která by více reflektovala poptávku.
- Iniciovat spolupráci s místními kreatívci (umělci, designéry apod.) a hledat alternativní možnosti využití výstavních panelů podél vodoteče, které by přispělo k oživení tohoto náměstí.

Na **fyzický komfort** jsou respondenty kladeny vysoké nároky. Důvodem je, že chtějí trávit volný čas v čistém a bezpečném prostředí, které bude nabízet bezbariérové podmínky pro chůzi a zároveň bude vybízet k zastavení a vnímání prostoru. Při hodnocení skutečného stavu je zřejmé, že až na drobné výjimky byla vyjádřena v průměru celkem dobrá spokojenost. Nižší hodnocení indikátoru čistoty vzduchu, nízké hlučnosti a prašnosti je ovlivněno provozem na průjezdné komunikaci. U indikátoru bezpečnosti a bezpečí reagovali respondenti na to, že celkem velké množství kolostavů je rozmístěno (ve městě bývá velmi vysoká návštěvnost cykloturistů) na chodníku přes ulici. Více by uvítali jejich rozmístění v klidové zóně. V této souvislosti někteří respondenti kriticky hodnotili, že někteří neukáznění cykloturisté jezdí po pochozí klidové zóně náměstí.

Grafy č. 47 a 48 Jaké je očekávání a jak je hodnocena skutečnost fyzického komfortu na náměstí Míru ve Vrchlabí?

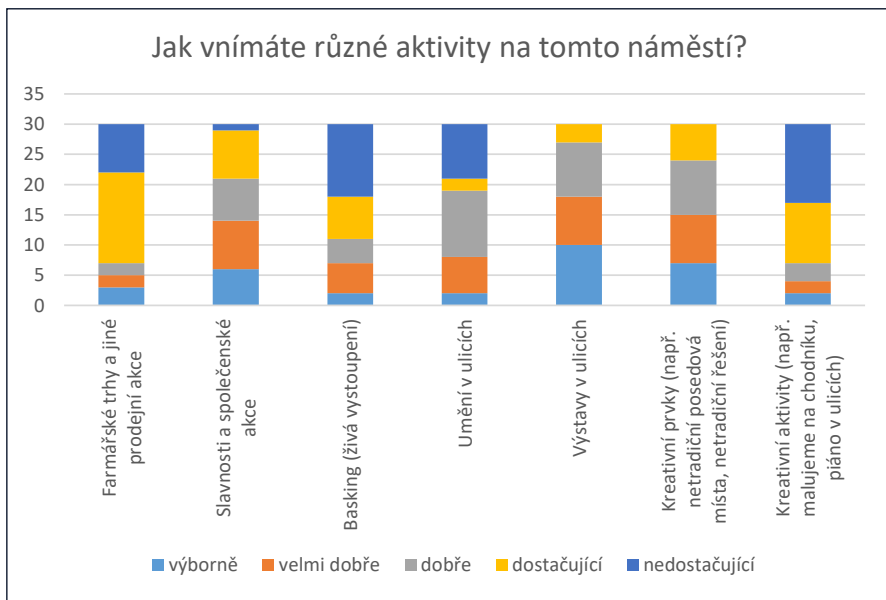
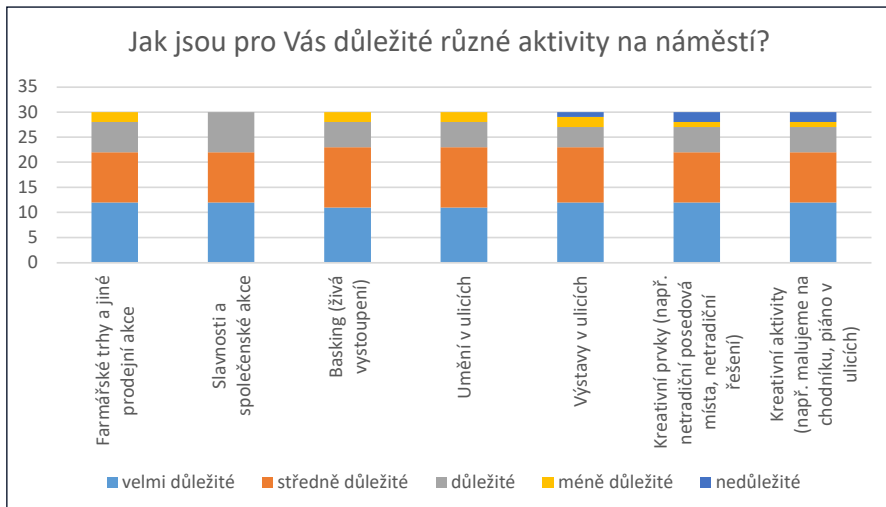
Zdroj: autorka

Manažerská doporučení

- Zvážit možnost přemístění kolostavů do klidové zóny na náměstí, aby více reflektovalo požadavky respondentů.
- Navrhnout a implementovat opatření, které by neumožňovalo cyklistům jezdit po pochozí části náměstí a aby se tak zvýšil komfort pro pěší.

Různé **aktivity** přináší do veřejného prostranství oživení, a tím se i rozšiřuje jeho funkční využití. Při pohledu na následující grafy je vidět, že v případě náměstí Míru je očekávání v mnoha indikátorech mnohem vyšší, než je skutečnost. U indikátoru farmářské trhy a jiné prodejní akce je skutečnost ovlivněna tím, že mnoho let před revitalizací náměstí Míru plnilo tuto funkci nedaleké náměstí T. G. Masaryka, které disponuje větším prostorem, a trhy se zde stále konají. Respondenti očekávají kreativní využití náměstí. Postrádají živá vystoupení, umění v ulicích a další drobné kreativně hravé aktivity (malování na chodníku apod.). Jistou spokojenost vyjádřili u výstav, kde hlavně oceňují výstavní panely a kreativní prvky, které jsou zastoupeny vodotečí a alternativními posedovými místy.

Grafy č. 49 a 50 Jaké je očekávání a jak je hodnocena skutečnost v nabídce aktivit na náměstí Míru ve Vrchlabí?

Zdroj: autorka

Manažerská doporučení

- Podle dispozice náměstí Míru vymezit jeho funkční využití, které by bylo více namířeno na drobnější než masové akce a aktivity.
- Iniciovat místní kreativce a nabídnout jim prostor pro různé kreativní a kreativně hravé aktivity.

2.5.2 Použité zdroje

- Ihnes. cz zpravodajství. 2017. Vrchlabí chce přestavět náměstí Míru, už nemá být rušnou křižovatkou. https://www.idnes.cz/hradec-kralove/zpravy/prestavba-namesti-miru-vrchlabi.A170403_2316750_hradec-zpravy_the [10/2020] Online
- idnes.cz zpravodajství. 2018. Vrchlabí začne s přestavbou náměstí Míru, vrátí mu historickou podobu. https://www.idnes.cz/hradec-kralove/zpravy/prestavba-namesti-miru-vrchlabi.A180403_392891_hradec-zpravy_the [10/2020] Online
- Vrchlabí. 2018. Náměstí Míru otevřeno. <https://www.muvrchlabi.cz/namesti-miru-otevreno/d-6703> [10/2020] Online
- Řehák, P. 2018. Nové náměstí Míru. Vrchlabí 2018. https://hartanet.rajce.idnes.cz/Nove_namesti_Miru [10/2020] Online
- Turistický portál Vrchlabí. nd. Historie náměstí Míru/Kostelního. <https://mestovrchlabi.cz/historie-namesti-miru-kostelniho/ms-8317/p1=8317> [10/2020] Online
- Město Vrchlabí. 2006. Usnesení z 22. zasedání Zastupitelstva města Vrchlabí, konaného dne 28. 6. 2006.
- Fotohistorie. 2011. Vrchlabí – náměstí (1935). Dostupné z: http://www.fotohistorie.cz/Kralovehradecky/Trutnov/Vrchlabi/Vrchlabi_-_namesti/Default.aspx [10/2020] Online
- Deník.cz. 2018. Objev století pro Vrchlabí? Archeologové vykopali kostel, nejstarší stavbu města. Dostupné z: <https://www.denik.cz/magazin/objev-stoleti-pro-vrchlabi-vykopali-kostel-nejstarsi-stavbu-mesta-20180524.html> [10/2020] Online
- Mapy.cz nd. Náměstí Míru ve Vrchlabí. Dostupné z: <https://mapy.cz/zakladni?x=15.6083375&y=50.6292832&z=19&source=stre&id=139639> [10/2020] Online
- Google.com.nd. Struktura obchodu na náměstí Míru ve Vrchlabí. Dostupné z: [https://www.google.com/search?rlz=1C1GGRV_enCZ820CZ820&tbs=lf:1,lf_ui:10&tbm=lcl&q=obchody+na+n%C3%A1m%C4%Bst%C3%AD+M%C3%A1+ve+vrchlab%C3%AD&rflfq=1&num=10&ved=2ahUKEwjZs5-d7unuAhXJK3cKHaz3B70QtgN6BAgEEAg#rflf=hd;:si:10210251302485324783;mv:\[\[50.076558949112446,14.441113902881767\],\[50.07402850711361,14.43306727583709\],null,\[50.075293744805684,14.437090589359428\],18\]](https://www.google.com/search?rlz=1C1GGRV_enCZ820CZ820&tbs=lf:1,lf_ui:10&tbm=lcl&q=obchody+na+n%C3%A1m%C4%Bst%C3%AD+M%C3%A1+ve+vrchlab%C3%AD&rflfq=1&num=10&ved=2ahUKEwjZs5-d7unuAhXJK3cKHaz3B70QtgN6BAgEEAg#rflf=hd;:si:10210251302485324783;mv:[[50.076558949112446,14.441113902881767],[50.07402850711361,14.43306727583709],null,[50.075293744805684,14.437090589359428],18]) [10/2020] Online

2.6 Vysoké Mýto

Vysoké Mýto patří k nejstarším městům Pardubického kraje. Nachází se v okrese Ústí nad Orlicí a žije zde více než 12,3 tisíce obyvatel. Centrem města je náměstí Přemyslava Otakara II., které je čtvercového tvaru s nepravidelnými rozměry (153 m, 147 m, 134 m a 127 m). V každém rohu náměstí vyúsťuje ulice, avšak na náměstí vede celkem 12 ulic. Náměstí patří k největším náměstím v Čechách.

Obrázek č. 39 Náměstí Přemysla Otakara II. ve Vysokém Mýtě: původní stav v roce 1920

Zdroj: Ftohistorie, 2009

Rekonstrukce náměstí proběhla v letech 1996–1997 (město-vysoke-myto.cz, nd.). Obrazce na náměstí jsou tvořeny různobarevnými žulovými kostkami (Český rozhlas Pardubice, 2017).

Obrázek č. 40 Náměstí Přemysla Otakara II. ve Vysokém Mýtě: mapový pohled

Zdroj: Vysoké Mýto, nd.

Uprostřed náměstí stojí Mariánský morový sloup, který je lemován listnatými stromy ve tvaru čtverce. V prostoru kolem morového sloupu jsou zelené travnaté plochy, které oživují celý prostor. Pod stromy jsou umístěny lavičky, ze kterých je výhled na celé náměstí (viz následující obrázek).

Obrázek č. 41 Náměstí Přemysla Otakara II. ve Vysokém Mýtě: Mariánský morový sloup

Zdroj: autorka, 04/2019

Na náměstí jsou umístěny tři stylové altány, které nabízejí příjemné posezení ve stínu za plného slunečného dne, ale zároveň i za deštivých sychravých dnů.

Obrázky č. 42, 43 a 44 Náměstí Přemysla Otakara II. ve Vysokém Mýtě: altány

Zdroj: autorka, 04/2019

Na náměstí je zastoupen i vodní prvek, a to v podobě moderní fontány, která ve čtvrtém rohu náměstí doplňuje altány. V roce 2018 proběhla oprava (viz následující obrázky), zároveň byla vyměněna zastaralá technologie a byla upravena plocha fontány (Vysoké Mýto 2018a).

Obrázek č. 45 Náměstí Přemysla Otakara II. ve Vysokém Mýtě: fontána před rekonstrukcí

Zdroj: Vysoké Mýto, 2018 (b)

Obrázek č. 46 Náměstí Přemysla Otakara II. ve Vysokém Mýtě: fontána po rekonstrukci

Zdroj: autorka, 04/2019

Mozaiková výzdoba na dláždění, altány, Mariánský sloup a fontána s vodotryskem plně splynuly s velkým prostorem a vytvořily tak příjemné prostředí. Vysokomýtské náměstí lze řadit mezi jedno z nejkrásnějších náměstí českých měst, i když jeho rozhodující a velká rekonstrukce proběhla před více než třiceti lety.

2.6.1 Hodnocení kvality náměstí Přemyslava Otakara II.

Výzkum ve Vysokém Mýtě proběhl v dubnu 2019. V roce 2020 bylo v červnu provedeno druhé šetření. Náměstí Přemyslava Otakara II. bylo fotograficky zdokumentováno a v dubnu 2019 a červnu 2020 proběhlo dotazníkové šetření. Při dotazníkovém šetření bylo osloveno více než šest desítek potenciálních respondentů a do výzkumu se zapojilo 43 z nich. Rozložení respondentů podle pohlaví a skupin (rezidenti, podnikatelé na náměstí a návštěvníci) jsou uvedeny v následující tabulce. Pro prezentaci v této studii jsou výsledky způměrovány za všechny skupiny.

Tabulka č. 6 Struktura respondentů na náměstí Přemysla Otakara II. ve Vysokém Mýtě

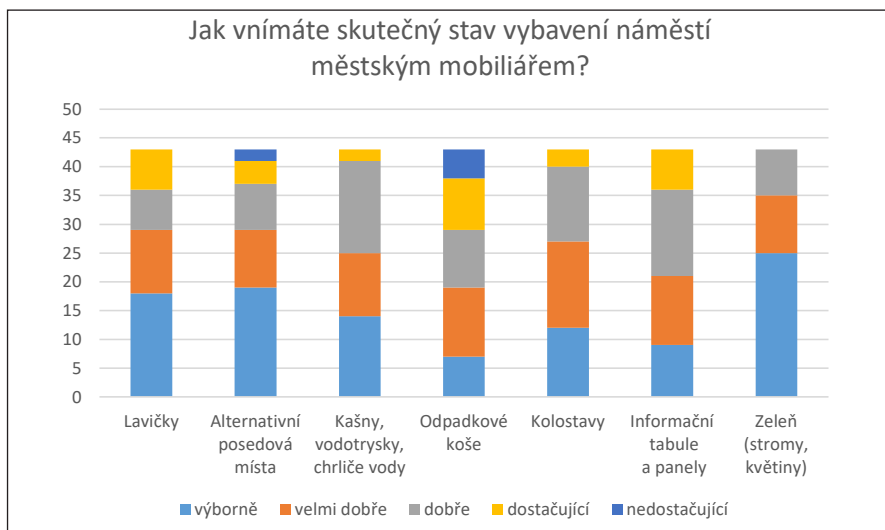
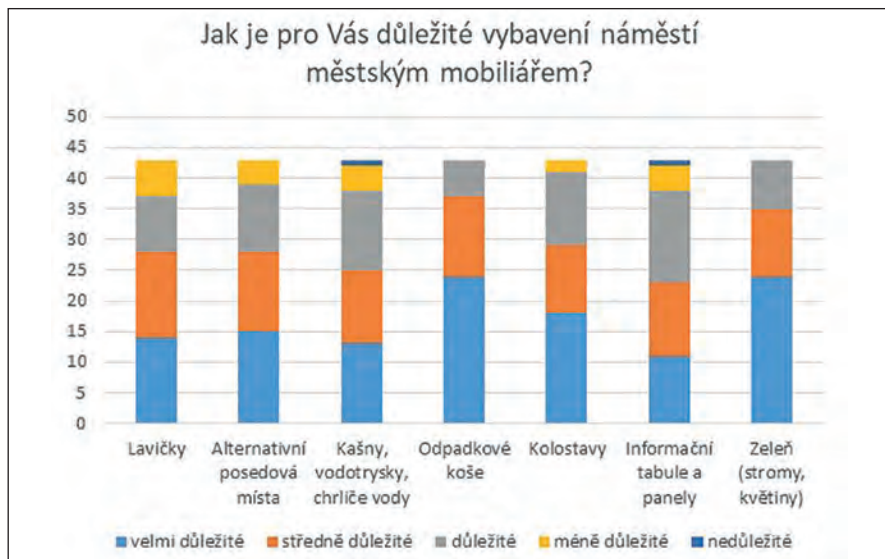
Vysoké Mýto, náměstí Přemysla Otakara II. Výzkum proběhl 04/2019, druhovýzkum v 06/2020	celkem	ženy		muži		ženy		muži	
		18–39 let	18–39 let	40–59 let	40–59 let	60 a více let	60 a více let		
Zapojeno respondentů	43	10	7	7	7	7	7	5	
rezidenti (vlastníci a bydli)	16	4	2	1	5	2	2		
místní podnikatelé	6	1	1	2	0	1	1		
návštěvníci	21	5	4	4	2	4	2		

Zdroj: autorka

U indikátorů **vybavení městským mobiliářem** na náměstí Přemyslava Otakara II. lze vidět celkem vyvážené očekávání a skutečné hodnocení. Výrazný rozdíl je u indikátoru odpadkové koše. Zde respondenti vyjádřili potřebu umístění odpadkových košů nejen po obvodu na chodnicích, ale více i do středové části. Zdůvodňovali to tím, že náměstí je skutečně obrovské a množství odpadkových košů jeho velikosti neodpovídá.

Na náměstí jsou ve třech rozích vybudovány přírodní altány s množstvím zeleně, která vytváří intimní místa pro malé skupinky. Respondenti je řadili do alternativních posedových míst. Mladší generace by uvítala i jiná alternativní posedová místa, která by dávala možnost skupinové diskuse s volností posezení. Vysoce pozitivně respondenti vnímají množství zeleně nejen ve středové části, ale i v altánech v rozích náměstí. Po rekonstrukci fontány s vodotryskem v roce 2018 byla vysoce kladně hodnocena funkčnost vodního prvku na náměstí. Podrobné hodnocení je uvedeno v následujících grafech.

Grafy č. 51 a 52 Jak je pro Vás důležité vybavení náměstí městským mobiliářem a jak vnímáte (hodnotíte) skutečný stav vybavení na náměstí Přemysla Otakara II. ve Vysokém Mýtě?

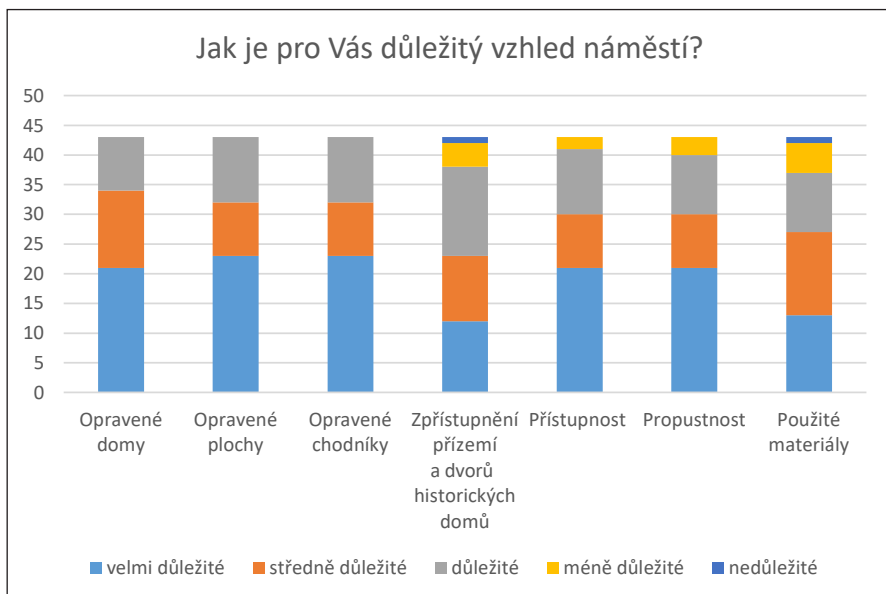
Zdroj: autorka

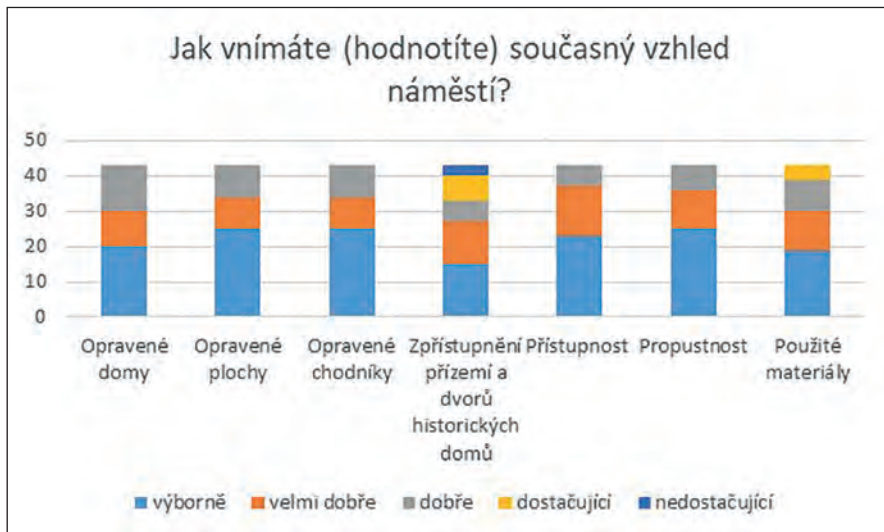
Manažerská doporučení

- Zvážit možnost umístění více odpadkových košů i do středu náměstí.
- Do diskusí o vybavení městským mobiliářem zapojit více mladou skupinu, která má jiné požadavky na kvalitu posedových míst.

V otázce **vzhledu náměstí** z výzkumu vyplynulo, že sporné je zpřístupnění přízemí domů a dvorů. Někteří respondenti by uvítali nahlédnout za zdi domů na náměstí. Jiní kvitují, že v přízemí domů jsou umístěny obchody a provozovny. U indikátorů opravených domů, ploch a chodníků naplňuje očekávání. U přístupnosti a propustnosti skutečnost převyšuje očekávání. Celé náměstí je řešeno téměř všude jako bezbariérové, poskytuje volné trasy pro průchod a nejsou vytvářeny umělé bariéry. U použitých materiálů očekávání je rozloženo rovnoměrně, ale při skutečném hodnocení je vidět, že skutečnost předčila očekávání. Hodnocení očekávání a skutečnosti je uvedeno v následujících grafech.

Grafy č. 53 a 54 Jak je pro Vás důležitý vzhled náměstí a jak vnímáte (hodnotíte) skutečný vzhled náměstí Přemysla Otakara II. ve Vysokém Mýtě?

Zroj: autorka

Manažerská doporučení

- Provést vyhledávací studii rozšíření dalších možností zpřístupnění dvorů zejména městských domů, kde by mohly vzniknout například zenové nebo komunitní zahrady, a rozšířit tak nabídku pro uživatele.

Struktura nabídky služeb na náměstí je jedním z důvodů, aby náměstí navštěvovali místní obyvatelé a mnohdy je to přáním i návštěvníků. Na náměstí Přemysla Otakara II. fungují tradiční obchody, jako např. potraviny, papírnictví, rybářské potřeby, obuv, oděvy a kabelky, železářství, maso a uzeniny apod. Je to jedno z mála měst, kde na náměstí zůstaly tyto malé provozovny zachovány (viz následující obrázek).

Obrázek č. 47 Nabídka služeb na náměstí Přemysla Otakara II. ve Vysokém Mýtě: mapový pohled

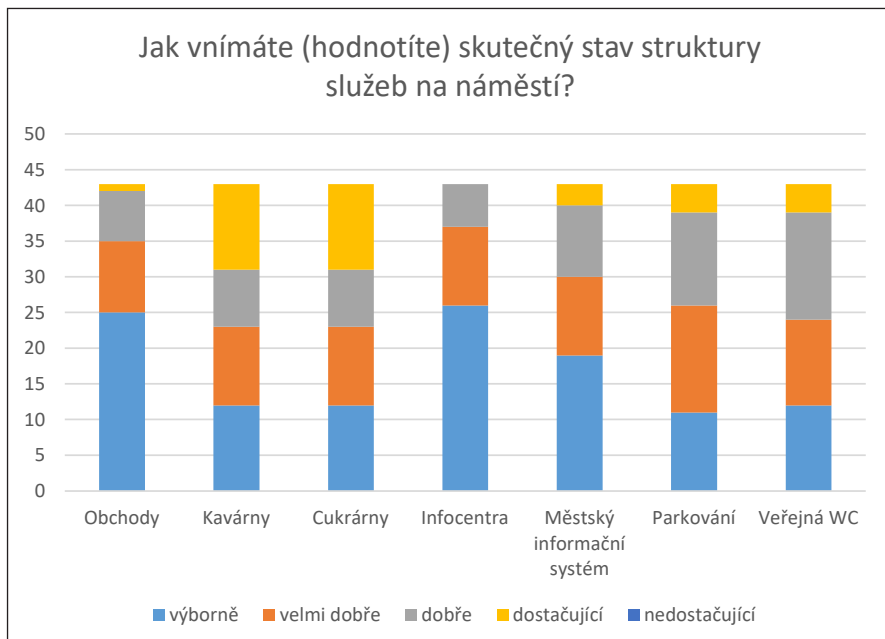
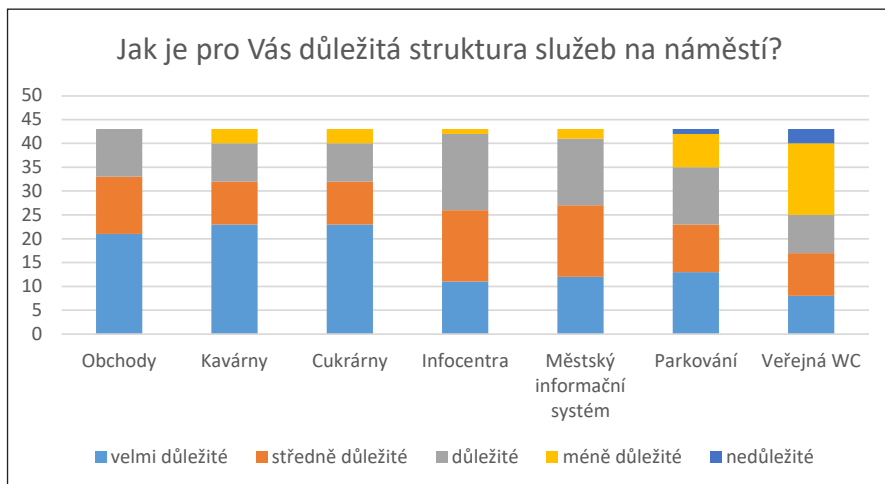

Zdroj: Google.com, nd.

Na druhou stranu bylo zjištěno, že se v tomto prostранství nachází málo gastro služeb (kavárny, restaurace a cukrárny) s venkovní předzahrádkou. To respondenti vnímali negativně. Uvítali by možnost posedět v altánech, kde si mohou odpočinout, posedět a sníst například zakoupenou pizzu.

I na tomto náměstí nebylo zjištěno, že by v nemožnosti parkování přímo na náměstí respondenti pociťovali problém. Parkování je možné pouze po obvodu náměstí na omezený čas, což výrazně reguluje parkování. Respondenti ocenili, že se nemusí proplétat mezi parkujícími auty a že si mohou vychutnat vizuální vjemy (viz dále). Podrobné vyhodnocení očekávání a skutečností je zachyceno v následujících grafech.

Grafy č. 55 a 56 Jak je pro Vás důležitá struktura služeb na náměstí a jak vnímáte (hodnotíte) skutečný stav na náměstí Přemysla Otakara II. ve Vysokém Mýtě?

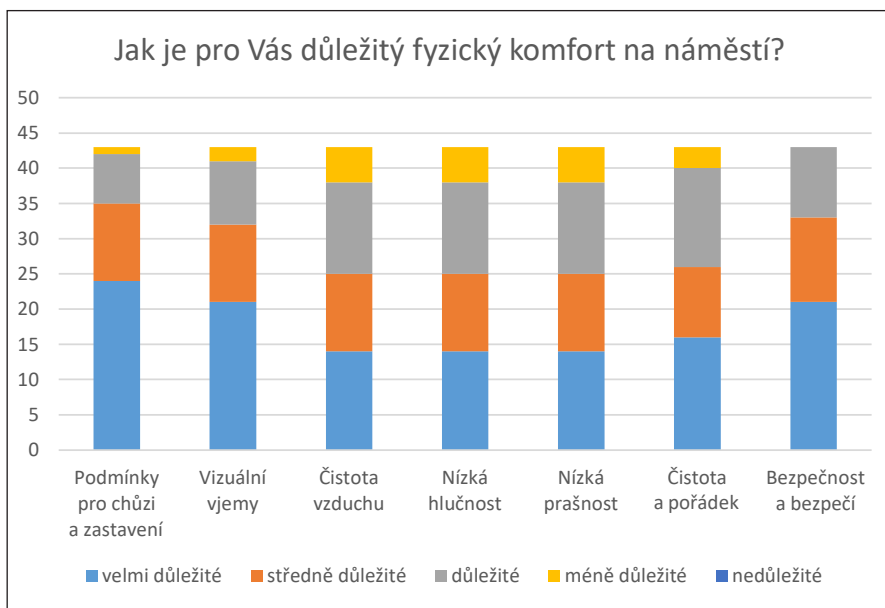
Zdroj: autorka

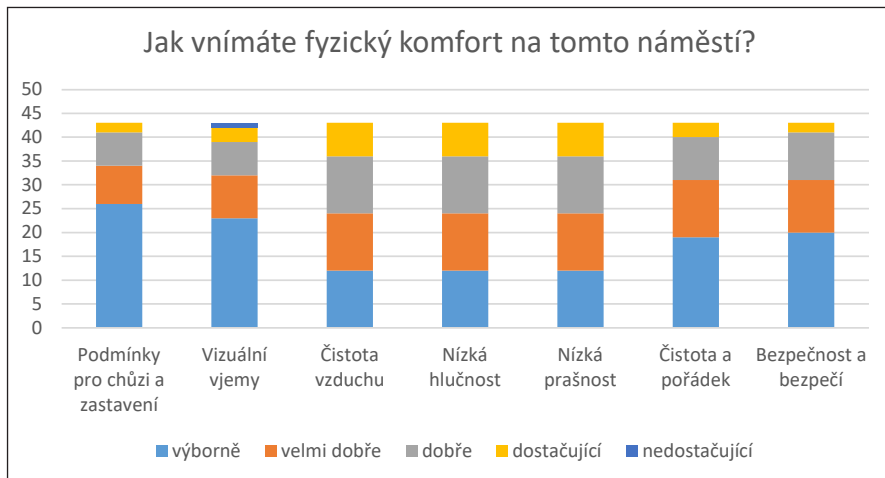
Manažerská doporučení

- Navázat spolupráci s podnikateli v oblasti gastro (restaurace, kavárny, cukrárny, občerstvení) a navrhnout, jak tyto služby vylepšit (co může udělat město a co provozovatelé?).

Hodnocení **fyzického komfortu** přineslo velmi vyvážené hodnocení (viz následující grafy) očekávání a skutečného stavu. Pouze u vizuálního vjemu jeden respondent hodnotí skutečný stav jako nedostačující. Sám ale přiznal, že chce zachytit historické hodnoty a na každé straně náměstí se vždy objeví nějaké auto. U indikátorů čistoty vzduchu, hlučnosti a prašnosti byli respondenti ovlivněni auty, která náměstím projíždla, ale u tohoto náměstí to nepovažovali za velký problém. Naopak pozitivně kvitovali, že větší část je určena pěším a pro odpočinkovou zónu.

Grafy č. 57 a 58 Jaké je očekávání a jak je hodnocena skutečnost fyzického komfortu na náměstí Přemysla Otakara II. ve Vysokém Mýtě?

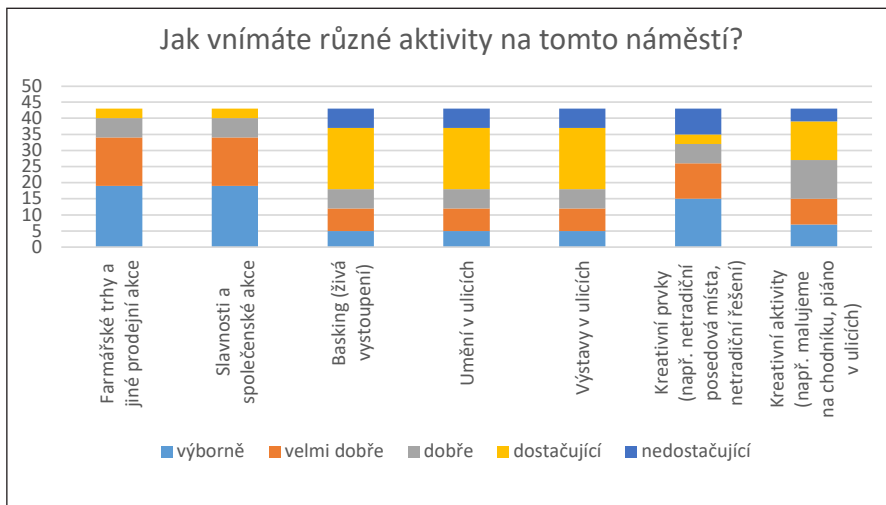
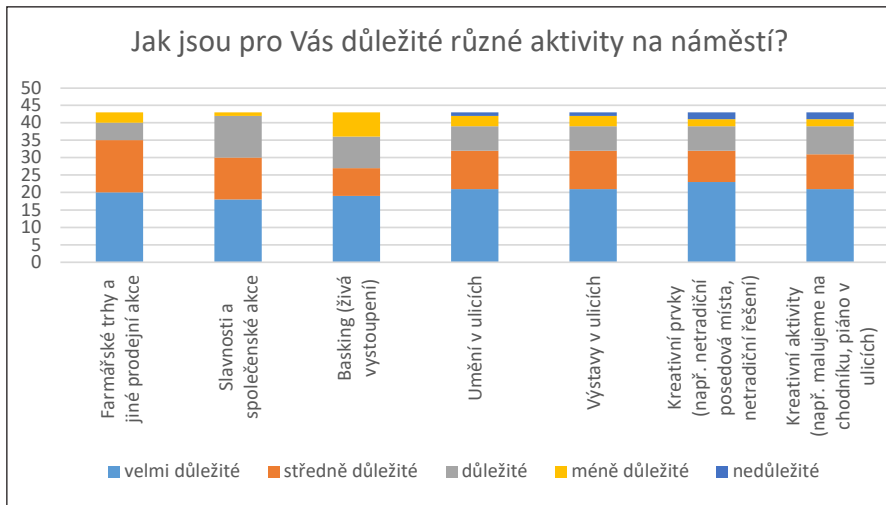
Zdroj: autorka

Manažerská doporučení

- Lze doporučit dále pokračovat v nastavené trajektorii a snažit se jenom vylepšovat.

Jak je vidět z následujících grafů, očekávání aktivit ve veřejném prostoru (resp. náměstí) je vysoce očekáváno (hodnoceno velmi důležité, středně důležité a důležité). Marginální očekávání je na úrovni méně důležité a nedůležité. Farmářské a jiné prodejní trhy se na náměstí Přemyslava Otakara tradičně konají, stejně tak jako jiné společenské, kulturní a sportovní akce (Vysoké Mýto, nd. a; Vysoké Mýto, 2020). Pozitivně hodnoceny, i když je tam prostor pro zlepšování, jsou kreativní prvky (netradiční posedová místa, herní koutky apod.). Tyto prvky by uvítala zejména mladší generace. Méně kladně jsou hodnoceny kreativní akce (výstavní galerie v ulicích, basking, kreativní herní aktivity), které postrádá zejména mladší generace. Výsledky výzkumu jsou uvedeny v následujících grafech.

Grafy č. 59 a 60 Jaké je očekávání a jak je hodnocena skutečnost v nabídce aktivit na náměstí Přemysla Otakara II. ve Vysokém Mýtě?

Zdroj: autorka

Manažerská doporučení

- Zachovat tradiční aktivity pořádané na náměstí a hledat vždy nějakou přidanou hodnotu, která bude udržovat zájem veřejnosti.
- Zaměřit se na mladší generaci a ve spolupráci s místními spolky z kreativního odvětví naplánovat řadu kreativních aktivit, které posílí oživení náměstí a návrat mladé generace.

2.6.2 Použité zdroje

- Vysoké Mýto. nd. Náměstí Přemysla Otakara II. <http://mesto.vysoke-myto.cz/pamatky-a-atraktivita/8454-namesti-premysla-otakara-ii> [12/2020] Online
- Vysoké Mýto. nd. a. Roční přehled akcí 2021. Dostupné z: <http://zivot.vysoke-myto.cz/rocniprehled-akci> [12/2020] Online
- Vysoké Mýto. 2020. Farmářské trhy opět na náměstí ve Vysokém Mýtě. Dostupné z: <http://urad.vysoke-myto.cz/archiv-zprav/11804-farmarske-trhy-opet-na-namesti-ve-vysokym-myte> [12/2020] Online
- Vysoké Mýto. 2018 (a). Vysokomýtské náměstí zkrášlila staronová fontána. <http://urad.vysoke-myto.cz/aktualni-informace-obcanum/11004-vysokomytske-namesti-zkraslila-staronova-fontana> [12/2020] Online
- Vysoké Mýto. 2018 (b). Nám. P.O.II. – stavební úpravy fontány. <http://projekty.vysoke-myto.cz/dokoncene/item/760-nam-p-o-ii-stavebni-upravy-fontany> [12/2020] Online
- Český rozhlas Pardubice. 2015. Největší čtvercové náměstí v Česku má Vysoké Mýto. <https://pardubice.rozhlas.cz/nejvetsi-ctvercove-namesti-v-cesku-ma-vysoke-myto-6039974> [12/2020] Online
- Fotohistorie. 2009. Vysoké Mýto – náměstí (1920). Dostupné z: http://www.fotohistorie.cz/Pardubicky/Usti_nad_Orlici/Vysoke_Myto/Vysoke_Myto_-_namesti/Default.aspx [12/2020] Online
- Google.com. nd. Nabídka služeb na Náměstí Přemysla Otakara ve Vysokém Mýtě. Dostupné z: [https://www.google.com/search?rlz=1C1GGRV_enCZ820CZ820&tbs=lf:1,lf_ui:10&tbm=lcl&q=obchody+na+n%C3%A1m%C4%9Bst%C3%AD+P%C5%99emyslava+Otakara+II.+ve+Vysok%C3%A9+m%C3%BDt%C4%9B&rflfq=1&num=10&ved=2ahUKEwjh1cT68-nuAhUJyIUkHf8nAS4QtgN6BAgDEAg#r1fi=hd;:si;:mv:\[49.954724888354036,16.1661254596015\],\[49.952188022248,16.15807883255682\],null,\[49.953456472006245,16.16210214607916\],18](https://www.google.com/search?rlz=1C1GGRV_enCZ820CZ820&tbs=lf:1,lf_ui:10&tbm=lcl&q=obchody+na+n%C3%A1m%C4%9Bst%C3%AD+P%C5%99emyslava+Otakara+II.+ve+Vysok%C3%A9+m%C3%BDt%C4%9B&rflfq=1&num=10&ved=2ahUKEwjh1cT68-nuAhUJyIUkHf8nAS4QtgN6BAgDEAg#r1fi=hd;:si;:mv:[49.954724888354036,16.1661254596015],[49.952188022248,16.15807883255682],null,[49.953456472006245,16.16210214607916],18) [12/2020] Online

2.7 Litomyšl

Město Litomyšl se nachází v Pardubickém kraji a je turisticky vyhledávaným místem nejen pro svoji krásu, ale i zámek. Stalo se vyhledávaným i v odborné veřejnosti, kde se inspiroují v kreativité aktivit ve veřejném prostranství (viz hodnocení kvality). Historickým náměstím je Smetanovo náměstí, které měří na délku téměř pět set metrů a je po obou stranách lemováno podloubím. V horní části náměstí stojí Mariánský sloup a v dolní části socha litomyšlského rodáka Bedřicha Smetany. (Litomyšl, nd.).

Obrázek č. 48 Smetanovo náměstí v Litomyšli v roce 1938

Zdroj: Fotohistorie, 2020

Smetanovo náměstí prošlo rekonstrukcí již v roce 1989 (regiony.rozhlas.cz, 2017). Dolní část náměstí je vyčleněna jako klidová zóna s lavičkami ve stínu stromů, která je ohraničena betonovými truhlíky na květiny (viz následující obrázek).

Obrázek č. 49 Smetanovo náměstí v Litomyšli: dolní část se sochou Bedřicha Smetany

Zdroj: autorka, 04/2019

V podloubí na obou stranách náměstí jsou umístěny v přízemí domů obchody a služby. Je to jedno z mála měst, kde se udrželi drobní živnostníci a vytváří tak pestrou nabídku tradičních služeb (cukrárna, maso uzeniny, železářství, květiny, knihkupectví apod.). Za povšimnutí stojí renovované dřevěné venkovní dveře obchodů a provozoven, které se otvírají do podloubí a dotváří tak příjemnou atmosféru, připomínající obchůdky v letech minulé slávy.

Obrázek č. 50 Smetanovo náměstí v Litomyšli: podloubí s obchody

Zdroj: autorka, 04/2019

Obrázek č. 51 Smetanovo náměstí v Litomyšli: obchody v podloubí

Zdroj: autorka, 04/2019

2.7.1 Hodnocení kvality Smetanova náměstí v Litomyšli

Výzkum v Litomyšli proběhl v dubnu 2019, kdy byla provedena vyhledávací studie veřejných prostranství a jejich zachycení na fotografiích. Zároveň v ten samý den probíhalo dotazníkové šetření, které bylo zaměřeno na zjištění očekávání a skutečného hodnocení Smetanova náměstí, které je považováno za centrální a historické. Při šetření bylo zjištěno, že v Litomyšli přistupují k řešení revitalizace a oživení veřejných prostranství komplexně. Město nabízí občanům a návštěvníkům velmi široké využití i v jiných VP, jako například v zámecké zahradě, na Touloucově náměstí, ale dokonce i v některých ulicích.

Protože studie hodnocení je zaměřena vždy na jedno centrální či historické náměstí v každém vybraném městě, tak i zde bude analýza kvality náměstí soustředěna pouze na centrální Smetanovo náměstí. V rámci šetření bylo osloveno celkem 48 respondentů. Z toho 32 bylo ochotno se do dotazníkového výzkumu zapojit. Struktura respondentů je uvedena v následující tabulce.

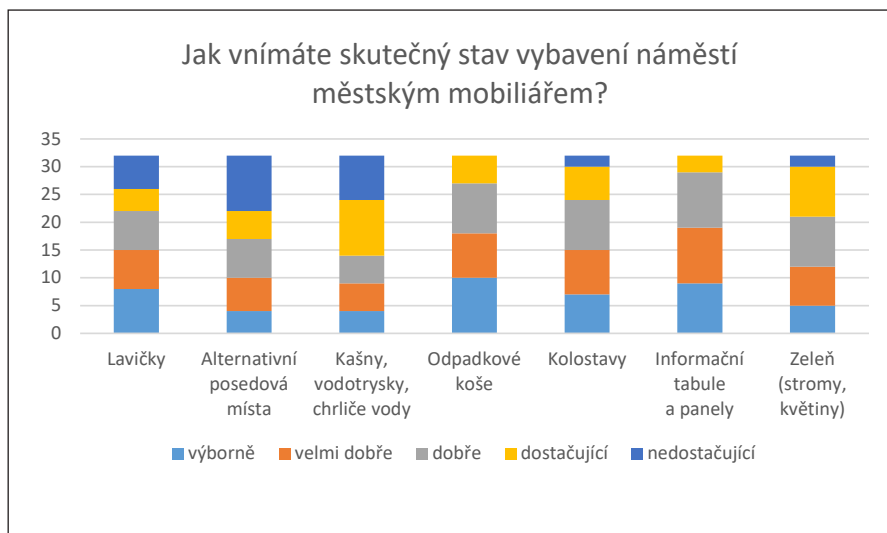
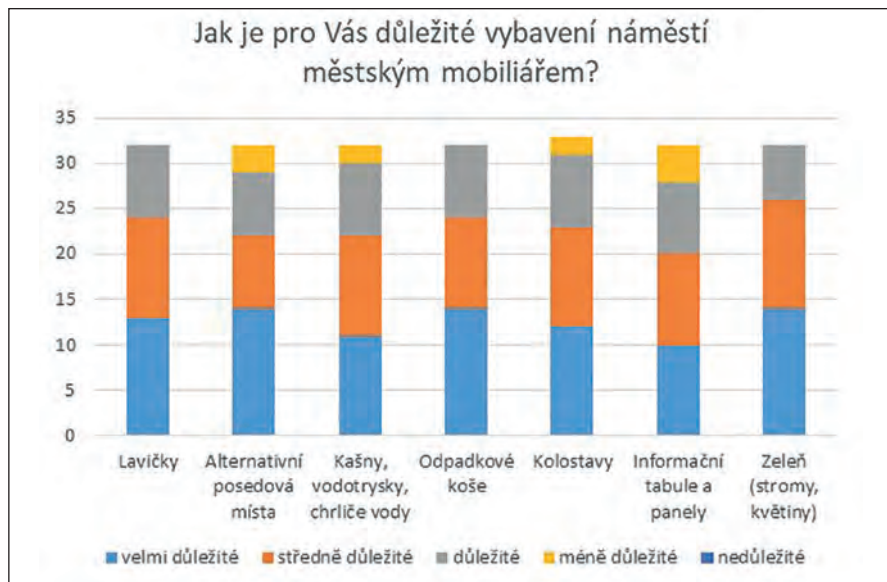
Tabulka č. 7 Struktura respondentů na Smetanově náměstí v Litomyšli

Litomyšl, Smetanovo náměstí Výzkum proběhl dubnu 2019	celkem	ženy		muži		ženy		muži	
		18–39 let	40–59 let	18–39 let	40–59 let	60 a více let	60 a více let		
Zapojeno respondentů	32	0	3	6	6	4	5		
rezidenti (vlastníci a bydliční)	11	4	1	1	2	1	2		
místní podnikatelé	7	2	0	2	1	1	1		
návštěvníci	14	2	2	3	3	2	2		

Zdroj: autorka

V první části hodnocení kvality VP byla pozornost zaměřena na **vybavení městským mobiliářem**. Jak lze vidět v následujících grafech, tak i v Litomyšli respondenti mají vysoké očekávání. Je to potvrzeno i tím, že město je známé svojí kulturní tradicí, nejen v oblasti hudby, ale v posledních letech i výtvarného umění. Skutečnost v oblasti vybavení městským mobiliářem na Smetanově náměstí je však respondenty hodnocena výrazně níže, než je očekávání. V klidové zóně (viz obrázek č. 49) jsou jenom čtyři lavičky. Další lavičky jsou rozmístěny na chodnicích před podloubím, a to i v části, která je určena pro parkování. To mimo jiné snižovalo skutečné vnímání co do vybavení městským mobiliářem. Nejvíce kritičtí byli návštěvníci náměstí.

Grafy č. 61 a 62 Jak je pro Vás důležité vybavení náměstí městským mobiliářem a jak vnímáte (hodnotíte) skutečný stav vybavení na Smetanově náměstí v Litomyšli?

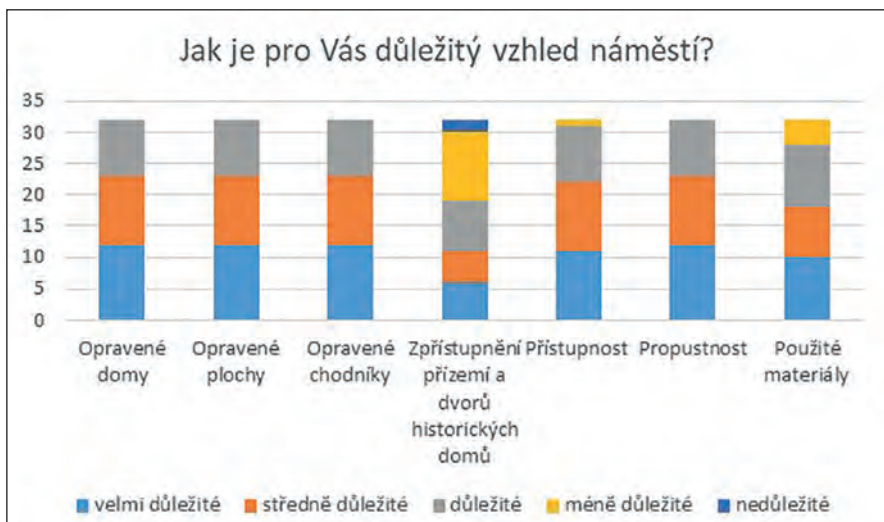
Zdroj: autorka

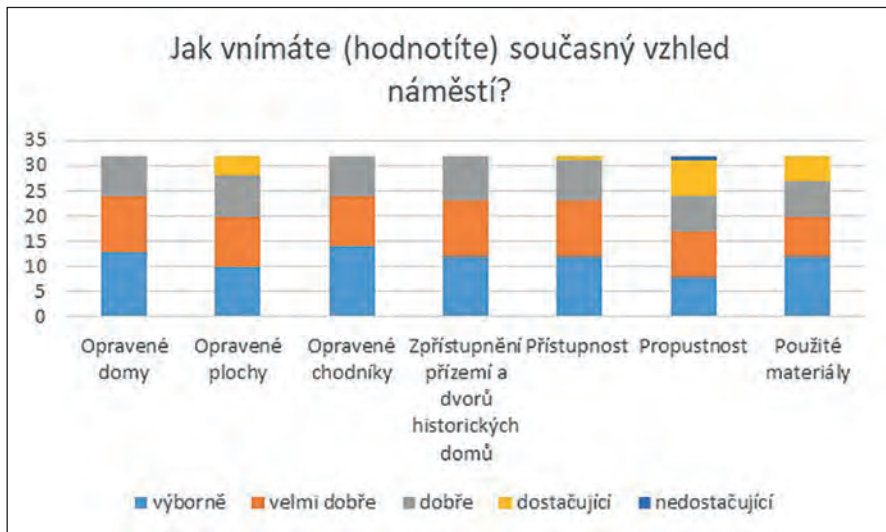
Manažerská doporučení

- Zamyslet se nad tím, jak dovybavit klidovou zónu. Jedná se o celkem velkou plochu ohraničenou betonovými truhlíky na kytky, ve které jsou umístěny pouze čtyři lavičky, za kterými jsou instalovány kolostavy. Ve městě působí velmi široká kreativní třída (muzejníci, galeristé, studenti středních škol apod.), kterou by město mohlo oslovit k předložení návrhu, jak toto místo více přizpůsobit přáním (očekávání) a vytvořit tak prostor pro živější činnosti a aktivity.
- Vhodné by bylo tuto část náměstí doplnit i vodním prvkem. Kašna zde historicky byla, ale koncem 19. století ustoupila stavbě nového železného městského vodovodu. Ve 20. století se několikrát myšlenka na novou kašnu objevila, ale nebyla nikdy realizována (Svitavský deník.cz, 2008). Proto se nabízí, aby se město znovu zabývalo tím, jak na historické náměstí vrátit vodní prvek, který by akcentoval současnou dobu a zároveň korespondoval s historickým jádrem.

Na **vzhled náměstí** mají respondenti (stejně jako v jiných městech) opět vysoké požadavky. Při srovnání očekávaného a skutečného vzhledu náměstí se respondenti vyjádřili u pěti ze sedmi indikátorů vzhledu vysoce pozitivně. Skutečnost u indikátoru opravené plochy a propustnost hodnotili ve srovnání s očekáváním méně pozitivně (viz následující grafy). Hlavním důvodem bylo množství projíždějících a parkujících aut, které kvalitu vzhledu jinak krásného náměstí snižuje.

Grafy č. 63 a 64 Jak je pro Vás důležitý vzhled náměstí a jak vnímáte (hodnotíte) skutečný vzhled Smetanova náměstí v Litomyšli?

Zdroj: autorka

Manažerská doporučení

- Zamyslet se nad možností snížení parkovacích ploch na náměstí a nabídnout jiné plochy k parkování, aby se více ulevilo od dopravy na samotném náměstí. Zároveň by bylo možné nastavit flexibilnější systém parkování na omezených místech tak, aby nebylo podporováno dlouhodobé parkování. K tomu by bylo zapotřebí provést analýzu důvodů parkování na náměstí (nákupy, práce, bydlení, návštěva) a využít různých sazeb parkovacího poplatku.
- Ve městě nebyly nalezeny téměř žádné podmínky pro alternativní dopravu (vyjma instalovaných kolostavů). I když se jedná o malé město se zhruba deseti tisíci obyvateli, nabízí se i zde možnost více podporovat alternativní dopravu.

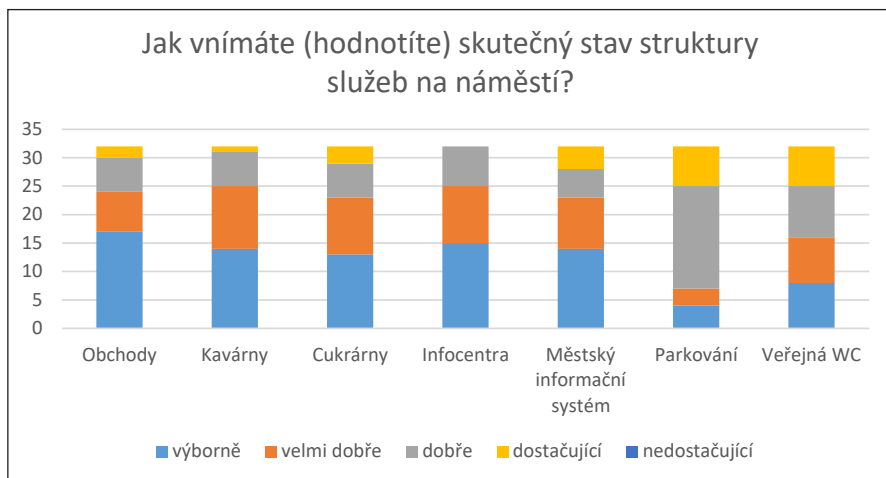
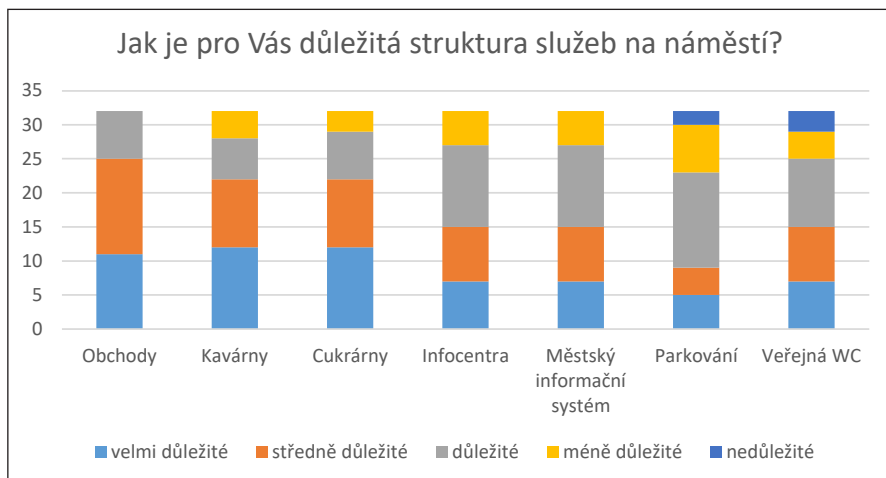
Struktura nabízených služeb přispívá k oživení veřejného prostranství. Je jedním z důvodů, proč lidé na náměstí chodí. V Litomyšli je na Smetanově náměstí velká a pestrá nabídka tradičních služeb (ovoce, zelenina, květiny, drogerie, cukrárna, potraviny, pekařství, uzeniny, knihkupectví apod.) v kamenných provozovnách. Ty jsou umístěny v přízemí domů v podloubí. Některé jsou stylově upraveny a dotváří atmosféru náměstí (viz následující obrázek).

Obrázek č. 52 Nabídka služeb na Smetanově náměstí v Litomyšli: mapový pohled

Zdroj: Google.com. nd.

I když respondenti právě na obchody, cukrárny, kavárny a restaurace mají celkem velké očekávání, tak v případě Smetanova náměstí skutečnost vysoce převyšuje očekávání (viz následující grafy). Zajímavostí je, že u parkování skutečný stav jako výborně hodnotili pouze čtyři respondenti, tři respondenti hodnotili jako velmi dobře a osmnáct respondentů dalo hodnocení dobře. Hodnocení u výborně a velmi dobře uvedli respondenti, kteří parkování na náměstí považují za velmi důležité a podle jejich sdělení si nedovedou představit, že by na náměstí nebylo možné zaparkovat. Většina respondentů (18krát) uvedla hodnocení dobře s tím, že by mohlo být na náměstí méně parkovacích míst, aby se zlepšil výhled na okolí. Tomu nasvědčuje i hodnocení propustnosti v předcházejícím grafu (vnímání vzhledu) a v následujícím grafu hodnocení bezpečnosti u fyzického komfortu.

Grafy č. 65 a 66 Jak je pro Vás důležitá struktura služeb na náměstí a jak vnímáte (hodnotíte) skutečný stav služeb na Smetanově náměstí v Litomyšli?

Zdroj: autorka

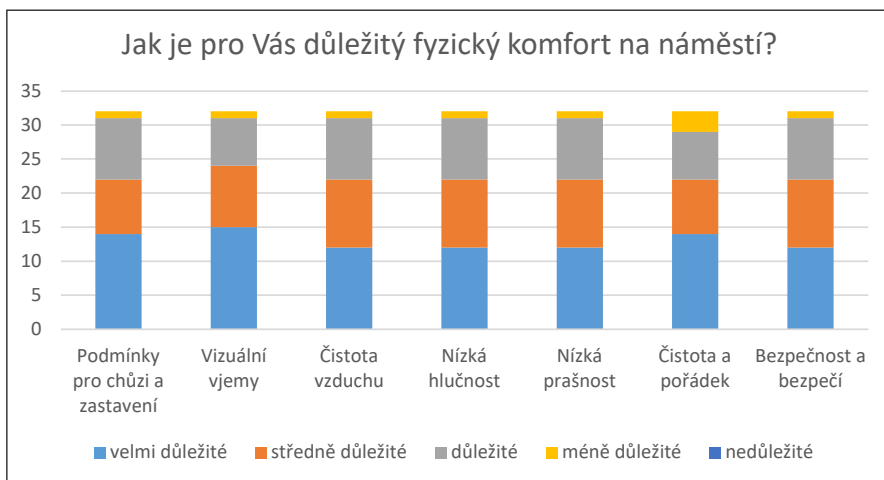
Manažerská doporučení

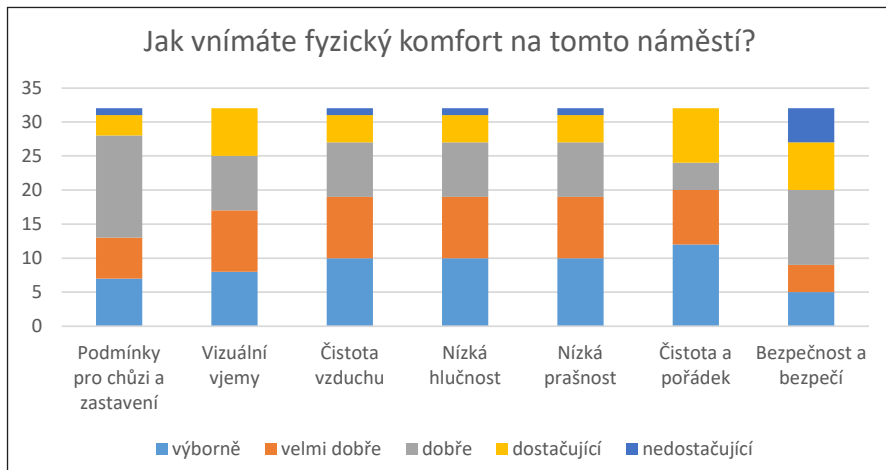
- K přeplněnosti náměstí parkujícími auty bylo doporučení uvedeno u předchozích grafů.

- Z rozhovorů s respondenty vyplynulo, že na náměstí je bohatá struktura služeb. Co by však uvítali u některých obchodů, je zlepšení kvality. Doporučením je, aby byla provedena analýza, která by zjistila, jak by si lidé představovali zlepšení kvality obchodů a dalších provozoven. Na základě toho se pokusit komunikovat s provozovateli a hledat cestu ke zlepšení (co může zlepšit provozovatel, jak může přispět město apod.).

Fyzický komfort byl identifikován jako další atribut kvality veřejného prostranství. Jak je vidět z následujících grafů, tak u indikátorů podmínky pro chůzi a zastavení, vizuální vjemy a bezpečnost jsou výrazně odlišné, než je očekávání. Podle vyjádření respondentů to souvisí opět s dopravou (náměstí je průjezdné) a s velkým množstvím parkujících aut v centru na náměstí. Podle sdělení respondentů (převážně návštěvníků) by rádi vnímali krásu opravených budov na náměstí, ale ve výhledu jsou samá auta, která také snižují i bezpečnost. Hodnocení respondentů je uvedeno na následujících grafech.

Grafy č. 67 a 68 Jaké je očekávání a jak je hodnocena skutečnost fyzického komfortu na Smetanově náměstí v Litomyšli?

Zdroj: autorka

Manžerská doporučení

- Posilovat fyzický komfort v návaznosti na připomínky respondentů. I u tohoto atributu se velmi promítá problematika dopravy a parkování. Řešení veřejného prostranství by mělo být realizováno komplexně, se zahrnutím všech atributů kvality. Jen tak je možné dosáhnout trvale udržitelného veřejného prostranství.

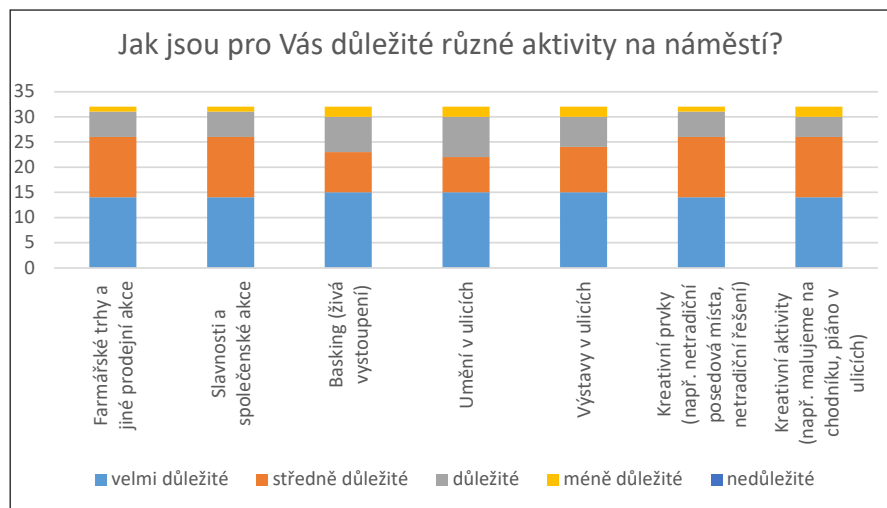
Aktivita ve veřejném prostranství se v posledních letech stávají již nepostradatelnou součástí. Přispívají k jejich oživení a vzbuzují zájem veřejnosti k jejich návštěvě. Litomyšl je jedním z mála měst, která již dlouhodobě podporují různé aktivity včetně těch alternativních, netradičních a kreativních, což je vidět na následujícím grafu očekávání.

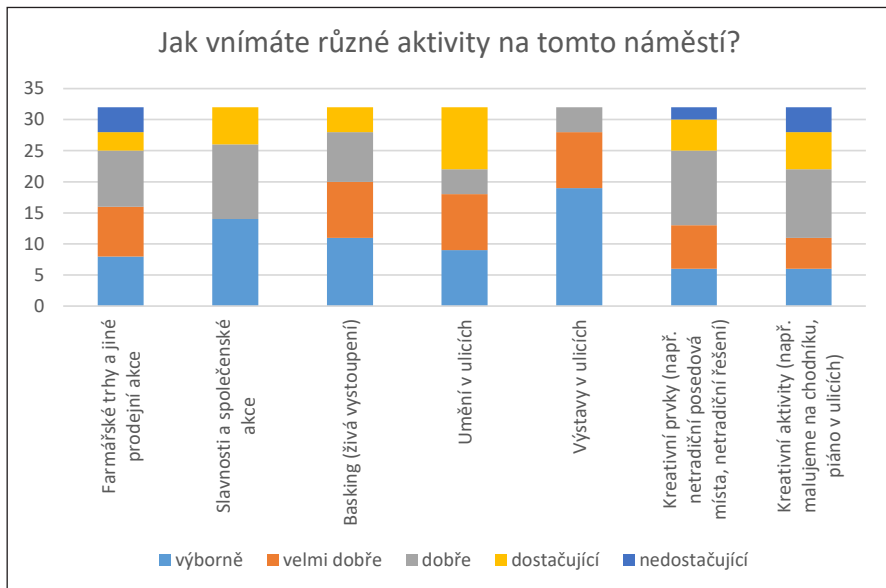
Vysoce nadprůměrně je hodnocena aktivita výstav v ulicích. To dosvědčuje i 16. ročník Smetanovy výtvarné Litomyšle pořádaný v roce 2020. Původně se jednalo o doprovodný program k hudebnímu Národnímu festivalu Smetanova Litomyšl (Smetanova výtvarná Litomyšl, 2020). Uplatňuje se zde spolupráce města a neziskových organizací. Po městě jsou ve výstavních prostorách i v ulicích, náměstích a parcích umístěny výstavy jednotlivých umělců. Jedním z takových míst je i Smetanovo náměstí.

Pro pořádání farmářských trhů a jiných prodejních akcí je ve městě vyhrazeno Toulouvcovo náměstí. Proto je právě u tohoto indikátoru trochu zkrslující hodnocení (je hodnoceno pouze Smetanovo náměstí). Někteří respondenti by si přáli, aby i centrální náměstí plnilo tuto funkci. Ke kreativním prvkům města zařadili respondenti

zajímavý projekt zenových zahrad (viz kapitola Inspirace). Netradiční řešení na Smetanově náměstí respondenti nevidí, ale zároveň pozitivně hodnotí posedová místa a další prvky v zámecké zahradě. V Litomyšli se tradičně konají různé studentské slavnosti (majáles). Následující grafy ilustrují očekávání a skutečnost. Snahou výzkumníků bylo abstrahovat od bohaté a široké nabídky aktivit, které město ve spolupráci s dalšími organizacemi a institucemi pořádá, aby respondenti hodnotili skutečný stav pouze Smetanova náměstí.

Grafy č. 69 a 70 Jaké je očekávání a jak je hodnocena skutečnost v nabídce aktivit na Smetanově náměstí v Litomyšli?

Zdroj: autorka

Rekonstrukce náměstí proběhla již před 30 lety a je zřejmé, že již nenaplnuje požadavky 21. století, které se promítají i do společenského života a zejména většího zájmu o kvalitu veřejných prostranství. Znovu ožily myšlenky k jejich renesanci a navrácení do užívání lidí. I když ve městě je velká nabídka kulturních, společenských, ale i kreativních a netradičních akcí a aktivit, tak jenom malá část se odehrává na Smetanově náměstí, což respondenti považují za velký nedostatek.

Manažerská doporučení

- V souvislosti s možným omezením parkování, které bylo doporučováno výše (problém se promítá do více atributů kvality náměstí), realizovat více aktivit v tomto prostoru, které by ho výrazně oživily. Nabízí se možnost rozvinout diskusi s aktivními organizacemi města o nalezení vhodných návrhů.

2.7.2 Použité zdroje

- Smetanova výtvarná Litomyšl. 2020. Dostupné z: <https://www.vytvarnalitomysl.cz/cs/> [cit. 11/2020] Online
- Litomyšl. nd. Nenechte si ujít. https://www.litomysl.cz/atraktivita/historicke_centrum [cit. 11/2020] Online
- Regiony.rozhlas.cz. 2017. Přes Smetanovo náměstí v Litomyšli se chodí suchou nohou. Už přes pět set let. <https://regiony.rozhlas.cz/pres-smetanovo-namesti-v-litomysli-se-chodi-suchou-nohou-uz-pres-pet-set-let-7412140> [cit. 11/2020] Online
- Fotohistorie. 2020. Litomyšl – Dolní náměstí (15. 10. 1938). Dostupné z. <http://fotohistorie.cz/Pardubicky/Svitavy/Litomysl/Default.aspx> [cit. 11/2020] Online
- Svitavský deník.cz. 2008. Kašna ustoupila železnému vodovodu. Dostupné z: https://svitavsky.denik.cz/zpravy_region/kasna-ustoupila-zeleznemu-vodovodu-20080830.html [cit. 11/2020] Online
- Google.com. nd. Obchody na Smetanově náměstí v Litomyšli. Dostupné z: [https://www.google.com/search?rlz=1C1GGRV_enCZ820CZ820&tbs=lf:1,lf_ui:10&tbm=lcl&q=obchody+na+smetanov+n%C3%A1m%C4%9Bst%C3%AD+v+Litomy%C5%A1li&rflfq=1&num=10&ved=2ahUKEwipn9C_-enuAhVBQhOKHfK_A08QtgN6BAgEEAg#rflfi=hd:;si:,49.87288112409761,16.31311386882025;mv:\[\[49.87417413332312,16.320270002471982\],\[49.86909178538393,16.304176748382627\],null,\[49.87163302620751,16.312223375427305\],17\]](https://www.google.com/search?rlz=1C1GGRV_enCZ820CZ820&tbs=lf:1,lf_ui:10&tbm=lcl&q=obchody+na+smetanov+n%C3%A1m%C4%9Bst%C3%AD+v+Litomy%C5%A1li&rflfq=1&num=10&ved=2ahUKEwipn9C_-enuAhVBQhOKHfK_A08QtgN6BAgEEAg#rflfi=hd:;si:,49.87288112409761,16.31311386882025;mv:[[49.87417413332312,16.320270002471982],[49.86909178538393,16.304176748382627],null,[49.87163302620751,16.312223375427305],17]) [cit. 11/2020] Online

2.8 Poděbrady

Poděbrady jsou lázeňsky a zároveň i turisticky vyhledávaným městem, které se nachází asi 50 kilometrů východně od Prahy. Žije zde zhruba 14 tisíc obyvatel. Specifikem tohoto města je, že v historickém centru se nachází nejen Jiřího náměstí, ale i náměstí T. G. Masaryka, náměstí Anežky České, náměstí 5. května a Riegrovo náměstí.

Za historické je považováno **Jiřího náměstí**, které ve své historii procházelo velkou proměnou. Například výstavba nových budov na místech, kde byly zbourány původní budovy, započala již v roce 1900. Pohled na náměstí z roku 1910 je uvedeno na následujícím obrázku.

Obrázek č. 53 Jiřího náměstí v Poděbradech: historické foto z roku 1910

Zdroj: Ftohistorie.cz

Velkou novodobou proměnou prošlo náměstí již koncem 20. století, kdy v roce 1982 začala jeho nová éra. Byla zbourána řada domů na severní straně i tzv. stará pošta, a o šest let později byla rekonstrukce náměstí dokončena úpravou parkoviště. Projekt přeměny náměstí pokračoval i v 21. století. Na místech, kde byly zbourány domy, vyrostly nové stavby, které našly své využití. V letech 2009 až 2010 proběhla rekonstrukce dvou starobylých domů. Postupně náměstí získalo nové předláždění. Proměna majitelů či nájemců nemovitostí znovu oživila svými službami úchvatný prostor náměstí (Poděbradské noviny, 2011). I přesto, že je toto náměstí průjezdným, podařilo se vytvořit příjemný prostor s pestrými nabídkami služeb (viz následující obrázek). Na náměstí jsou dvě dominanty, a to pomník krále Jiřího (východní strana) a Mariánský sloup.

Obrázek č. 54 Jiřího náměstí v Poděbradech: po rekonstrukci

Zdroj: autorka, 03/2019

Náměstí Jiřího je vyhledávaným turistickým cílem a zejména pro motorkáře se stalo mekkou (viz následující obrázek). Vedení města si je této skutečnosti vědomo a vytváří pro komunitu motorkářů vhodné podmínky. Každoročně motorkáři obsadí celé historické město dnes již tradiční jízdou „Praha – Poděbrady“, která je symbolickým zahájením motorkářské sezóny. I v průběhu roku řada motorkářů přijíždí na náměstí a vždy vytváří společně s dalšími návštěvníky živou atmosféru (viz následující obrázek).

Obrázek č. 55 a 56 Jiřího náměstí v Poděbradech: mekka motokářů

Zdroj: autorka, 08/2018

2.8.1 Hodnocení kvality náměstí Jiřího v Poděbradech

Výzkum na náměstí Jiřího probíhal dvoufázově. Předvýzkum (dokumentace) byl realizován v srpnu 2018 a opakovaný výzkum (dokumentace a dotazníkové šetření) v březnu 2019. V dotazníkovém výzkumu bylo osloveno 40 respondentů a do výzkumu se zapojilo 33 z nich. Struktura respondentů je uvedena v následující tabulce. Výsledky zde uváděné jsou zprůměrované za všechny skupiny. V případě potřeby má autorka k dispozici výsledky dle jednotlivých skupin.

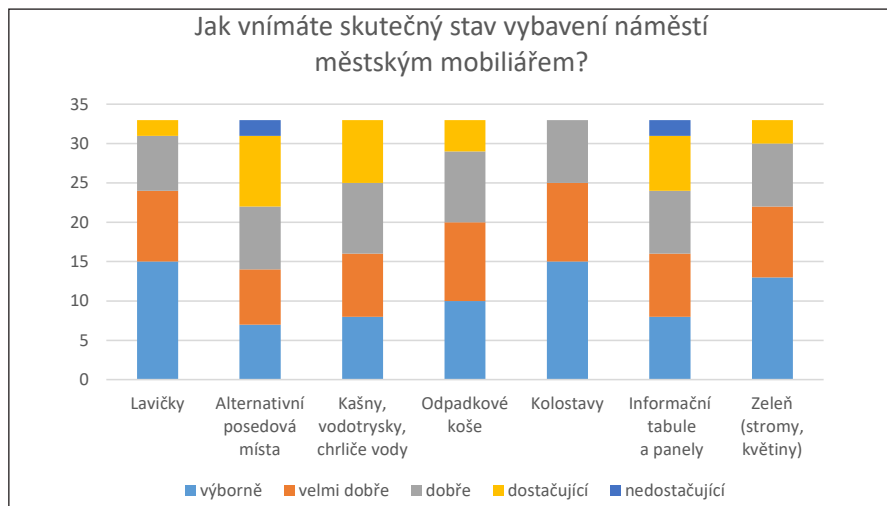
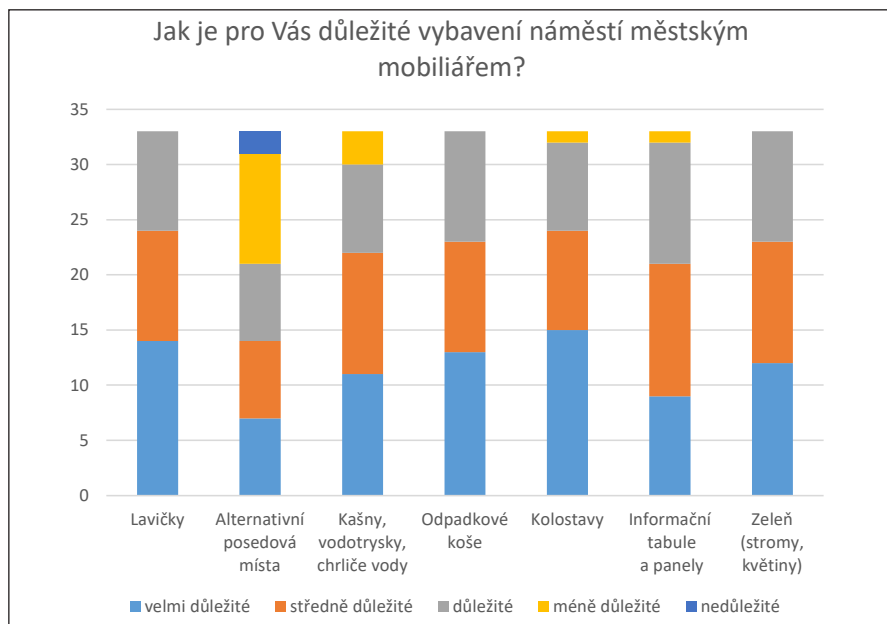
Tabulka č. 8 Struktura respondentů na Jiřího náměstí v Poděbradech

Poděbrady, náměstí Jiřího z Poděbrad	celkem	ženy	muži	ženy	muži	ženy	muži
		18–39 let	18–39 let	40–59 let	40–59 let	60 a více let	60 a více let
Výzkum proběhl 08/2018 a 03/2019							
Zapojeno respondentů	33	8	4	6	5	5	5
rezidenti (vlastníci a bydliči)	10	2	2	1	2		1
místní podnikatelé	6	1	1	1	1		1
návštěvníci	17	5	1	4	2	3	2

Zdroj: autorka

Očekávání respondentů ve **vybavení náměstí** lavičkami, kolostavy a vodními prvky koresponduje až na drobné rozdíly se skutečným stavem. Respondenti (více bylo turistů – návštěvníků) by uvítalo více informačních tabulí a panelů, na kterých by byly uváděny základní informace o městě a případně prezentována historie města. Zajímavostí je, že na tomto náměstí respondenti nepostrádají alternativní posedová místa. Zdůvodňují to tím, že jich je dostatek v klidovém náměstí T. G. Masaryka, které se nachází v asi dvouminutové pěší docházkové vzdálenosti. Hodnocení městského mobiliáře je uvedeno na následujících grafech.

Grafy č. 71 a 72 Jak je pro Vás důležité vybavení náměstí městským mobiliářem a jak vnímáte (hodnotíte) skutečný stav vybavení Jiřího náměstí v Poděbradech?

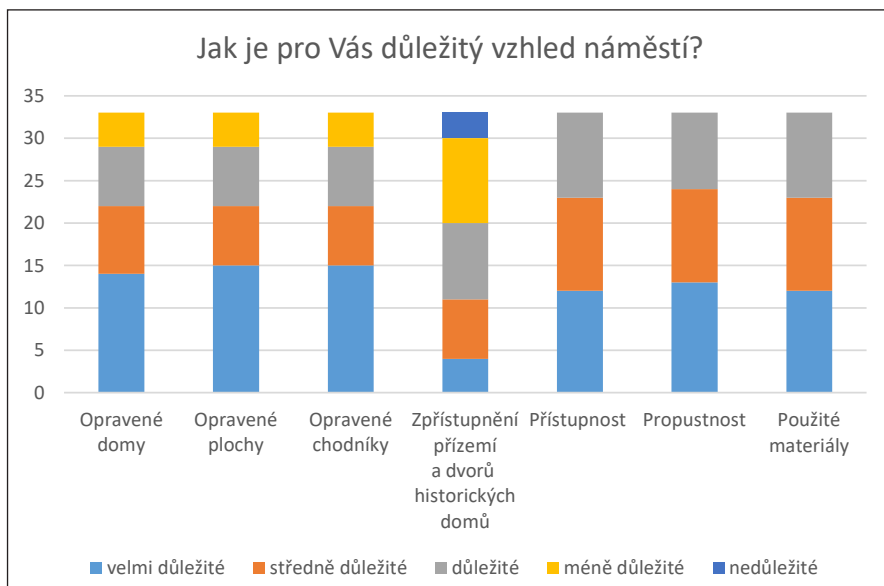
Zdroj: autorka

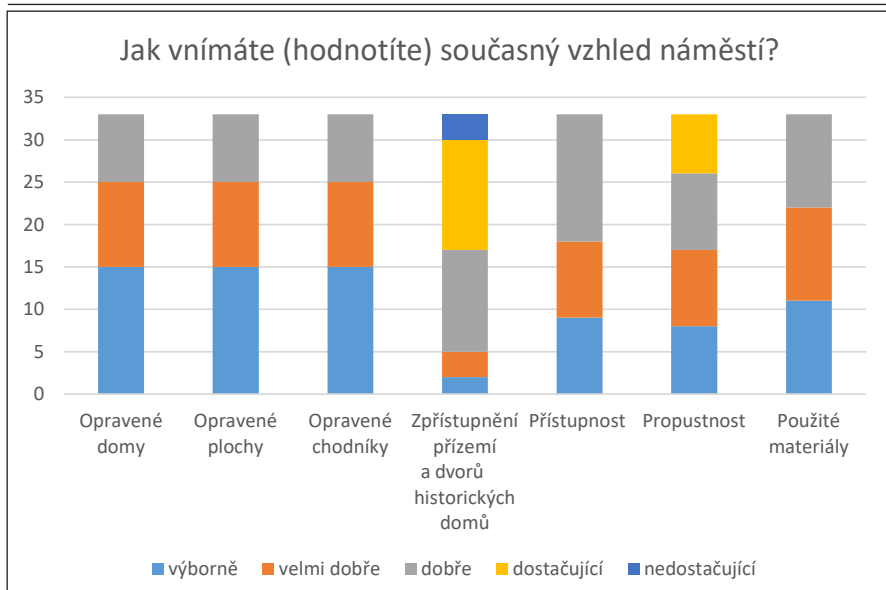
Manažerská doporučení

- Při plánování marketingových aktivit se zabývat tím, jak a kde by bylo možné umístit více informačních panelů, které by přispěly ke zkvalitnění vybavení na náměstí.
- Po zkušenostech z minulých let a pozitivních ohlasů veřejnosti dále ve své strategii podporovat motorkářské akce a aktivity, které jsou již tradičně s městem spojeny a veřejnost je očekává.

Celkový **vzhled náměstí** patří bezesporu mezi základní atributy kvality. V případě náměstí Jiřího je respondenty vyjádřeno vysoké očekávání, které v některých případech (opravené domy, plochy, chodníky a přístupnost) je ve skutečnosti vnímáno nad očekávání. Naopak se respondenti vyjádřili méně příznivě k propustnosti, což je dáno zejména průjezdnou komunikací, kterou vnímají jako překážku ve volném pohybu. Indikátor zpřístupnění přízemí domů a dvorů není na tomto náměstí respondenty příliš očekáváno. Sami respondenti uváděli, že přízemí domů je vhodně využíváno v oblasti služeb. Výsledky hodnocení vzhledu náměstí jsou uvedeny v následujících grafech.

Grafy č. 73 a 74 Jak je pro Vás důležitý vzhled náměstí a jak vnímáte (hodnotíte) skutečný vzhled Jiřího náměstí v Poděbradech?

Zdroj: autorka

Manažerská doporučení

- Zvážit možnost zpomalení dopravy na průjezdné komunikaci, aby byl zvýšen komfort pro pěší při pohybu na náměstí.

Struktura nabídky služeb neodmyslitelně patří k základním atributům kvality náměstí, jak potvrzují i další výzkumy. Na náměstí Jiřího je pestrá a velká nabídka provozoven v kamenných obchodech a velká nabídka gastro služeb a cukráren. Tradičním cílem turistů je vyhlášená „zmrzlina u Jiřího“. Přímo na náměstí je situováno infocentrum a je zde k dispozici veřejné WC. Městský informační systém respondenti hodnotili průměrně a uvítali by i další informace. Pro parkování mohou motoristé využít parkoviště v sousedství náměstí na parkovišti pod zámekem a dále pak v nedaleké ulici Paroubkově. Před městským úřadem na náměstí je vyhrazeno několik parkovacích míst. Struktura a nabídka služeb na náměstí Jiřího je uvedena v následujícím obrázku.

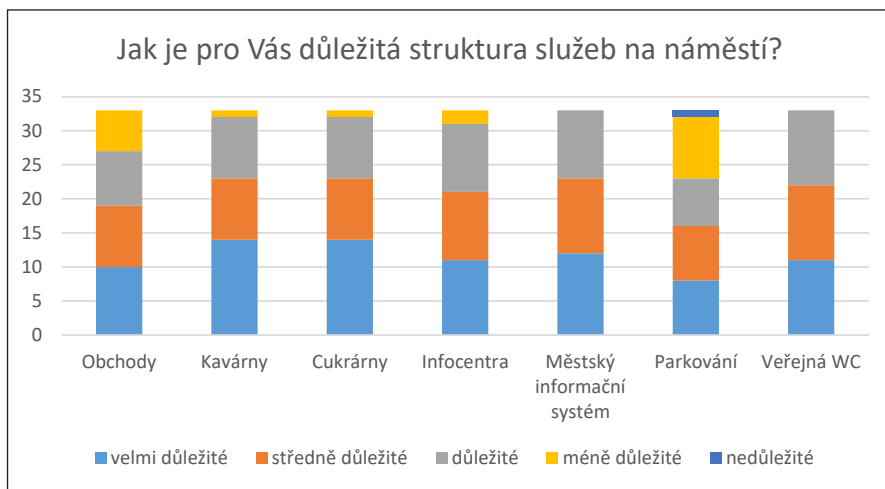
Obrázek č. 57 Struktura nabídky služeb na Jiřího náměstí v Poděbradech

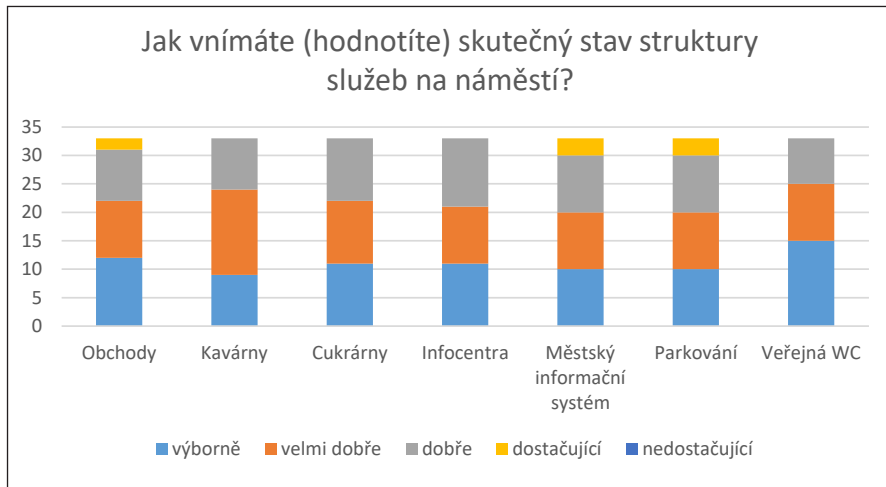

Zdroj: Google.com

Hodnocení struktury nabídky je uvedeno v následujících grafech.

Grafy č. 75 a 76 Jak je pro Vás důležitá struktura služeb na náměstí a jak vnímáte (hodnotíte) skutečný stav na Jiřího náměstí v Poděbradech?

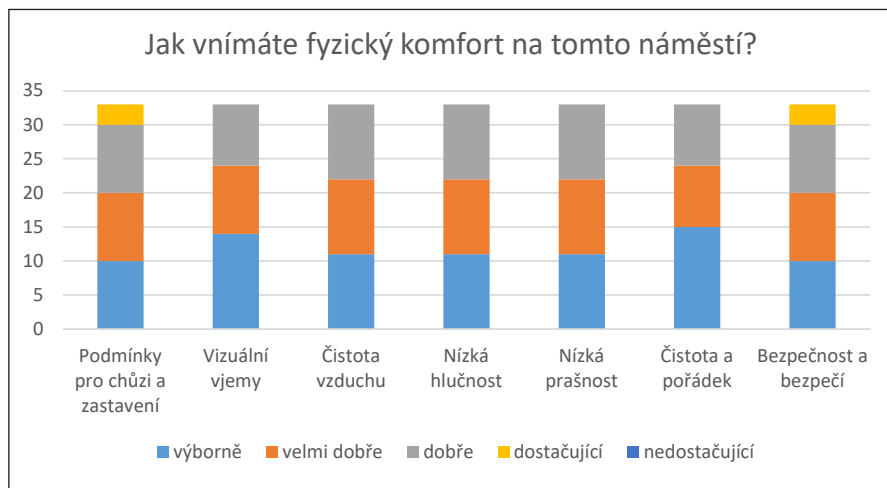
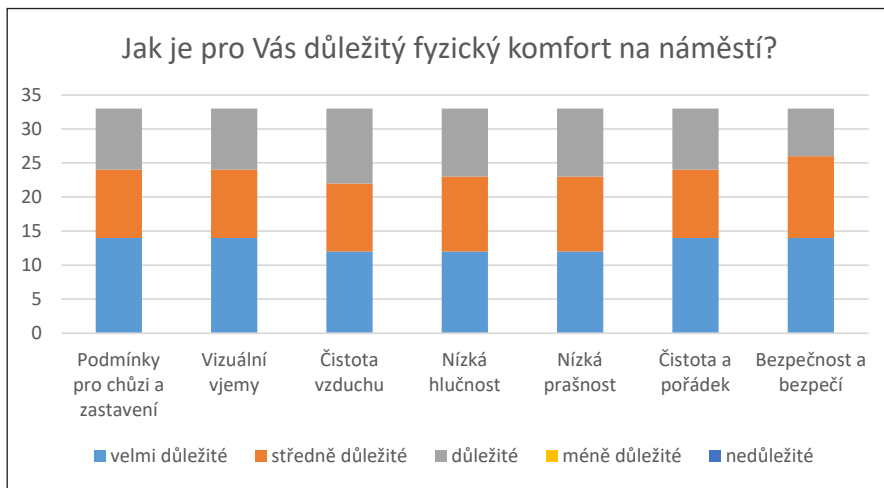
Zdroj: autorka

Manažerská doporučení

- U nabídky služeb na náměstí se snažit udržet minimálně tu úroveň, která nyní je. Ta v průměru naplňuje očekávání respondentů.
- Bylo by vhodné doplnit městský informační systém.

Fyzický komfort podle odpovědí respondentů dopadl celkem dobře. Skutečnost odpovídá očekávání u indikátorů vizuální vjemy, kde respondenti oceňují to, že náměstí působí upraveně a ve výhledu nebrání žádné překážky. Indikátor čistoty vzduchu, hlučnosti a prašnosti také téměř koresponduje s očekáváním a jak bylo sděleno respondenty, tak i s vědomím, že náměstí protíná průjezdná komunikace s poměrně rušným, ale plynulým provozem. Mírně rozdílně vnímají respondenti podmínky pro chůzi, které jsou omezeny při přecházení průjezdné komunikace. S tím souvisí i bezpečnost. Výsledky výzkumu jsou uvedeny v následujících grafech.

Grafy č. 77 a 78 Jaké je očekávání a jak je hodnocena skutečnost fyzického komfortu na Jiřího náměstí v Poděbradech?

Zdroj: autorka

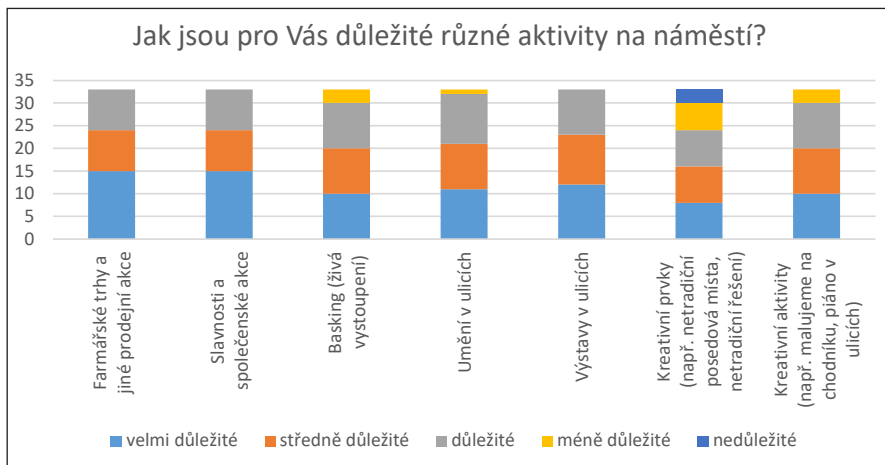
Manažerská doporučení

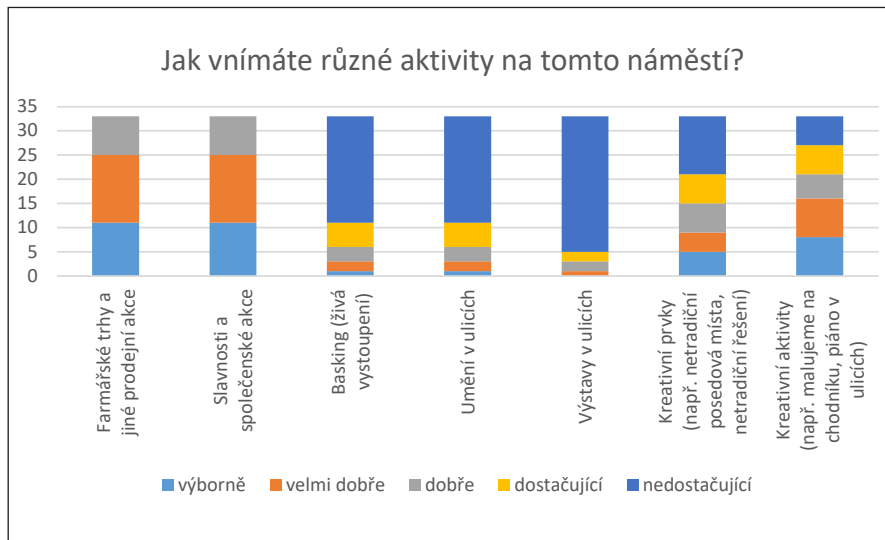
- Jak již bylo uvedeno u atributu vzhledu náměstí, i zde by bylo vhodné zvolit prvky na zpomalení dopravy na průjezdné komunikaci, což by výrazně přispělo k bezpečnosti a ke zlepšení podmínek pro chůzi.

Nabídka **aktivit** v Poděbradech jako lázeňském městě je vcelku bohatá. Přímo na náměstí Jiřího se konají tradiční farmářské trhy, Slavnosti krále Jiřího, Svatomartinské slavnosti (kudyznudy, cz., 2019; Farmářské trhy Poděbrady, 2020; Lázně Poděbrady, 2018), které jsou konány městem nebo pod záštitou města různými spolky. Jedná se o aktivity a eventy, které se konají jen několikrát do roka.

Náměstí Jiřího hostí motorkáře a návštěvníky při tradičním zahájení motorkářské sezóny. I když Jiřího náměstí ožívá přítomností motorkářů, kde návštěvníci obdivují širokou plejádu motocyklů, tak na náměstí se nekonají téměř žádné další zážitkové akce a aktivity a ani kreativní instalace, výstavy či happenings, které by nabídly i ostatním návštěvníkům, kteří nejsou fanoušky silných mašin, neotřelé zážitky. Výsledky dotazníkového šetření u atributu aktivit jsou uvedeny v následujících grafech.

Grafy č. 79 a 80 Jak je očekávání a jak je hodnocena skutečnost v nabídce aktivit na Jiřího náměstí v Poděbradech?

Zdroj: autorka

Manažerská doporučení

- Dále podporovat tradiční akce (trhy a slavnosti), které se na náměstí konají, a postupně rozšiřovat jejich nabídku během roku.
- Zaměřit se na netradiční zážitkové aktivity a eventy, které by přispěly k oživení náměstí. Nabízí se celá řada aktivit, na kterých se mohou podílet kreativci. Město by mohlo iniciovat nabídku a ve spolupráci s místními kreatívci (výtvarníky, umělci, hudebníky apod.) připravit plán k oživení tohoto náměstí. Mohlo by se jednat o mobilní výstavy výtvarníků, podvečerní zpívání na náměstí, přehlídky apod.

2.8.2 Použité zdroje

Poděbradské noviny. 2011. Proměny Poděbrad za posledních dvacet let. Ročník 20, číslo 1 https://ipodebrady.cz/download/noviny_pdf_06.01.11.pdf [cit. 11/2020] Online

Fotohistorie.cz nd. Poděbrady – náměstí. Dostupné z: <http://www.fotohistorie.cz/FullFoto.aspx?photoID=10614> [cit. 11/2020] Online

Google.com. nd. Obchody na Jiřího náměstí v Poděbradech. Dostupné z: https://www.google.com/search?rlz=1C1GGRV_enCZ820CZ820&tbs=lf:1,lf_ui:10&tbm=1cl&q=obchody+na+n%C3%A1m%C4%9Bst%C3%AD+Ji%C5%99%C3%ADho+v+Pod%C4%9Bbradech&rflfq=1&num=10&ved=2ahUKEwjkq_eWOTuAhWpx4UKHfuADcAQtgN6BAgEEAg#rflq=hd::s::m

- 0.14370035522436,15.121874064958192],[50.14127659963246,15.115114898240662],n
ull,[50.14248849277973,15.118494481599427],18] [cit. 11/2020] Online
- Kudyznudy.cz. 2019. Svatomartinské slavnosti na náměstí Jiřího z Poděbrad. Dostupné z:
<https://www.kudyznudy.cz/akce/svatomartinska-slavnost-na-namesti-jiriho-z-podebr> [cit.
11/2020] Online
- Lázně Poděbrady. 2018. Slavnosti krále Jiřího. Dostupné z: [https://www.lazne-podebrady.cz/
kulturni-akce/838-slavnosti-krale-jiriho](https://www.lazne-podebrady.cz/kulturni-akce/838-slavnosti-krale-jiriho) [cit. 11/2020] Online
- Farmářské trhy Poděbrady. 2020. Obnovení provozu farmářských trhů. Dostupné z: [http://
www.trhypodebrady.cz/1/obnoveni-provozu-farmarskych-trhu/](http://www.trhypodebrady.cz/1/obnoveni-provozu-farmarskych-trhu/) [cit. 11/2020] Online

2.9 Turnov

Město Turnov se nachází v Libereckém kraji, kde žije asi 14 tisíc obyvatel. Rozprostírá se v malebné krajině Jičínské pahorkatiny, na okraji Českého ráje. Ve městě se nachází náměstí Českého ráje, Havlíčkovo náměstí a náměstí B. J. Horáčka. Náměstí Českého ráje (původní název Rynek⁴) je historickým náměstím, které doznalo za svoji historii několik proměn po rekonstrukcích, které reagovaly na změny společnosti a potřeby města. Jedna z velkých rekonstrukcí proběhla v roce 1894 (viz následující obrázek).

⁴ Po roce 1918 bylo náměstí přejmenováno na náměstí Masarykovo; posléze po roce 1948 na náměstí Pracujících. Poslední přejmenování bylo v roce 1990 na náměstí Českého ráje.

Obrázek č. 58 Náměstí Českého ráje v Turnově: po rekonstrukci v roce 1894

Zdroj: Turnov, nd. b

Novodobá rekonstrukce na náměstí Českého ráje započala již v roce 1989, kdy se zrodil nápad ve Spolku rodáků a přátel Turnova na znovuobnovení pískovcové kašny, která byla z náměstí v roce 1953 odstraněna. Byla vypsána sbírka na její obnovu (Český ráj., nd.) a kašna byla postavena i s Mariánským sloupem (viz následující obrázek). Vysvěcena byla v říjnu 1998 (Český ráj, nd.).

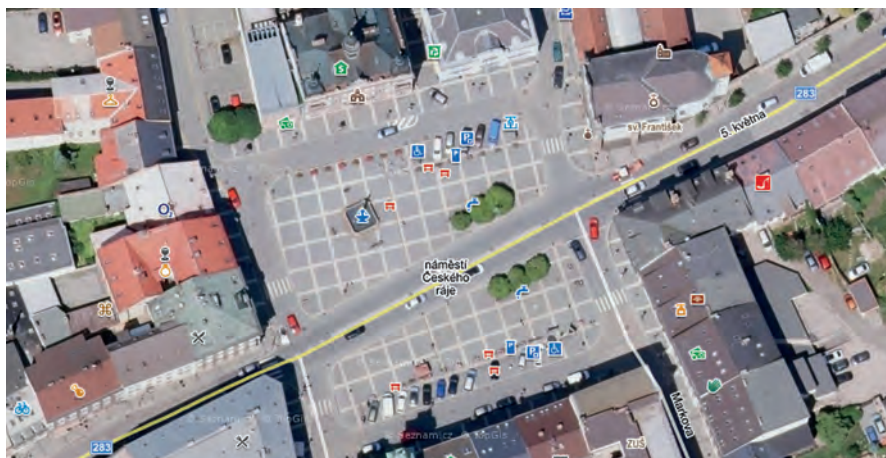
Obrázek č. 59 Náměstí Českého ráje v Turnově: kašna s Mariánským sloupem

Zdroj: autorka, 11/2018

V současné době náměstí již historicky protíná hlavní dopravní tepna (dnes ul. 5. května), která ho rozděluje na dvě části (viz následující obrázek).

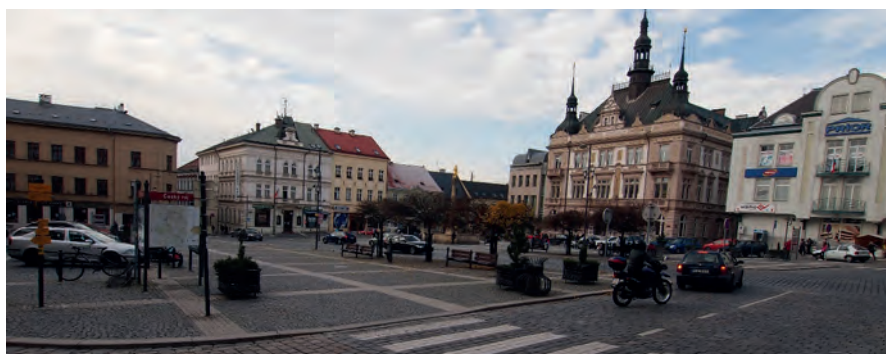
Obrázek č. 60 Náměstí Českého ráje v Turnově: mapový pohled na náměstí

Zdroj: Mapy.cz, nd.

Další dominantou náměstí je na jižní straně budova radnice. Současnou podobu náměstí získalo po rekonstrukci (viz následující obrázek), která se uskutečnila v roce 2016. Proběhla stavební úprava komunikace ii/283, která přímo náměstím prochází. Cílem bylo posunout vytížený přechod pro chodce více do náměstí, rozšíření chodníku a jeho zabezpečení zábradlím; byla použita zvýšená kamenná dlažba (je vodící lištou pro zrakově postižené). (Turnov. nd.).

Obrázek č. 61 Náměstí Českého ráje v Turnově: celkový pohled

Zdroj: autorka, 11/2018

Obě části náměstí skýtají místo k posezení ve stínu stromů. V severní části náměstí jsou umístěny kontejnery s jehličnany a jsou usazeny v ozdobných kovových nádobách (viz následující obrázek). Vše je vhodně doplněno dalším městským mobiliářem (odpadkové koše, lavičky, výstavní panely, ochranné obaly listnatých stromů, pítka), zpracovaným ze stejného materiálu a v jednotné podobě, což umocňuje promyšlené řešení.

Obrázek 62 Náměstí Českého ráje v Turnově: městský mobiliář

Zdroj: autorka 11/2018

2.9.1 Hodnocení kvality náměstí Českého ráje

Výzkum na náměstí Českého ráje v Turnově proběhl již v listopadu 2018 a následně dotazníkové šetření v červnu 2019. Celkem bylo na náměstí osloveno 35 respondentů, z čehož se 7 zapojilo do výzkumu. Nejvíce byly ochotny na otázky z dotazníku odpovídat ženy. Rozdělení respondentů podle věku, pohlaví a statusu je uvedeno v následující tabulce.

Tabulka č. 9 Struktura respondentů na náměstí Českého ráje v Turnově

Turnov, náměstí Českého ráje	celkem	ženy		muži		ženy		muži	
		18–39 let	18–39 let	40–59 let	40–59 let	60 a více let	60 a více let	60 a více let	60 a více let
Výzkum proběhl v 11/2018 a opakovaně 06/2019									
Zapojeno respondentů	27	8	2	7	3	4	3	4	3
režidenti (vlastníci a bydliči)	11	4	1	3	1	1	1	1	1
místní podnikatelé	4	1	0	1	1	0	1	0	1
návštěvníci	12	3	1	3	1	3	1	3	1

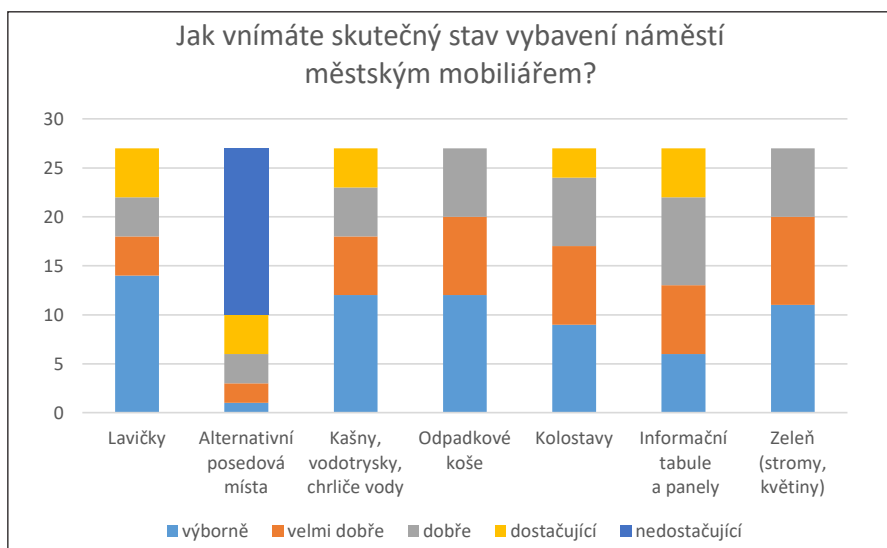
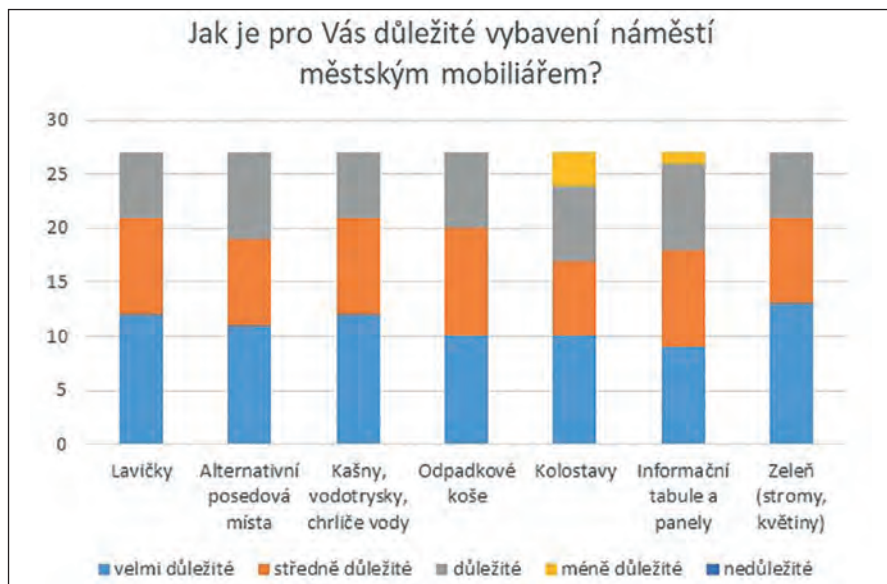
Zdroj: autorka

Výsledné grafy v této studii vyjadřují průměr za všechny skupiny. V podkladech autorky jsou výsledky i podle jednotlivých skupin. Tam, kde docházelo mezi skupinami k velkým rozdílům, jsou informace uvedeny v komentáři.

Při hodnocení atributu kvality **vybavení městským mobiliářem** jsou respondenti vcelku spokojeni a jejich očekávání víceméně naplňuje skutečný stav. Respondenti například velmi pozitivně přivítali doplnění dvou píték na náměstí, jeho celkový vzhled a částečné zklidnění dopravy na náměstí.

Výjimkou v hodnocení jsou alternativní posedová místa, která postrádá zejména mladší generace. Z jejich odpovědí vyplynulo, že by se hodila do vzdálenější části náměstí od radnice. Postrádají prostor pro větší sociální interakci [např. (polo)kruhové uspořádání]. Nižší hodnocení je vidět i u informačních tabulí a panelů, kde by respondenti uvítali jejich obsahovou obměnu. Někteří navrhovali, že by se tyto panely mohly stát místem pro prezentaci např. prací místních umělců. Výsledky jsou uvedeny v následujících grafech.

Grafy č. 81 a 82 Jak je pro Vás důležité vybavení náměstí městským mobiliářem a jak vnímáte (hodnotíte) skutečný stav vybavení na náměstí českého ráje v Turnově?

Zdroj: autorka

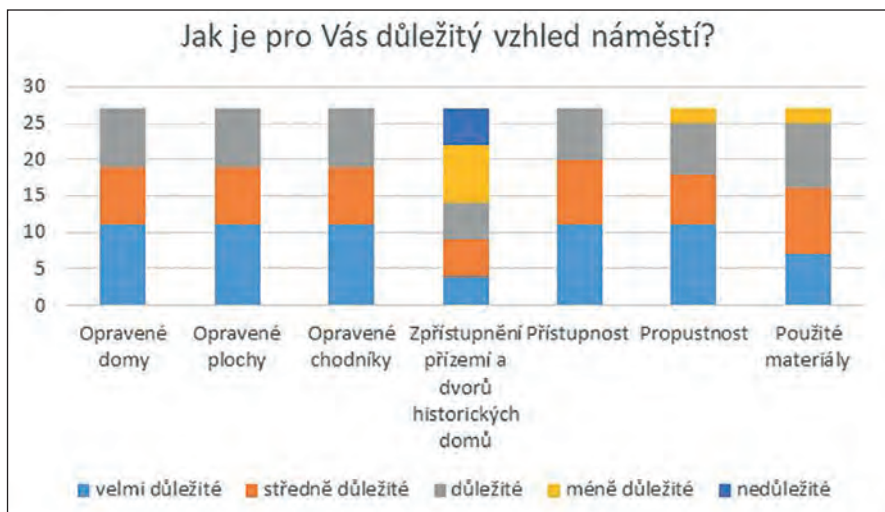
Manažerská doporučení

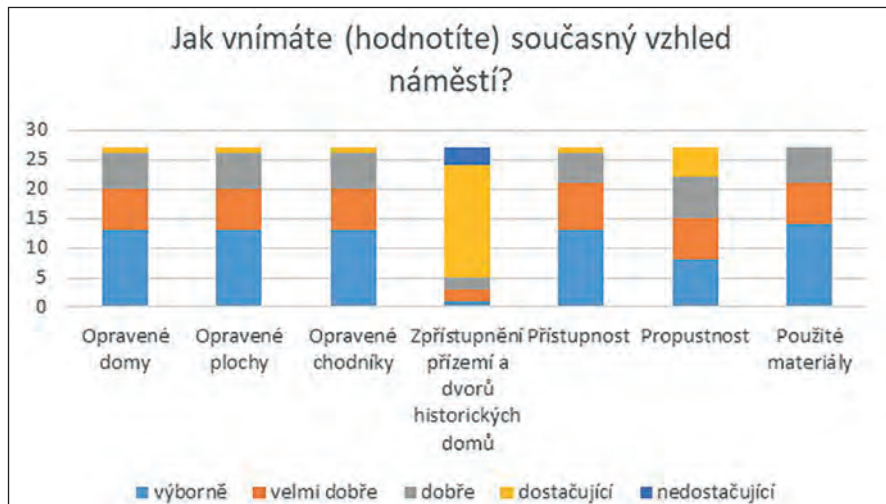
- U atributu vybavení městským mobiliářem lze doporučit, aby byla zvážena možnost doplnění náměstí alternativními posedovými místy. Lze se (i) inspirovat u jiných měst (např. Dvůr Králové) nebo (ii) oslovit kreativce a veřejnost a udělat průzkum, jak by si taková posedová místa představovali a zároveň zajistit vhodné návrhy.

Při hodnocení **vzhledu náměstí** bylo očekávání respondentů poměrně vysoké. Především očekávání vyjádřili jako velmi důležité, středně důležité či důležité, s výjimkou indikátoru zpřístupnění přízemí domů a dvorů. Nejčastěji respondenti uváděli, že se jedná o malé náměstí, kde jsou domy většinou využívány jako administrativní budovy (radnice), banky, obchodní dům či drobné provozovny a že je pro ně důležitější celková atmosféra náměstí. Lze konstatovat, že jeden z domů, kde je provozovna Obchodního domu, využívá i pasáž.

U hodnocení skutečného vnímání vzhledu náměstí se negativně projevila průjezdná silnice u indikátoru propustnosti, ale na druhou stranu uváděli, že oproti minulosti došlo k výraznému zklidnění. Naopak vysoce pozitivně hodnotili, že při vybavení městským mobiliářem byly použity materiály, které sjednotily jednotlivé prvky (odpadové koše, kovová ochrana stromů, kolostavy, truhlíky na květiny, pítko apod.) Celkové hodnocení je uvedeno v následujících grafech.

Grafy č. 83 a 84 Jak je pro Vás důležitý vzhled náměstí a jak vnímáte (hodnotíte) skutečný vzhled náměstí Českého ráje v Turnově?

Zdroj: autorka

Manažerská doporučení

- I když respondenti netrvají na zpřístupnění přízemí domů a dvorů, je možné provést si pasport vlastnictví domů na náměstí a zjistit, zda existuje nějaká možnost využití průjezdů a zahrad (dvorků) pro rozšíření nabídky pro návštěvníky. V případě, že se najde nějaká možnost, zahájit jednání s vlastníkem a hledat možnost zpřístupnění a využití.

Při hodnocení **nabídky služeb** na náměstí Českého ráje by respondenti uvítali více tradičních obchodů. Argumentovali tím, že na náměstí sídlí zejména bankovní domy (UNIQUA, M MONETA, ČSOB, Česká spořitelna), ale málo běžných provozoven pro každodenní spotřebu (např. cukrárny, zelenina, maso). Ty se sice nacházejí v postranních ulicích, ale na náměstí je postrádají (viz následující obrázek).

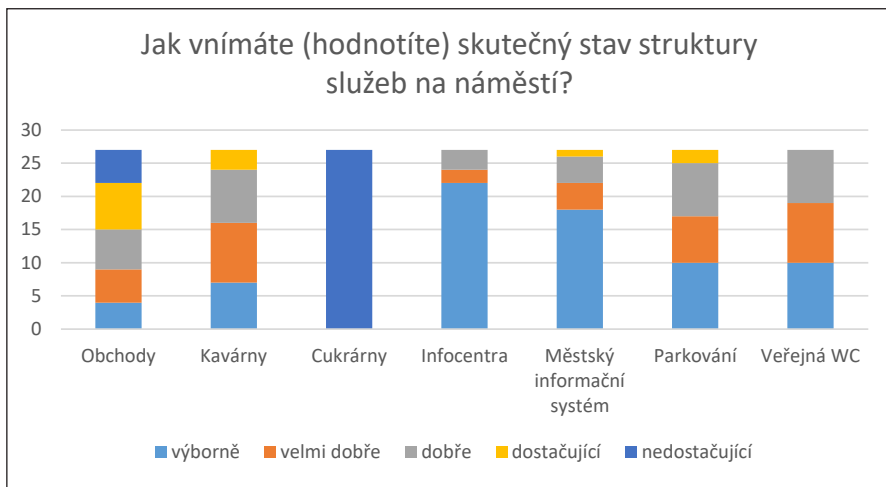
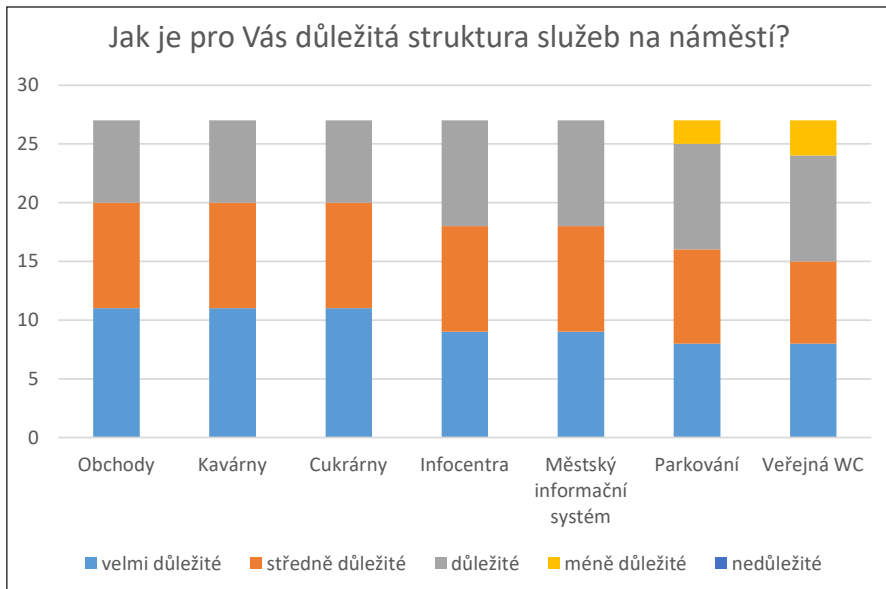
Obrázek č. 63 Struktura nabídky služeb na náměstí Českého ráje v Turnově

Zdroj: Google.com, nd.

Nad očekávání je hodnocení indikátoru infocentra a městského informačního systému. Možnost parkování předčila očekávání (parkování je možné v bezprostřední blízkosti náměstí) a respondenti ocenili, že náměstí není parkovištěm. Veřejné WC je v krátké docházkové vzdálenosti v jedné z postranních ulic. Hodnocení struktury nabídky služeb na náměstí Českého ráje ilustrují následující grafy.

Grafy č. 85 a 86 Jak je pro Vás důležitá struktura služeb na náměstí a jak vnímáte (hodnotíte) skutečný stav na náměstí Českého ráje v Turnově?

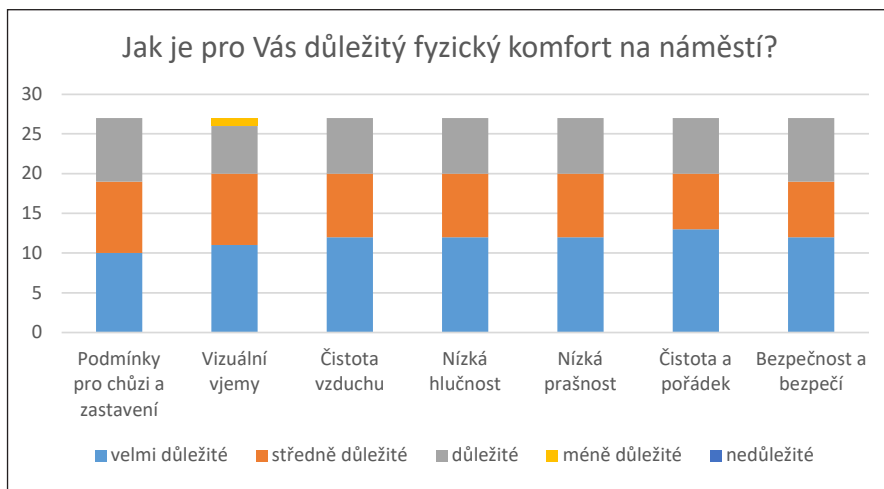
Zdroj: autorka

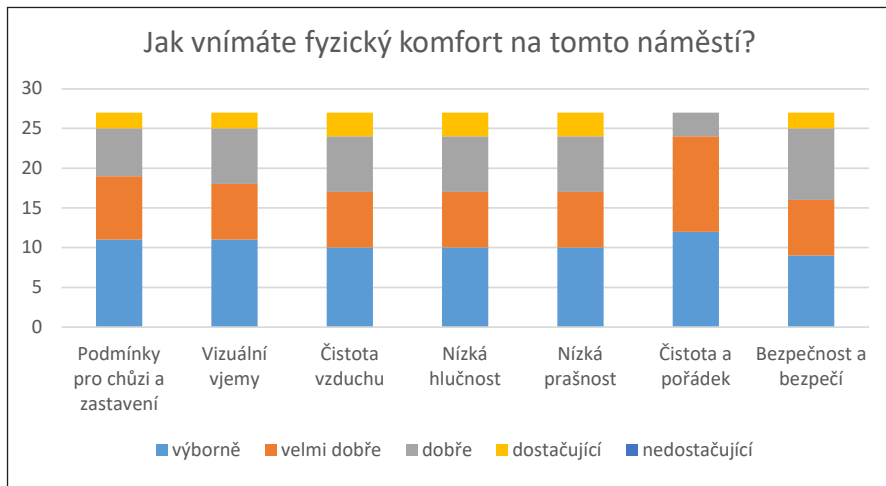
Manažerská doporučení

- Nejslabším místem je nabídka služeb v oblasti cukráren přímo na náměstí. Provést analýzu nabídky služeb na náměstí a případně hledat volné prostory, kde by bylo možné podpořit tento druh podnikání. Případně vypsat nabídku pro alternativní nabídku této služby (např. pojízdné chladicí vozíky, alespoň v době největší turistické sezóny). Návštěvník svoji návštěvu a pobyt spojuje s gurmánskými prožitky.
- Případně do informačního systému města, ve spolupráci s podnikatelskými subjekty, nasměrovat návštěvníky do nejbližších míst, kde je služba poskytována.

Fyzický komfort pro pěší je dalším předpokladem kvality veřejného prostranství. I v Turnově respondenti tento atribut kvality náměstí považují za velmi důležitý, středně důležitý a důležitý. Při srovnání s hodnocením skutečného stavu je vidět, že téměř u všech indikátorů (s výjimkou indikátoru bezpečnosti a bezpečí) téměř skutečný stav se hodně přibližuje očekávání (viz následující grafy). Nižší hodnocení indikátoru bezpečnost a bezpečí bylo u respondentů ovlivněno existencí průjezdné komunikace středem náměstí, kde pociťují nižší bezpečnost. Místní obyvatelé však ocenili, že oproti minulým letům došlo k výraznému zklidnění dopravy.

Grafy č. 87 a 88 Jaké je očekávání a jak je hodnocena skutečnost fyzického komfortu na náměstí Českého ráje v Turnově?

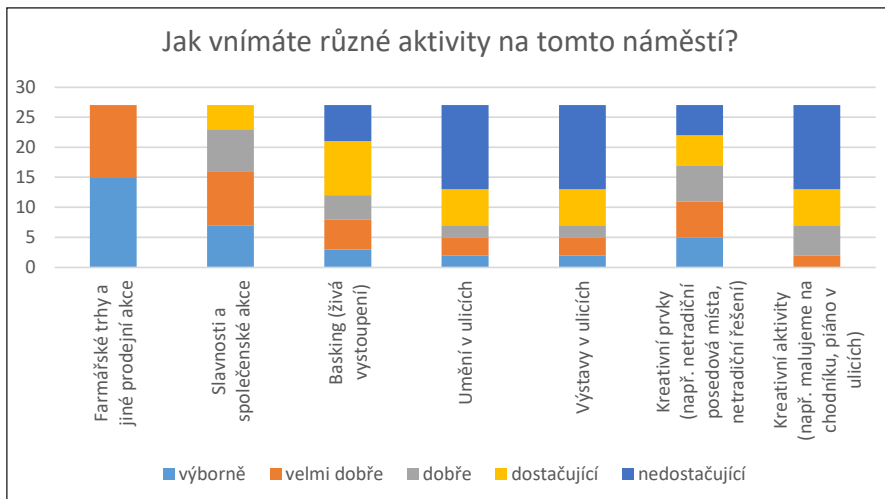
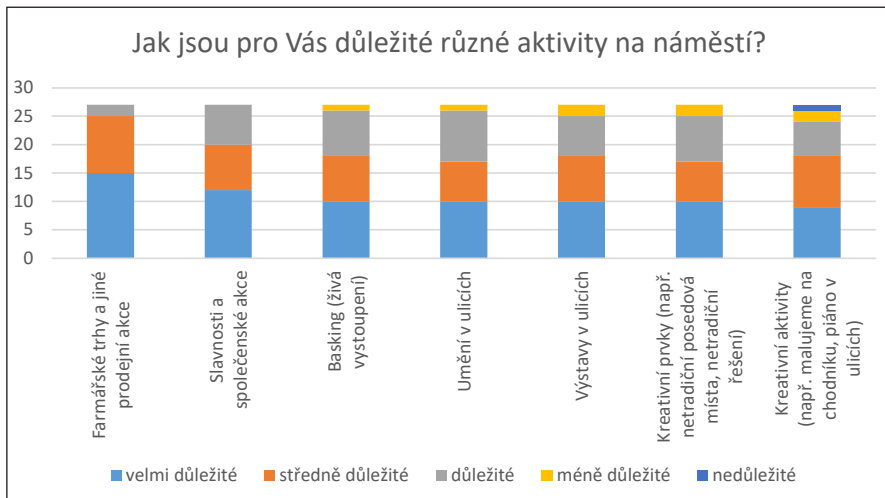
Zdroj: autorka

Manažerská doporučení

- Po vzoru některých měst by bylo vhodné pro zvýšení pocitu bezpečí návštěvníků na průjezdnou komunikaci přes náměstí umístit některé zpomalující prvky (snížení rychlosti, retardéry apod.).

Aktivity ve veřejném prostoru přispívají k oživení daného místa. Význam aktivit na náměstí v Turnově očekává drtivá většina respondentů, což je vidět na následujícím grafu. Při hodnocení skutečnosti různých aktivit přímo na náměstí Českého ráje je diametrálně odlišné. Spokojenost respondenti vyjádřili u indikátoru farmářské trhy a jiné prodejní akce. Nejvíce ocenili tradiční eventy, jako například sobotní farmářské trhy a předvánoční trh řemesel. Největší rozdíly jsou u kreativnějších aktivit, které respondenti očekávají, ale skutečnost je velmi nízce hodnocena. Respondenti se většinou s kreativními aktivitami setkali v jiných městech, a i na turnovském náměstí by něco obdobného uvítali. Výsledky hodnocení atributu aktivit je uvedeno v následujících grafech.

Grafy č. 89 a 90 Jaké je očekávání a jak je hodnocena skutečnost v nabídce aktivit na náměstí Českého ráje v Turnově?

Zdroj: autorka

Manažerská doporučení

- Více se zaměřit i na netradiční a kreativní aktivity či eventy. Je možné se inspirovat u různých měst, která mají v této oblasti již zkušenosti. Dále by bylo vhodné více zapojit místní kreatívce (umělce, designéry, hudebníky apod.), kteří mohou přispět různými nápady a náměty, jak posílit kreativitou náměstí Českého ráje.

2.9.2 Použité zdroje

Český ráj. nd. Kašna s Mariánským sloupem. <https://www.cesky-raj.info/dr-cs/8804-kasna-s-marianskym-slopem.html> [cit. 11/2020] Online

Google.com. nd. Turnov – provozovny. Dostupné z: [https://www.google.com/search?rlz=1C1GGRV_enCZ820CZ820&tbs=lf:1,lf_ui:9&tbm=lcl&q=cukr%C3%A1rna+n+a+n%C3%A1m%C4%9Bst%C3%AD+%C4%8Desk%C3%A9ho+r%C3%A1je&rflfq=1&num=10&ved=2ahUKEwiTi4Wv89ruAhUIx4sKHZCA-CbkQtgN6BAgFEAc#rflfi=hd:;si:;50.587794494024685,15.15611783960892;mv:\[\[50.58845351999084,15.161385698114168\],\[50.58605237321292,15.154626531396639\],null,\[50.587252961908106,15.158006114755404\],18](https://www.google.com/search?rlz=1C1GGRV_enCZ820CZ820&tbs=lf:1,lf_ui:9&tbm=lcl&q=cukr%C3%A1rna+n+a+n%C3%A1m%C4%9Bst%C3%AD+%C4%8Desk%C3%A9ho+r%C3%A1je&rflfq=1&num=10&ved=2ahUKEwiTi4Wv89ruAhUIx4sKHZCA-CbkQtgN6BAgFEAc#rflfi=hd:;si:;50.587794494024685,15.15611783960892;mv:[[50.58845351999084,15.161385698114168],[50.58605237321292,15.154626531396639],null,[50.587252961908106,15.158006114755404],18) [cit. 11/2020] Online

Mapy.cz. Nd. Náměstí Českého ráje Turnov. Dostupné z: <https://mapy.cz/zakladni?x=15.1573324&y=50.5874852&z=19&base=ophoto&source=base&id=1930954> [cit. 11/2020] Online

Turnov. nd. a. Náměstí Českého ráje čekají velké změny. <https://www.turnov.cz/cs/zpravy/mestsky-urad-informuje/namesti-ceskeho-raje-cekaji-velke-zmeny.html> [cit. 11/2020] Online

Turnov. nd. b. Fotogalerie (náměstí po rekonstrukci 1894). Dostupné z: <https://www.turnov.cz/redakce/index.php?lanG=cs&clanek=66805&slozka=61113&gal=77308&> [cit. 11/2020] Online

2.10 Bruntál

Město Bruntál leží v Moravskoslezském kraji a žije zde téměř 16,5 tisíce obyvatel. V historické části města se nachází několik menších náměstí (nám. Jana Žižky, Zámecké náměstí, nám. Sv. Michaela, nám. 1. máje a Palackého nám.) a centrální náměstí Míru. Stejně tak jako u ostatních měst, bude analýze kvality podrobeno historické náměstí Míru.

Město Bruntál prošlo velkým rozvojem v době, kdy se zde těžily drahé kovy. Náměstí Míru dostávalo novou podobu díky výstavbě krásných měšťanských domů. Následně procházelo náměstí proměnou. Před rekonstrukcí náměstí již nevyhovovalo soudobým požadavkům (viz následující obrázek).

Obrázek č. 64 Náměstí Míru v Bruntále: před rekonstrukcí

Zdroj: Město Bruntál, nd. 1

Velká rekonstrukce náměstí Míru proběhla v roce 2004 (viz následující obrázek), které je obdélníkového tvaru s rozměrem 50×90 metrů. Byla opravena dlažba a proběhla revitalizace stávající zeleně. Současně došlo k výsadbě 16 nových mladých stromů, které by na náměstí měly poskytnout stín v letních slunných dnech. Město v jarních a letních měsících vysazuje do 24 květinových kontejnerů umístěných na sloupech veřejného osvětlení květiny. Kruhy pod stromy jsou dalším místem, kde jsou vysazovány květiny. (Město Bruntál, 2006)

Obrázek č. 65 Náměstí Míru v Bruntále: po rekonstrukci

Zdroj: autorka 04/2019

V Bruntále byla od roku 1907 na náměstí Míru kašna, zrušena byla v roce 1942. Město se nové a moderní kašny dočkalo v roce 2010 (viz následující obrázek). Kašna byla pojata jako moderní fontána, která v sobě odráží slogan města „město mezi horami a vodou“. Fontáně vévodí kamenná koule, která se otáčí v proudící vodě a ve spojitosti s vodou posiluje dynamizující prvek. Kolem kašny jsou rozmístěny dřevěné lavičky a zároveň je ponechán pochozí prostor. Další lavičky jsou rozmístěny podél jedné strany náměstí pod stromy. Tím byl do tohoto prostranství navrácen prvek vody a zeleně, který je zejména v letních měsících příjemným zpestřením a osvěžením.

Obrázek č. 66 Náměstí Míru v Bruntále: fontána

Zdroj: autorka 04/2019

Na náměstí jsou umístěny dřevěné prodejní stánky s elektrickou přípojkou v jednotném stylu, což dodává náměstí příjemný a sladěný vzhled. Prodejní stánky město pronajímá prodejcům a jejich provoz mají upraven Zásadami pro stánkový prodej (Město Bruntál, 2020). Jsou využívány při různých akcích, zejména při farmářských trzích. Město v letních měsících vysazuje do kontejnerů, umístěných na sloupech veřejného osvětlení, květiny.

Na náměstí provozují podnikatelé drobné služby, takže je možné zde najít například pekárnu, prodejnu masa a uzenin, drogerii, zastavárnu apod. Lze posedět ve venkovních předzahrádkách u cukrárny nebo v restauracích (viz následující obrázek).

Obrázek č. 67 Náměstí Míru v Bruntále: cukrárna

Zdroj: autorka 04/2019

2.10.1 Hodnocení kvality náměstí Míru v Bruntále

Ve městě Bruntál proběhl výzkum (dokumentace a dotazníkové šetření) v dubnu 2019. Celkem bylo osloveno 35 respondentů, z čehož se do výzkumu zapojilo 34 z nich. Rozložení respondentů podle věku, pohlaví a statusu je uvedeno v následující tabulce. Výsledky výzkumu jsou zde uvedeny zprůměrované za všechny skupiny respondentů.

Tabulka č. 10 Struktura respondentů na náměstí Míru v Bruntále

Bruntál, náměstí Míru	celkem	ženy		muži		ženy		muži	
		18–39 let	40–59 let	18–39 let	40–59 let	60 a více let	60 a více let		
Výzkum proběhl 04/2019									
Zapojeno respondentů	34	9	3	7	5	5	5	5	
rezidenti (vlastníci a bydlení)	15	4	2	3	3	1	2	2	
místní podnikatelé	4	1	0	1	0	1	1	1	
návštěvníci	15	4	1	3	2	3	2	2	

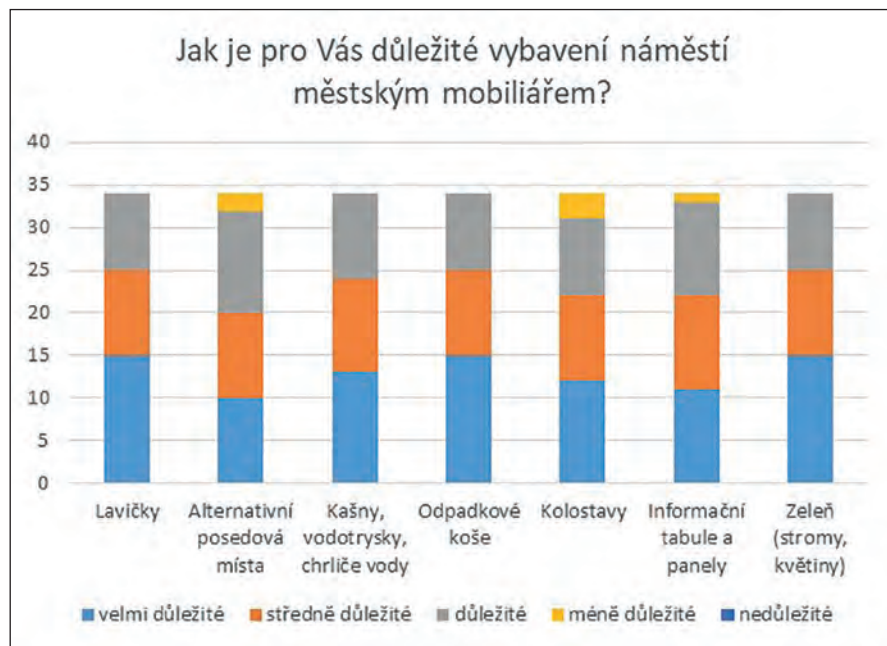
Zdroj: autorka

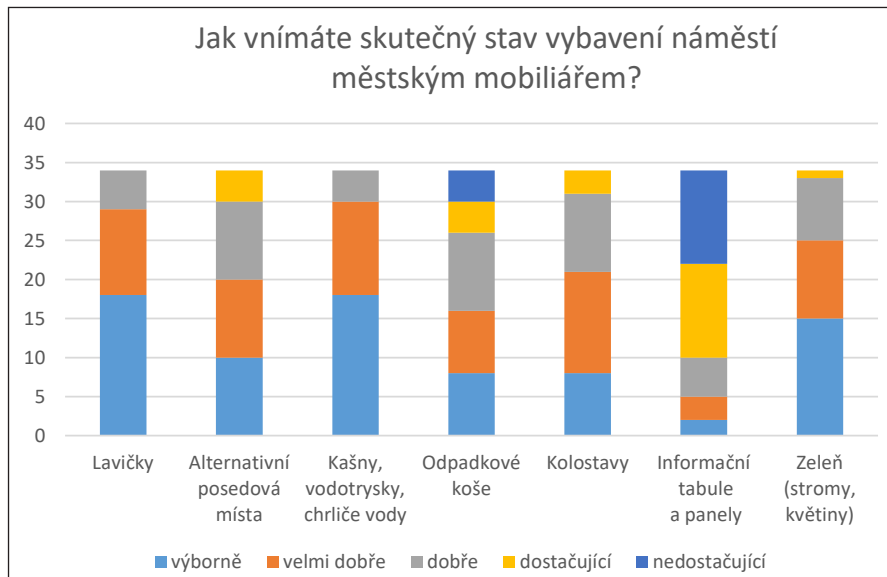
Při hodnocení vybavení náměstí městským mobiliářem i zde měli respondenti velké očekávání, které je v mnoha indikátorech naplněno. Pozitivně hodnotili

vybavenost lavičkami, kterých je na náměstí velké množství dvojího druhu (tradiční s opěradlem a dřevěná posedová místa bez opěradel). Respondenti byli nadšeni z netradičně řešené kašny s vodotryskem, kde je možné se v horkých dnech osvěžit a posedět, a která zároveň nabízí i prostor pro pohybové aktivity a možnost hmatového pocitu na kameny, které jsou v ní umístěny. Velkého ocenění se dostalo i trvalému umístění prodejních dřevěných stánků, rozmístěných v rozích náměstí. Nejenom že nejsou tzv. nalepeny na sobě, ale návštěvník je motivován projít celé náměstí. Kladné hodnocení vyjádřili i u zeleně, která skýtá stinná místa na tak velkém náměstí, a pozitivně hodnotili, že město dbá i na květinovou výzdobu.

Méně příznivě hodnotili odpadkové koše, kde by přivítali i stylové kontejnery na tříděný odpad. Stejně tak byli kritičtí i u kolostavů, které jsou sice rozmístěny po okrajích náměstí, ale postrádají je u obchodů a dalších provozoven. Respondenti (zejména z řad návštěvníků) by přivítali informační tabule a panely, ze kterých by se dozvěděli více informací o historii města, a kde by se například prezentovali místní umělci. Výsledky dotazníkového šetření jsou uvedeny v následujících grafech.

Grafy č. 91 a 92 Jak je pro Vás důležité vybavení náměstí městským mobiliářem a jak vnímáte (hodnotíte) skutečný stav vybavení náměstí Míru v Bruntále?

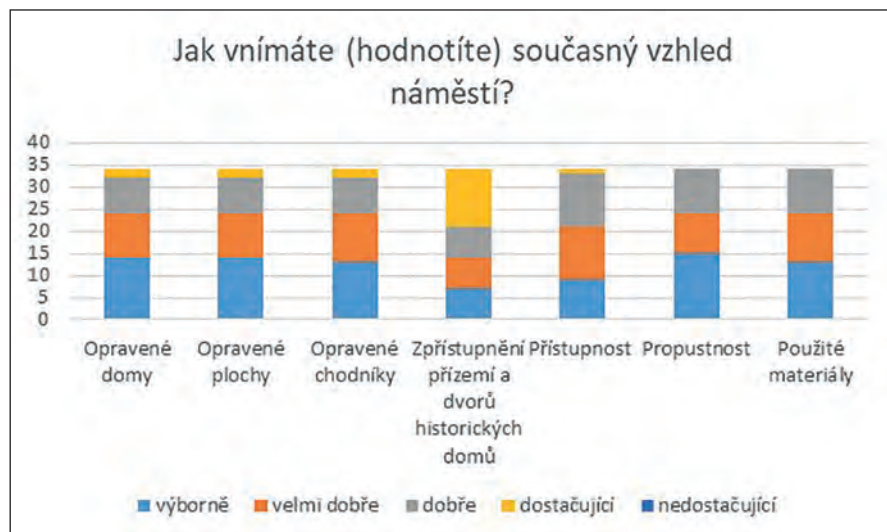
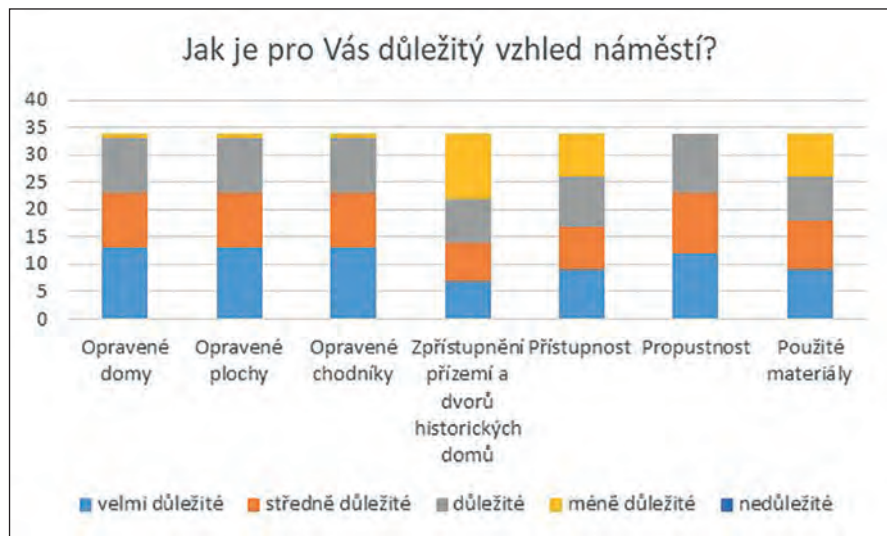
Zdroj: autorka

Manažerská doporučení

- V rámci plánování trvale udržitelného rozvoje zařadit do prostoru náměstí stylové kontejnery na tříděný odpad.
- Doplnit před provozovny (zejména s předzahrádkami) kolostavy.
- Velký prostor náměstí dovybavit výstavními panely a pravidelně na nich prezentovat zajímavá díla, která se k městu vztahují; historické informace o městě, které budou plnit i edukativní funkci ve veřejném prostoru.

Při hodnocení **vzhledu náměstí Míru** v Bruntále bylo i zde respondenty očekáváno zejména v indikátorech opravených domů, ploch a chodníků velmi vysoce. Stejně tak očekávali i propustnost. Menší očekávání vyjádřili u zpřístupnění přízemí domů a dvorů (jsou spokojeni s tím, že tak fungují prodejny) a u indikátoru přístupnosti (nepovažují za důležité dojet autem až na náměstí). Ve srovnání se skutečným stavem lze na následujících grafech vidět, že očekávání je téměř naplněno. U indikátoru použité materiály ocenili, jak jsou prostranství a použité materiály sladěny.

Grafy č. 93 a 94 Jak je pro Vás důležitý vzhled náměstí a jak vnímáte (hodnotíte) skutečný vzhled náměstí Míru v Bruntále?

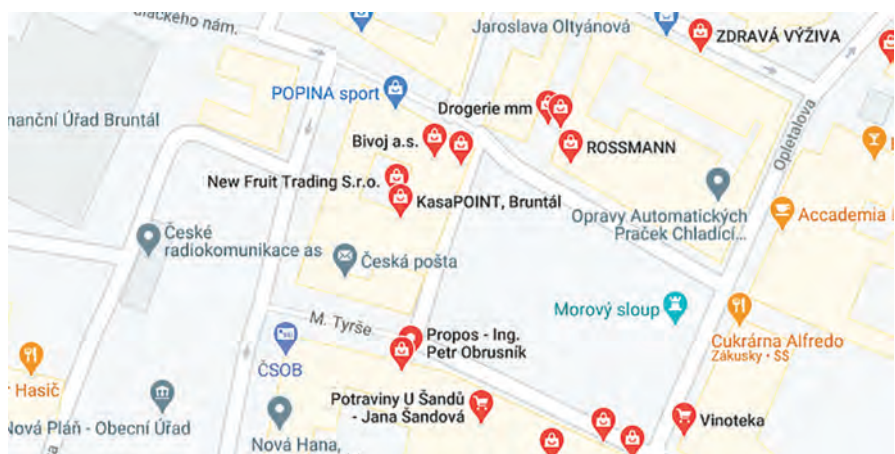
Zdroj: autorka

Manažerská doporučení

- Dále pokračovat v nastaveném trendu a snažit se už jenom vylepšovat, aby spokojenost dosáhla očekávání.

Nabídka služeb na bruntálském náměstí je vcelku pestrá. Na náměstí Míru fungují kamenné obchody, které nabízejí tradiční služby, jako například lékárnu, maso a uzeniny, drogerii apod. (viz následující obrázek). Kromě toho jsou na náměstí umístěny stylové prodejní stánky, které si mohou pronajmout prodejci.

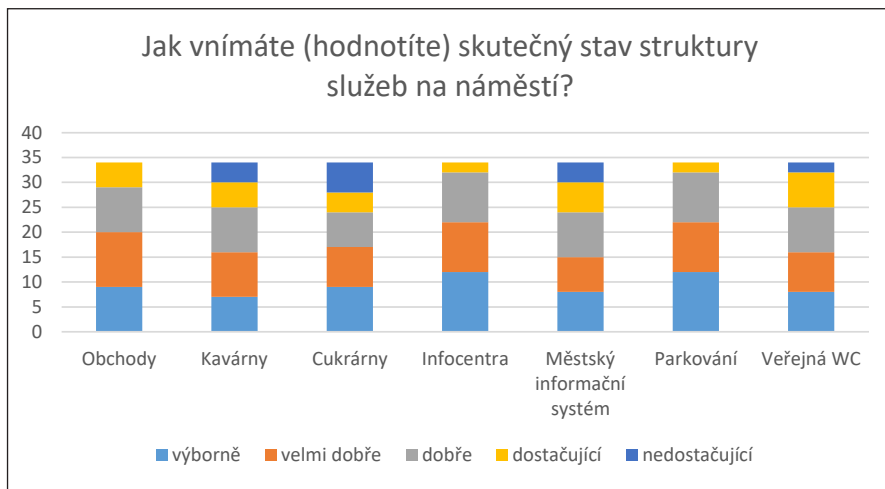
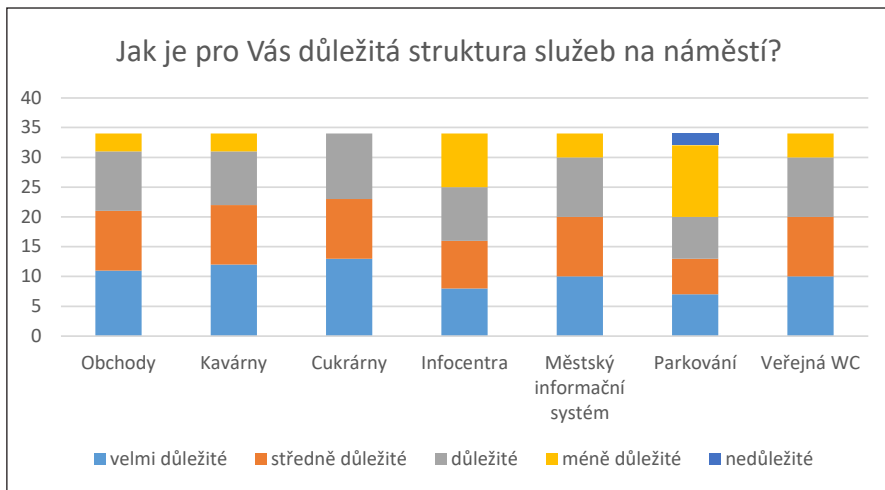
Obrázek č. 68 Nabídka služeb na náměstí Míru v Bruntále

Zdroj: Google.com, nd.

Při dotazníkovém šetření bylo vysoké očekávání zejména u indikátorů obchody, kavárny a cukrárny. Za nimi v očekávání následoval městský informační systém a nabídka WC. Ve srovnání se skutečností je zřejmé, že by respondenti uvítali více gastro služeb (kaváren a cukráren) a rozmístění městského informačního systému na více místech, aby návštěvník neznalý místních podmínek nemusel tápat, kde nalezne například WC. Výsledky šetření jsou uvedeny v následujících grafech.

Grafy č. 95 a 96 Jak je pro Vás důležitá struktura služeb na náměstí a jak vnímáte (hodnotíte) skutečný stav služeb na náměstí Míru v Bruntále?

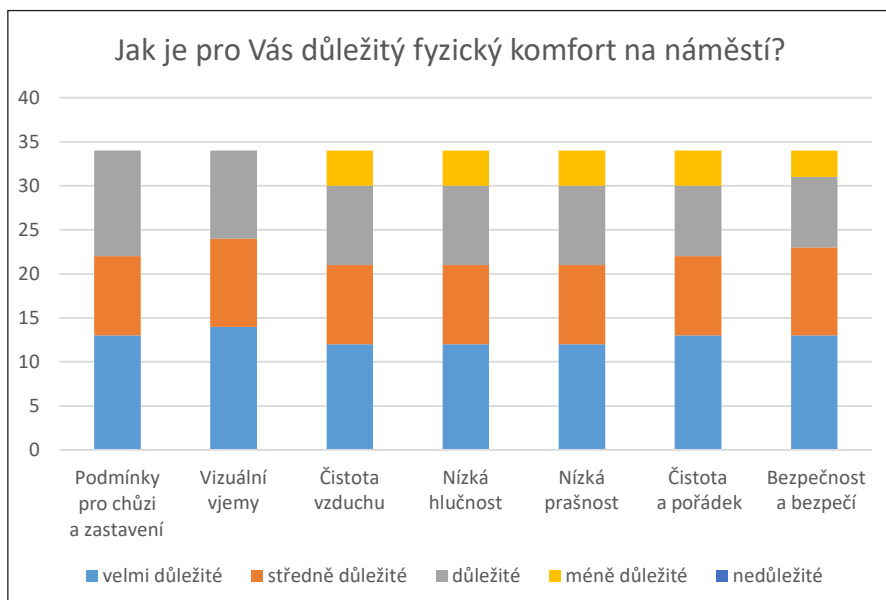
Zdroj: autorka

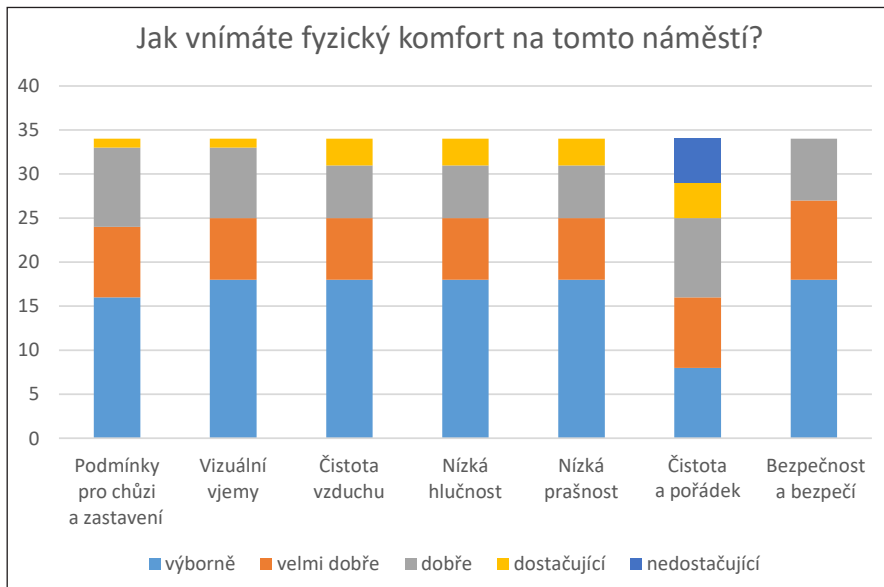
Manažerská doporučení

- Iniciovat jednání s místními podnikateli, kteří provozují služby na náměstí, zda by bylo možné obohatit gastro nabídku v nějaké alternativní formě.
- Zlepšit informační systém, který by cizí návštěvníky informoval o tom, kde co najdou a jak se tam dostanou.
- Dále sledovat trend zklidňování dopravy na náměstí, které bylo kladně hodnoceno.

Při hodnocení fyzického komfortu byli respondenti i na tomto náměstí poměrně nároční v případě očekávání. Při porovnání se skutečným stavem jsou očekávání vysoce převyšena s výjimkou čistoty a pořádku. Zde bylo hlavním argumentem, že respondenti by přivítali i na náměstí systém na třídění odpadu. Výsledky šetření jsou uvedeny v následujících grafech.

Grafy č. 97 a 98 Jaké je očekávání a jak je hodnocena skutečnost fyzického komfortu na náměstí Míru v Bruntále?

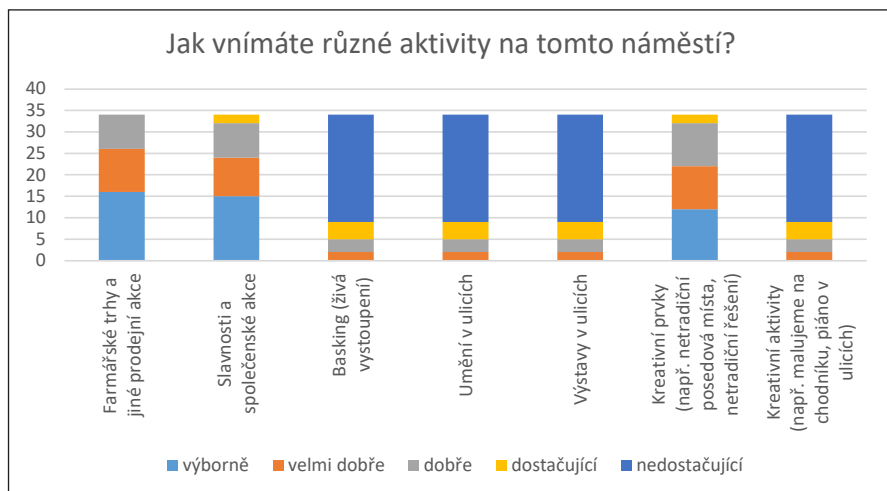
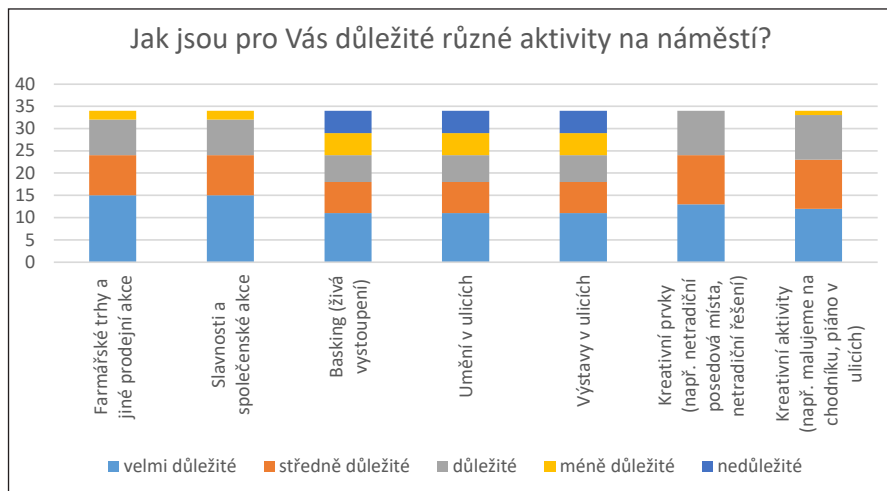
Zdroj: autorka

Manažerská doporučení

- Zaměřit se více na ekologické aspekty ve VP a zvážit možnost umístění stylových nádob na tříděný odpad na náměstí.

V Bruntále na náměstí se tradičně konají farmářské a řemeslné trhy, které získaly na oblibě (Město Bruntál, 2020) a další slavnosti (deník.cz, 2020). Vždy se jedná o tradiční akce a eventy, jako v jiných městech. Rozloha a vybavení náměstí jsou však předurčena i k netradičním aktivitám, které by přispěly k většímu oživení. Stejně tak vyznělo hodnocení respondentů, kteří očekávají i netradiční aktivity (viz následující grafy). Město „nakročilo“ kreativním směrem vybudováním kreativní a netradiční kašny s vodotryskem, ale tady to podle vyjádření zejména místních obyvatel skončilo.

Grafy č. 99 a 100 Jak je očekávání a jak je hodnocena skutečnost v nabídce aktivit na náměstí Míru v Bruntále?

Zdroj: autorka

Manažerská doporučení

I když očekávání není tak vyhraněné jako u ostatních měst, je zřejmé, že respondenti postrádají více kreativní, netradiční a hravé aktivity. Proto je možné městskému managementu doporučit, aby se více zaměřil na:

- podporu kreativních aktivit, které by na náměstí přilákaly více návštěvníků,
- podporu místních kreativců, kteří přispívají svými aktivitami k oživení náměstí.

2.10.2 Použité zdroje

- Město Bruntál. Nd. 1. Náměstí před rekonstrukcí <https://www.mubruntal.cz/namesti-pred-rekonstrukci/g-3471/prehravac=1&p1=81993#vfoto> [12/2020] Online
- Město Bruntál. Informační středisko. Z historie Bruntálu. <https://www.mubruntal.cz/historie-mesta-bruntalu/d-934283/p1=82000> [12/2020] Online
- Město Bruntál. Nd. 2. Bruntálské náměstí je barevnější. 2006. <https://www.mubruntal.cz/bruntalske-namesti-je-barevnejsi/d-356245> [12/2020] Online
- Město Bruntál. Informační centrum. 2020 <https://www.mubruntal.cz/stankovy-prodej-a-informace-pro-poradatele/d-955469/p1=81931> [12/2020] Online
- Město Bruntál. 2020. Farmářské a řemeslné trhy Puritas 2020 v Bruntále. Dostupné z: <https://www.mubruntal.cz/farmarske-a-remeslne-trhy-puritas-2020-v-bruntale/d-972322> [12/2020] Online
- Turistika.cz Bruntál (2014) <https://www.turistika.cz/mista/bruntalske-namesti-miru/detail> [12/2020] Online
- Turistika.cz Netradiční fontána v Bruntále. <https://www.turistika.cz/mista/netradicni-fontana-v-bruntale/detail> [12/2020] Online
- deník.cz. 2020. Slavnosti města Bruntálu budou trvat tři dny. Dostupné z: <https://www.denik.cz/moravskoslezsky-kraj/oslavy-budou-trvat-tri-dny-20150618-q4n2.html> [12/2020] Online
- Google.com. nd. Obchody na náměstí Míru v Bruntále. Dostupné z: [https://www.google.com/search?rlz=1C1GGRV_enCZ820CZ820&tbs=lf:1,lf_ui:10&tbm=lcl&q=Obchody+na+n%C3%A1m%C4%9Bst%C3%AD+m%C3%ADru+v+Brunt%C3%A1le&rflfq=1&num=10&ved=2ahUKEwih65X9iuruAhULJhoKHQHvAFIQtgN6BAgDEAg#rfl=hd:;si:;mv:\[\[49.9896856970869,17.47075762689956\],\[49.98715067323373,17.46271099985488\],null,\[49.98841820186197,17.4667343133772\],18](https://www.google.com/search?rlz=1C1GGRV_enCZ820CZ820&tbs=lf:1,lf_ui:10&tbm=lcl&q=Obchody+na+n%C3%A1m%C4%9Bst%C3%AD+m%C3%ADru+v+Brunt%C3%A1le&rflfq=1&num=10&ved=2ahUKEwih65X9iuruAhULJhoKHQHvAFIQtgN6BAgDEAg#rfl=hd:;si:;mv:[[49.9896856970869,17.47075762689956],[49.98715067323373,17.46271099985488],null,[49.98841820186197,17.4667343133772],18) [12/2020] Online

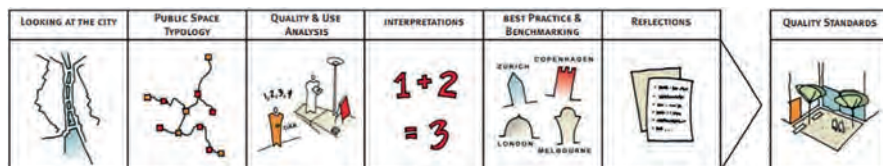
3 Diskuse k navrhovanému manažerskému přístupu metodiky měření kvality veřejných prostranství

Pro diskusi vyplynuly dva základní body, kterým je nutné se věnovat blíže. Jsou jimi jednak problematika (i) testované báze očekávání a (ii) standardy kvality veřejného prostranství.

V metodice bylo uvedeno, že není vhodné použít jednotnou srovnávací bázi na straně očekávání pro všechna města, bez ohledu na jejich velikost. Nicméně u homogenní skupiny měst co do velikosti a typu hodnoceného VP by bylo možné uvažovat o jednotné bázi očekávání. Proto je nastavena následující **hypotéza: Očekávání kvality VP v homogenních skupinách měst (co do velikosti) jsou stejná.** K potvrzení hypotézy byly využity výsledky šetření, které byly u všech atributů kvality veřejného prostranství porovnány u 4 analyzovaných měst o velikosti 5 až 10 tisíc obyvatel (resp. 9 999) a 5 měst o velikosti 10 až 20 tisíc obyvatel.

Další diskuse bude věnována procesu hodnocení kvality VP, který představuje Gehl (2004 – viz následující obrázek) ve své publikaci. Uvádí, že výsledkem procesu hodnocení kvality by mělo být nastavení standardů kvality VP (viz následující obrázek). Zde se nabízí otázka, jestli by standardy kvality měly být výsledkem hodnocení kvality VP, nebo by měly být známy před hodnocením a být jakýmsi pomyslným standardem (mezíčkem), ke kterému je skutečná kvalita VP posuzována.

Obrázek č. 69 Postup hodnocení kvality veřejného prostranství (Gehl, 2004)

Zdroj: Gehl, 2004; In Sabolovič, 2019

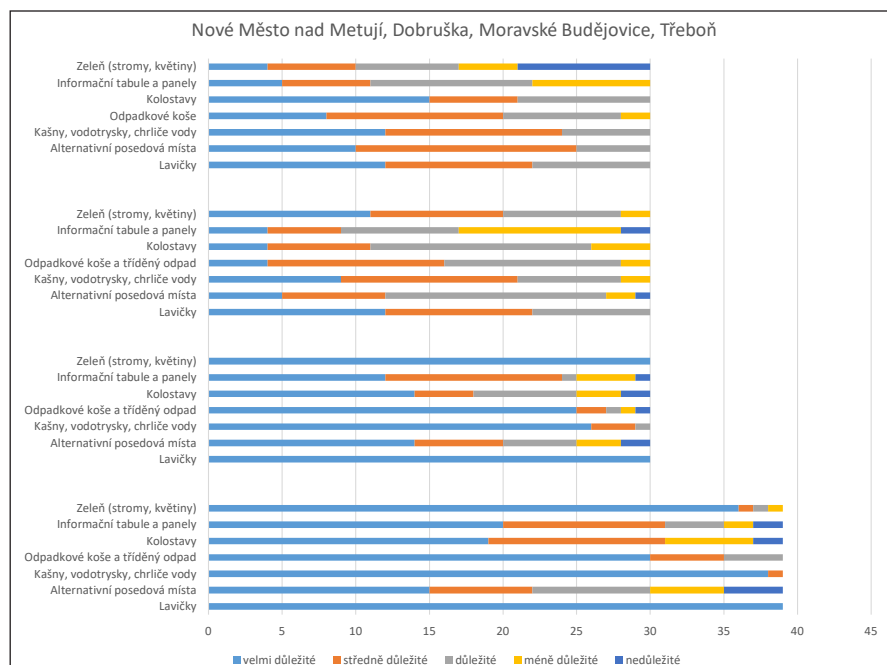
Předložená práce vychází právě z toho, že by jakési mantinely či standardy měl nastavit uživatel, a ne nějaký právní předpis či autorita, kterému by se měl uživatel přizpůsobovat.

3.1 Potvrzení/vyvrácení hypotézy: Očekávání kvality VP v homogenních skupinách měst (co do velikosti) jsou stejná

Pro ověření hypotézy byly využity výsledky dotazníkového šetření, kdy bylo v jednotlivých velikostních skupinách porovnáváno očekávání respondentů. Hodnocení bylo provedeno u jednotlivých atributů, s cílem potvrdit/vyvrátit tvrzení, že očekávaní kvality v homogenních skupinách měst (co do velikosti) jsou stejná.

Jak je patrné z následujícího grafu, tak je srovnávací báze u očekávání u jednotlivých měst o velikosti 5 až 9,999 tisíc obyvatel strukturou preferencí v očekávání poměrně odlišná. Patrné je to u prvních tří měst (Nové Město nad Metují, Dobruška, Moravské Budějovice – čteno shora dolů), kde do výzkumu bylo zapojeno stejné množství respondentů. V Třeboni (dolní část grafu) bylo 39 respondentů, avšak při srovnání struktury očekávání je i zde vidět rozdíl.

Graf č. 101 Struktura očekávání u atributu vybavení městským mobiliářem u měst velikostní kategorie 5 až 9,999 tisíc obyvatel

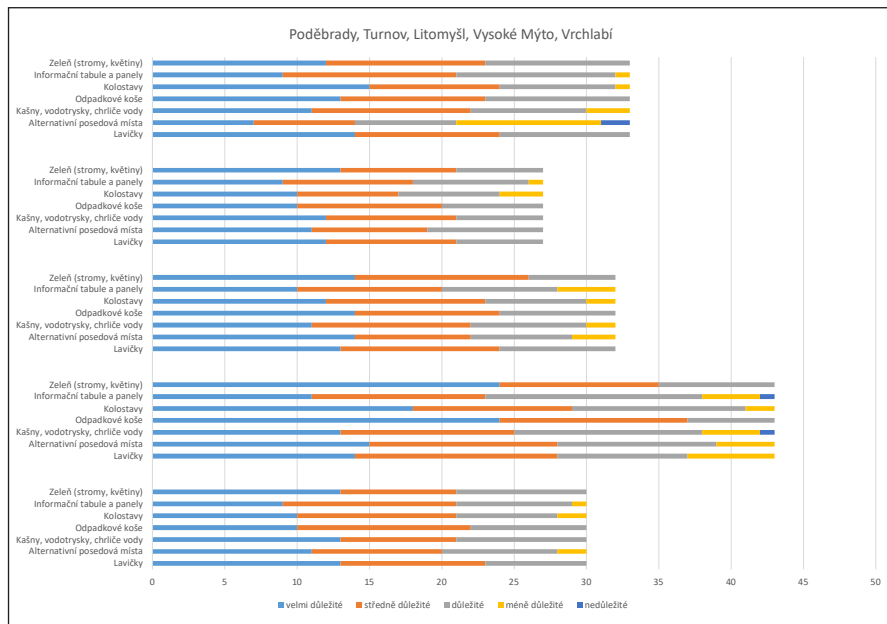

Zdroj: autorka

Z výsledků srovnání lze dovodit, že tato velikostní kategorie vykazuje poměrně výrazné rozdíly v očekávání na vybavení městským mobiliářem.

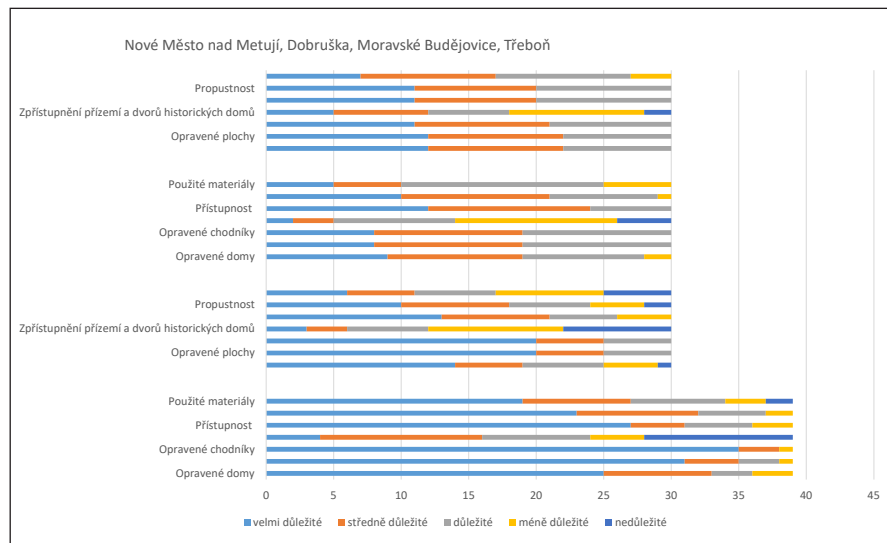
Při porovnání očekávání na vybavení městským mobiliářem u měst o velikosti 10 až 20 tisíc obyvatel je situace poněkud příznivější. Jak je vidět z následujícího grafu, struktura v očekávání u jednotlivých měst vykazuje velmi obdobný trend.

Graf č. 102 Struktura očekávání u atributu vybavení městským mobiliářem u měst velikostní kategorie 10 až 20 tisíc obyvatel

Zdroj: autorka

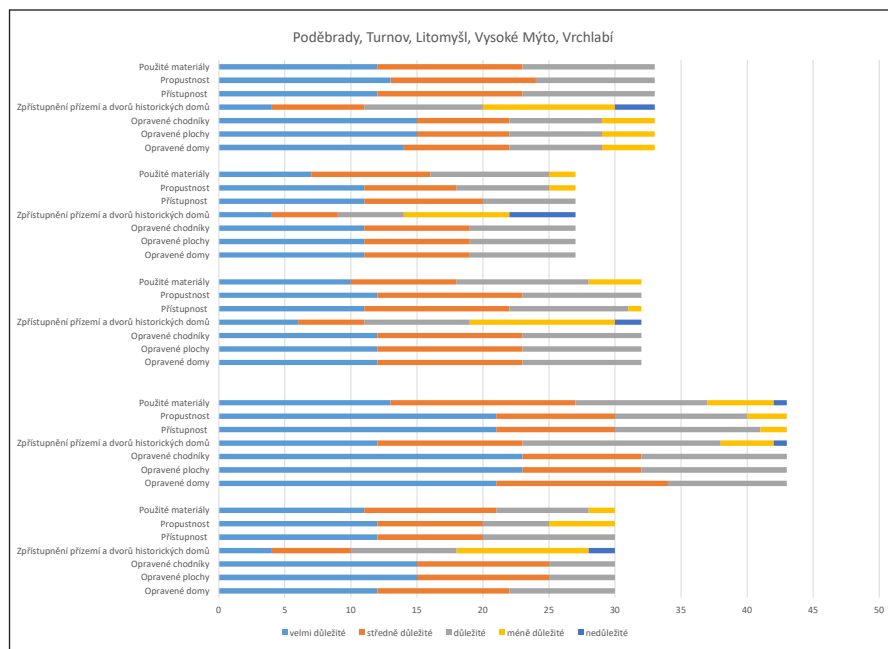
Trendy byly ověřovány i u dalších atributů. V případě atributu vzhledu náměstí u měst o velikosti 5 až 9,999 tisíc obyvatel je výrazně rozdílné rozložení očekávání respondentů u jednotlivých indikátorů (viz následující graf).

Graf č. 103 Struktura očekávání u atributu vzhled náměstí u měst o velikosti 5 až 9,999 tisíc obyvatel

Zdroj: autorka

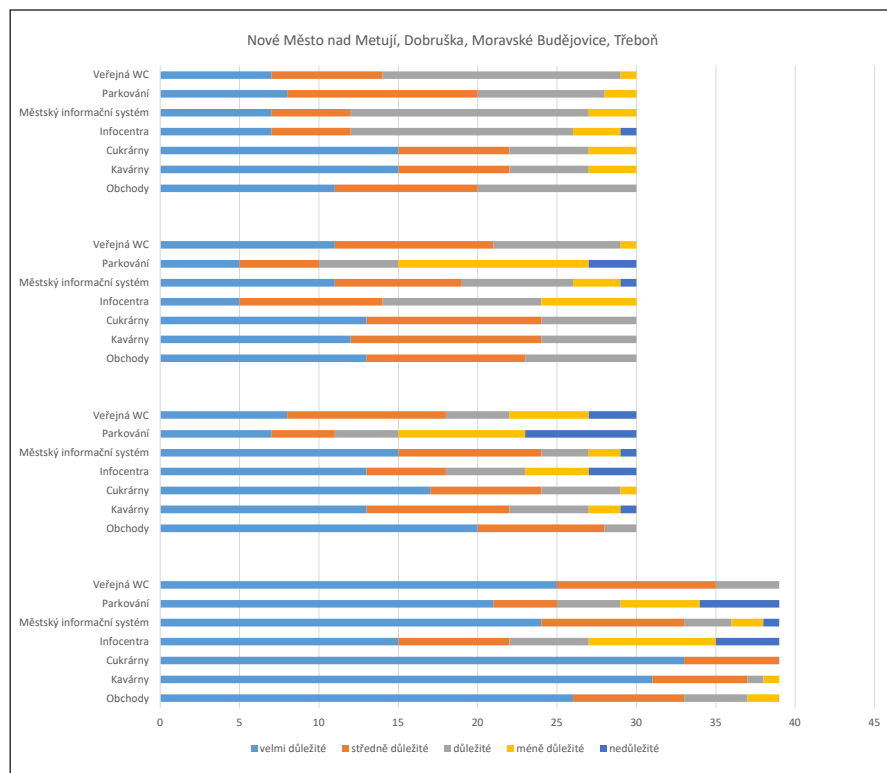
Stejně jako v předchozím případě, se u měst o velikosti 10 až 20 tisíc obyvatel opět vyskytuje stejný trend ve struktuře očekávání u jednotlivých indikátorů atributu vzhled náměstí (viz následující graf), který vykazuje u této velikostní skupiny měst drobnější rozdíly než u obcí o velikosti 5 až 9,999 tisíc obyvatel.

Graf č. 104 Struktura očekávání u atributu vzhled náměstí u měst o velikosti 10 až 20 tisíc obyvatel

Zdroj: autorka

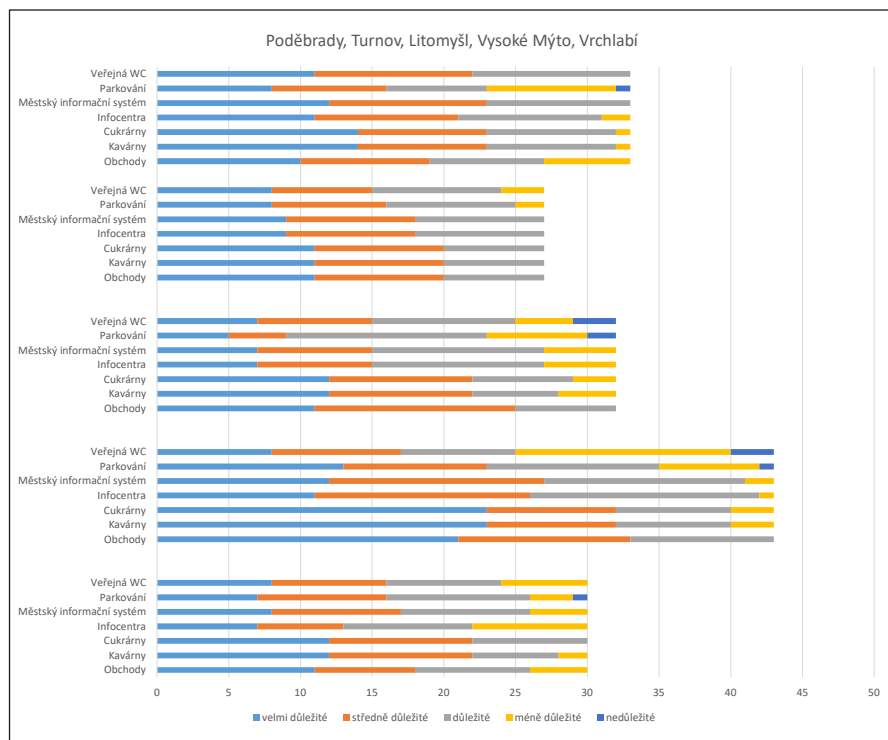
I u nabídky služeb se očekávání u měst o velikosti 5 až 9,999 tisíc obyvatel odlišuje, jak je vidět na následujícím grafu.

Graf č. 105 Struktura očekávání u atributu nabídky služeb u měst o velikosti 5 až 9,999 tisíc obyvatel

Zdroj: autorka

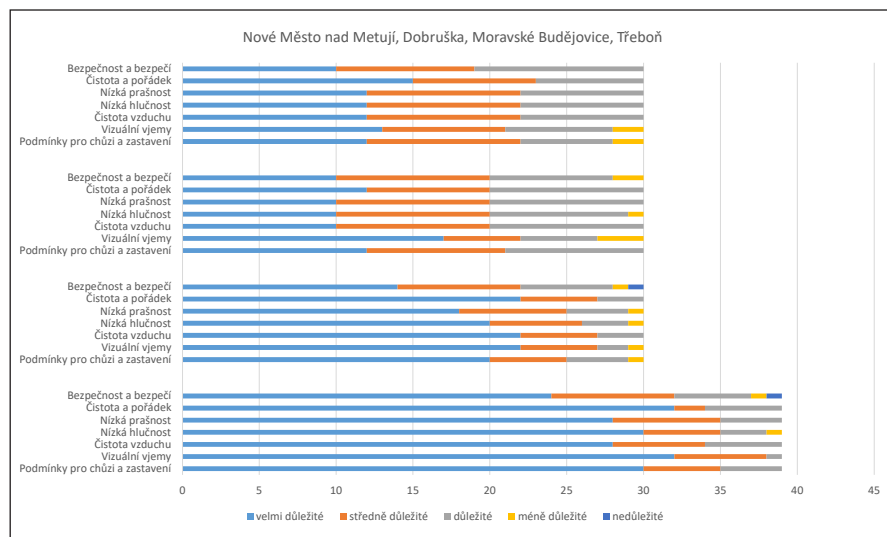
Velmi podobnou strukturu očekávání u jednotlivých indikátorů atributu struktura nabídky služeb lze vyčíst i zde, u měst o velikosti 10 až 20 tisíc obyvatel, velmi podobný trend (viz následující tabulka).

Graf č. 106 Struktura očekávání u atributu nabídky služeb u měst o velikosti 10 až 20 tisíc obyvatel

Zdroj: autorka

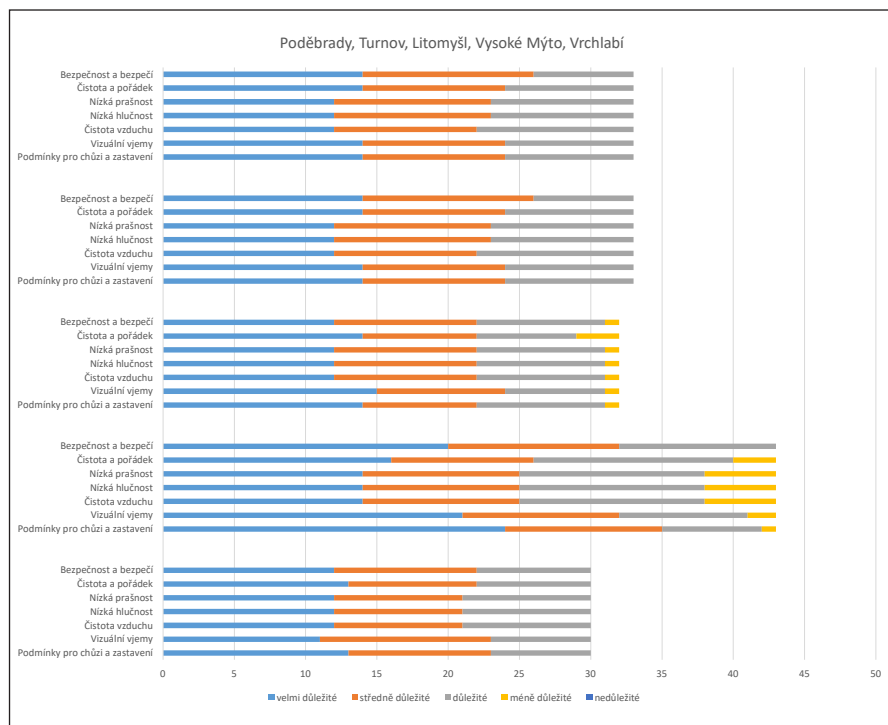
Atribut fyzického komfortu u měst o velikosti 5 až 9,999 tisíc obyvatel vykazuje v této velikostní kategorii celkem vyrovnané očekávání u jednotlivých indikátorů. Avšak i zde existují jisté rozdíly, které by mohly ovlivnit při použití jednotné porovnávací báze očekávání nalezení mezery mezi očekáváním a skutečností (viz následující graf).

Graf č. 107 Struktura očekávání u atributu fyzického komfortu u měst o velikosti 5 až 9,999 tisíc obyvatel

Zdroj: autorka

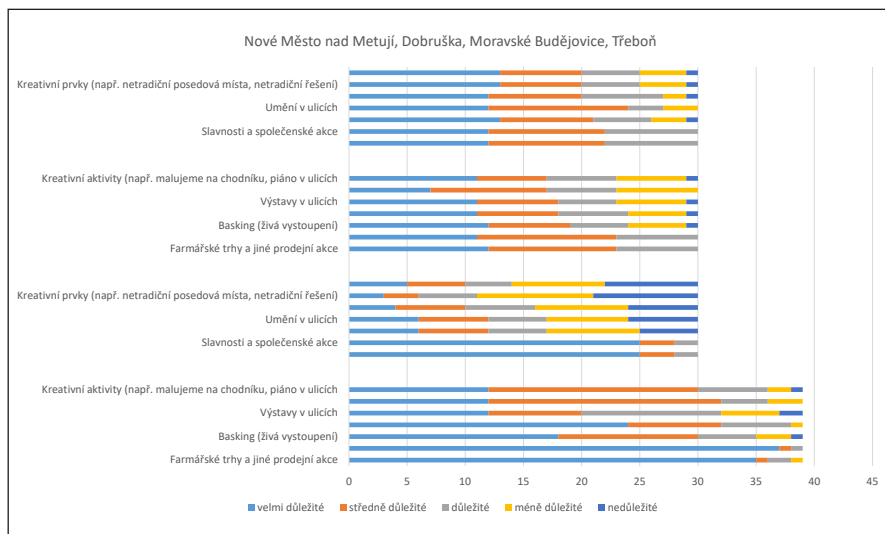
U atributu fyzického komfortu se na první pohled může zdát, že u jednotlivých indikátorů u měst o velikosti 10 až 20 tisíc obyvatel jsou si velmi podobné. Při podrobnějším pohledu jsou však zřejmé drobné rozdíly, které by mohly již při použití jednotné srovnávací báze činit rozdíly při vymezení mezery, která vyjadřuje oblast zlepšení (viz následující graf).

Graf č. 108 Struktura očekávání u atributu fyzického komfortu u měst o velikosti 10 až 20 tis. obyvatel

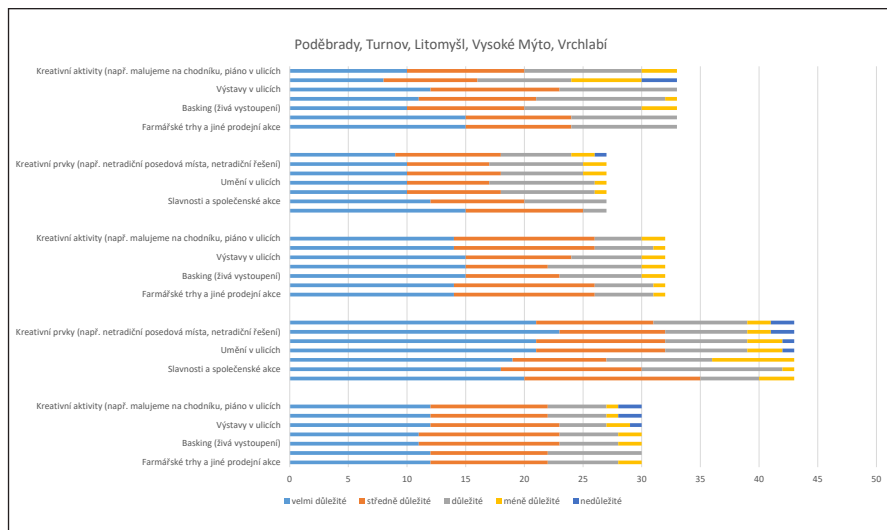
Zdroj: autorka

Poslední ze sledovaných atributů kvality VP je nabídka aktivit, kde u měst o velikosti 5 až 9,999 tisíc obyvatel jsou vidět jasné rozdíly v očekávání (viz následující graf).

Graf č. 109 Struktura očekávání u atributu aktivit u měst o velikosti 5 až 9,999 tisíc obyvatel

Zdroj: autorka

Jak je vidět, i v případě měst o velikosti 10 až 20 tisíc obyvatel jsou u jednotlivých indikátorů patrné drobné rozdíly, které by opět mohly v případě použití jednotné srovnávací báze podávat zkreslené informace o mezeře (viz následující graf).

Graf č. 110 Struktura očekávání u atributu aktivit u měst o velikosti 10 až 20 tis. obyvatel

Zdroj: autorka

Z uvedené analýzy jasně vyplývá, že u zkoumaných dvou velikostních kategorií měst nedošlo ani v jednom případě k jasné shodě očekávání. Vždy (více či méně) dochází k odlišnostem v preferencích. Proto není možné doporučit, aby pro hodnocení kvality VP byla využita srovnávací báze, která by byla průměrem za jednotlivé velikostní kategorie. Pro management měst a obcí by nebyly poskytnuty relevantní údaje pro potřeby plánování revitalizace veřejných prostranství.

3.2 Standardy kvality veřejných prostranství. Kde je nalézt? Jak je vytvořit? Jak s nimi pracovat?

Obecný koncept trvale udržitelného rozvoje využívá odvozené přístupy a metody pro hodnocení kvality veřejného prostranství (Vaďurová, 2010; Sabolovič, 2019). Veřejná prostranství reglementuje v České republice zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu v § 1, kde řeší funkční využití území. Zmiňovaný zákon upravuje podmínky a pravidla, ale nenastavuje standardy kvality veřejného

prostranství, vyjma těch, které souvisí s například urbanistickými ukazateli a bezbariérovým přístupem.

Faktické naplnění zmiňovaného zákona lze nalézt v územně plánovací dokumentaci jednotlivých měst a obcí, kde je vymezeno funkční využití jejich katastrálního území. Vlastní atributy a indikátory kvality veřejného prostranství jsou pak odvozeny od požadavků a očekávání jejich uživatelů, jak ukázaly výsledky výzkumu. Lze konstatovat, že tato problematika patří do managementu měst a obcí. I když existuje další legislativa, která management veřejného prostranství může silně ovlivňovat (např. orgány státní památkové péče v památkových zónách a rezervacích), tak management měst a obcí může využívat celou řadu nástrojů, technik a přístupů, které budou přispívat ke zvýšení kvality veřejného prostranství a tím i naplnění očekávání jejich uživatelů.

Neexistence standardů kvality neznamená (s výjimkou urbanistických a bezbariérových), že management měst a obcí nemá k dispozici ukazatele a vhodnou metodu (model), které by kvalitu vyjadřovaly. Není to výsledek hodnocení kvality, ale předpoklad (mezník), ke kterému je kvalita současného stavu poměřována a hledána mezera, která je příčinou nenaplnění očekávání uživatelů veřejného prostranství.

Z toho lze dovodit, že při měření kvality veřejného prostranství musí existovat mezní bod (jakýsi pomyslný standard), který je vyjádřením očekávané kvality (pozn. ... kvalita jako míra „*naplnění očekávaných požadavků souborem kritérií*“ – Krbová, 2018). Kdo vyjadřuje očekávané požadavky? Uživatel. Tento mezní bod je pak základem / pomyslným standardem, ke kterému je kvalita skutečného stavu porovnávána. Výslednicí je mezera, která vyjadřuje prostor pro zlepšování.

Pokud by standard kvality byl, jak je uvedeno na schématu (Sabolovič, 2019 podle Ghel, 2004), výsledkem procesu hodnocení kvality veřejného prostranství, tak by vlastní hodnocení odviselo od silného subjektivního hodnocení jednotlivců, kteří bez znalosti standardu posuzují kvalitu.

Navrhovaný model nabízí řešení v (i) definování standardu vyjádřeného očekáváním uživatelů (jinde standard vyjádřen není) a (ii) následně posouzení skutečného stavu k definovanému standardu uživatelem, a ne nějakou autoritou. Tento přístup více reflektuje přání a požadavky veřejnosti na kvalitu veřejného prostranství, než kdyby standard kvality byl určen nějakou autoritou.

3.3 Použité zdroje

Sabolovič, M. 2019. Analýza metod hodnocení kvality veřejného prostranství. In: Krbová, J., Ježek, J. a kol. *Revitalizace městských center a veřejných prostranství v ČR. První část: Problémy a výzvy*. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7598-777-8 (brož.).

Vaňurová, J. 2010 Disertační práce. *Veřejné prostory jako indikátory kvality života města*.
Brno: VUT v Brně Fakulta architektury. Ústav teorie, 2010–2012. *Veřejné prostory jako
indikátory kvality života. Regionální rozvoj mezi teorií a praxí*. 2012, 2.
Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu v platném znění.

4 Inspirace oživení veřejných prostranství: pro dobrou praxi

V rámci prováděného výzkumu projektu byla nalezena některá řešení VP, která jistě stojí za prezentaci. Příklady dobré praxe podávají názorná řešení a každý se v nich může inspirovat. Na význam příkladů dobré praxe upozorňuje řada autorů (Kuhlman, Edler, 2003; Trommsdorf, Steinhoff, 2009; Slach, Bosák, Rumpel, 2015; Krbová, 2018). Zejména volba deskriptivní případové studie se ukazuje jako vhodná forma (Krbová, 2020).

4.1 Zenové zahrádky ve veřejném prostranství: Veřejné prostory 1ar(t) a 2ar(t) v Mariánské ulici v Litomyšli

Inspirací pro mnohá města mohou být tzv. malé zenové zahrádky⁵, které jsou určeny k odpočinku, meditaci, relaxaci, ale i kreativnímu tvoření (kreslit do vymezeného prostoru v písku různé obrazce nebo je sestavovat z malých kamínků) a zanechat tam odkaz dalším návštěvníkům. Města k tomu mohou využít volné proluky či neudržované místa a tím doplnit nabídku veřejných prostranství.

Takovéto zahrady vznikly v Litomyšli pod názvem 1ar(t) a 2ar(t). Autorem jejich architektonického řešení je Josef Pleskot. První zenová zahrada 1ar(t) je o velikosti 100 m² se studánkou Václava Cíglera, oblým kamenem na usednutí a olivovníkem, který má vytvořit představu idyly někde ve Středomoří. Tato zahrádka byla slavnostně otevřena 15. června 2012. O pět let později byla otevřena druhá geometricky řešená zahrada 2ar(t) o ploše 164 m² (Litomyšl, nd.).

⁵ Zenové zahrady jsou vytvářeny jako miniaturní zahrádky. Jejich povrch je vytvářen pečlivě poskládanými kamínky, štěrkem, pískem, mechem a dalším přírodním materiálem.

Obrázek č. 70 a 71 Zenová zahrada 1ar(t) a 2ar(t)v Litomyšli

Zdroj: Litomyšl, nd.

4.2 Alternativní posedová místa

Alternativní posedová místa dotvářejí veřejná prostranství a zároveň reagují na současnou potřebu vzhledu a vybavení. Jsou zpravidla součástí zelených ploch nebo jsou upraveny vyvýšené prvky k posezení (viz následující obrázek).

Obrázek č. 72 Klášterní zahrady v Litomyšli: posedová místa

Zdroj: autorka, 04/2019

Může se také jednat o netradiční řešení v kombinaci s kolostavy, s využitím zvýšených obrubníků ohraničujících stromy (viz následující obrázek).

Obrázek č. 73 Hradec Králové: lavičky v kombinaci s kolostavy

Zdroj: autorka, 03/2020

4.3 Pamětní desky

Zajímavým nápadem je využití venkovních prostorů (zdí, chodníků apod.) k trvalé venkovní výstavě a k připomínce historie města. Ve Vysokém Mýtě využili zeď bývalých hradeb, do nichž jsou zasazeny pamětní desky, na kterých jsou uvedeny základní informace o událostech v historii města (viz následující obrázek).

Obrázek č. 74 Zeď s pamětními deskami v Jungmanových sadech ve Vysokém Mýtě

Zdroj: autorka, 04/2019

Jiným příkladem je vsazení základních informací v podobě mapy historického centra přímo do dlažby (viz následující obrázek).

Obrázek č. 75 Kutná Hora: plastika mapy vsazená do dlažby v Kolárově ulici

Zdroj: autorka, 06/2019

4.4 Herní prvky ve veřejném prostřanství

Herní prvky jsou neodmysliteným prvkem ve veřejném prostřanství. Ve Vysokém Mýtě v Jungmanových sadech vybudovali velkou krytou venkovní šachovnici, kde si zájemci mohou zahrát kuželky.

Obrázek č. 76 Jungmanovy sady ve Vysokém Mýtě: šachovnice na kuželky

Zdroj: autorka, 04/2019

4.5 Edukativní prvky ve veřejném prostranství

Do veřejného prostranství patří i edukativní prvky, které seznamují návštěvníky například s historií města či významných míst ve městě. Příkladem je město Kolín, kde nejen na náměstích, ale i v ulicích jsou rozmístěny panely s informacemi o historii některých míst (viz následující obrázek).

Obrázek č. 77 Kolín, Karlovo náměstí: výstavní panely

Zdroj: autorka, 03/2019

4.6 Spolupráce města s podnikatelskými subjekty

Podpora spolupráce s podnikatelskými subjekty je cestou k úspěšnému oživení městské ekonomiky. Dobrým nápadem je vytvoření jednotné propagace místních podnikatelských subjektů. Ve Vysokém Mýtě město instalovalo na náměstí Přemysla Otakara II. stylové kolostavy, na kterých mají umístěnou reklamu místní podnikatelé (viz následující obrázky). Lze to považovat za příklad dobré praxe hodný následování.

Obrázky č. 78 a 79 Náměstí Přemysla Otakara II. ve Vysokém Mýtě: kolostavy

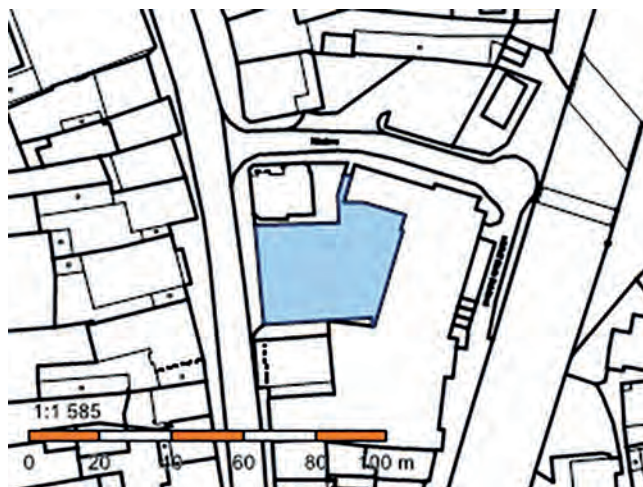

Zdroj: autorka, 04/2019

4.7 Využití proluk a volných míst ve městech

Ve Vrchlabí existovala proluka mezi domy v ulici Krkonošská (parcelní číslo 297/1), která byla přeměněna na náměstí. V roce 2006 byl schválen název Evropské náměstí zastupitelstvem města (usnesení zastupitelstva z 22. zasedání města Vrchlabí, konaného dne 28. 6. 2006) a následně i dalšími oprávněnými subjekty.

Obrázek č. 80 Ostatní plocha a její využití ve Vrchlabí v Krkonošské ulici

Zdroj: katastr nemovitostí, nd.

Toto místo, dnes již náměstí (viz následující obrázek), rozšířilo nabídku veřejných prostranství ve městě a nabízí klidné a příjemné posezení. Zařadilo se tak vedle náměstí Míru a náměstí T. G. Masaryka k vyhledávaným místům, která nabízejí oázu klidu a nabídku služeb.

Obrázek č. 81 Evropské náměstí ve Vrchlabí

Zdroj: autorka, 2. 1. 2021

Na nově vzniklém náměstí jsou umístěny lavičky a zeleň, které skýtají příjemné prostředí v městské zástavbě (viz následující obrázky).

Obrázek č. 82 Evropské náměstí ve Vrchlabí: lavičky

Zdroj: autorka, 2. 1. 2021

Obrázek č. 83 Evropské náměstí ve Vrchlabí: zeleň

Zdroj: autorka, 2. 1. 2021

4.8 Pěší zóny jako alternativa k náměstím v centrech měst

V posledních desetiletích vedle náměstí, která plnila vždy nezaměnitelnou městskou funkci veřejného prostranství, přebírají tuto funkci i nově budované pěší zóny, které se stávají konkurentem velkých obchodních center na okrajích měst. Do pěších zón v centrech měst navracejí kulturní, obchodní a společenský život a stávají se vyhledávaným cílem.

Lanova třída v Českých Budějovicích se stala významným společenským, kulturním a obchodním prostranstvím, které prošlo v letech 2009 až 2010 komplexní rekonstrukcí (již III. etapa), která dala tomuto prostranství současnou podobu (České Budějovice, nd.-b). Je to místo vyhledávané nejen místními obyvateli, ale i návštěvníky města.

Obrázek č. 84 Lanova třída v Českých Budějovicích

Zdroj: autorka, 19. 6. 2019

Na Lanově třídě jsou instalovány dvě fontány, a to kamenný potok a fontána z tvrzeného skla (KTS-AME, s.r.o., nd.). V rušné ulici dodává v letních a parných dnech osvěžení a přispívá k oživení mikroklimatu místa (viz následující obrázek).

Obrázek č. 85 Skleněná fontána na Lanově třídě v Českých Budějovicích

Zdroj: autorka 19. 6. 2019

V širokém prostoru této původní komunikace, dnes lze nazývat bulvárem, bylo možné umístit venkovní předzahrádky do středové části, což prostoru dodává jedinečnost (viz následující obrázek).

Obrázek č. 86 Lanova třída v Českých Budějovicích: venkovní zahrádky

Zdroj: autorka, 19. 6. 2019

V prostoru Lanovy třídy (v blízkosti Rudolfovske třídy) je umístěna umělecká instalace s názvem Humanoidi (Spěchající lidé), která dle slov autora (mladý česko-budějovický sochař Michal Trpák) představuje „obraz naší společnosti“ (turistika.cz, nd.). Původně zde stávala provizorně a od roku 2009 je již trvale umístěna (viz následující obrázek).

Obrázek č. 87 Lanova třída v Českých Budějovicích: umělecká instalace „Humanoidi“

Zdroj: autorka, 19. 6. 2019

4.9 Netradiční vodní prvky ve veřejném prostřanství

Vodní prvky ve veřejném prostřanství jsou v současné době ve většině měst již základním prvkem. Jejich variabilita je různá od tradičních starobylých kašen, moderních kašen, chrličů vody, vodotrysků, vodotečí a podobně. I přesto se najdou netradiční řešení, jako například v Litomyšli na konci parčíku na chodníku, který vede kolem sochy Aloise Jiráska směrem k zámku. V tomto prostřanství byla umístěna kašna ve tvaru sudu s obručemi a zapuštěna pod úroveň pochozí plochy (odpadní ovál), kam nepřetržitě přetéká voda (viz následující obrázek).

Obrázek č. 88 Litomyšl: kašna ve tvaru sudu

Zdroj: Turistika.cz, nd. (autor fotografie: Pasatur)

4.10 Použité zdroje

- Krbová, J. 2017. *Strategické plánování ve veřejné správě*. Praha: Wolter Kluwer ČR. ISBN 978-80-7552-587-1 (brož).
- Krbová, J. 2018. *Moderní management ve veřejné správě. Nové inovativní a kreativní přístupy v managementu veřejné správy: výzvy a možnosti*. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7552-744-8 (brož)
- Krbová, J., Ježek J. a kolektiv. 2020. *Revitalizace městských center a veřejných prostranství v ČR. Druhá část: Případové studie*. ISBN 978-7676-044-8
- Kuhlmann, S., Edler, J. 2003. Changing Governance in European Research and Technology Policy – Possible Trajectories and the European Research Area. In: Edler, J., Huhlmann, S., Behrens, M. (eds.): *Changing Governance of Research and Technology Policy – The European Research Area*. Cheltenham, UK: Edward Elgar.
- Trommsdorff, V., Steinhoff, F. 2009. *Marketing inovací*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck. ISBN 978-80-7400-092-8.

- Slach, O., Bosák, V., Rumpel, P. 2015. Metoda scénářů a její využití v kontextu plánování. In: Ježek, J. a kol. 2015. *Strategické plánování obcí, měst a regionů. Vybrané problémy, výzvy a možnosti řešení*. 1. vydání. Wolters Kluwer ČR. ISBN 978-80-7552-263-4.
- Turistika.cz. nd. Litomyšl – kašna ve tvaru sudu. Dostupné z: <https://www.turistika.cz/mista/litomy-sl-kasna-ve-tvaru-sudu/foto> [cit. 12/2020] Online
- Litomyšl. nd. Nenechte si ujít. Veřejné prostory 1ar(t) a 2ar(t) v Mariánské ulici. Dostupné z: https://www.litomy-sl.cz/atraktivita/verejne_prostory_1ar_t_a_2ar_t_v_marianske_ulici [cit. 12/2020] Online
- 6-7-1/ KTS-AMĚ s.r.o. nd. Reference – fontána Lanova třída, České Budějovice. <http://www.kts-ame.cz/reference/fontany-kasny-a-jezirka/reference-fontana-lannova-trida-ceske-budejovice> [cit. 12/2020] Online
- Turistika.cz 2013. České Budějovice – Humanoidi (Spěchající lidé). <https://www.turistika.cz/mista/ceske-budejovice-humanoidi-spechajici-lide/detail> [cit. 12/2020] Online

Závěr

V rámci této studie, která byla zaměřena na způsob hodnocení kvality veřejných prostranství, byla provedena kritická analýza dosavadních přístupů jejich hodnocení a vypozeny závěry. K nejnápadnějším lze řadit, že všechny dosavadní studie vycházejí ze základního konceptu navrženého v poslední třetině 20. století (Gehl, Project Public Space) a modifikovaného metodikami v dalších letech. Všem bylo příznačné, že sice využívaly atributy a klíčové indikátory kvality VP, ale nebylo vždy pregnantně vyjádřeno, k jakému standardu jsou posuzovány. Význam atributů a indikátorů a vztah k jednotlivým velikostním skupinám měst a obcí je diskutován následně v podkapitole 3.1.

Předložená metodika (kapitola 2) vychází z toho, že při hodnocení kvality VP je nezbytně nutné mít stanoveny jakési mezníky (možno nazývat „pomyslným“ standardem), které nejsou nikde stanoveny, ke kterým je posuzován skutečný stav. Metodika navrhuje využít jako „pomyslný“ standard očekávání uživatelů, která v sobě obsahují jasně definované preference. Na tomto základě byla provedena pilotní studie ověření metodiky, která ukázala rozdílnost kvality VP (ve studii zvolena homogenní skupina VP – historická náměstí).

Výše uvedené k navrhované metodice a jejího testování bylo diskutováno v kapitole 3, a to zejména vyvrácením hypotézy, že „Očekávání kvality VP v homogenních skupinách měst (co do velikosti) jsou stejná“. Pro testování byla vybrána města ve dvou velikostních kategoriích (města od 5 do 9,999 tisíc obyvatel a od 10 do 20 tisíc obyvatel) a byla testována pouze historická (centrální) náměstí těchto měst. Potvrdila, že není možné využívat jednotnou srovnávací bázi očekávání, protože v každém městě (podle velikosti, zaměření a dalších charakteristik) je vždy očekávání uživatelů odlišné. Výsledky by pak plně nereflektovaly specifika jednotlivých měst a dávaly by pro městský management zkreslená data. Proto lze vyslovit závěr, že při hodnocení kvality veřejných prostranství je nutné nejdříve stanovit „pomyslný“ standard pomocí výzkumu očekávání a teprve k tomuto základu provést vlastní hodnocení kvality VP.

Zároveň byl ve třetí kapitole diskutován proces hodnocení kvality VP, kde na základě provedení výzkumu byl vysloven závěr, že vymezení standardů není vhodné nastavit až po hodnocení kvality VP (závěrečný krok procesu), jak je uváděno v odborných publikacích. Naopak musí existovat nějaký standard, který byl odvozen ze základní obecně uznávané premisy, že kvalita je míra očekávání.

V rámci projektu byla při výzkumu vytvořena robustní foto databáze z analyzovaných měst. Větší množství informací a ukázek bylo prezentováno již v první⁶ a druhé⁷ části trilogie, které vznikly jako výstup projektu. Proto jsou v poslední kapitole uvedeny další (ještě nepublikované) inspirativní příklady, které mohou přispět k oživení veřejného prostranství. Zároveň se mohou stát inspirativní pro jiná města, která hledají příklady dobré praxe.

⁶ Krbová, J., Ježek, J. a kolektiv. 2019. *Revitalizace městských center a veřejných prostranství v ČR: První část: Problémy a výzvy*. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7598-777-8.

⁷ Krbová, J., Ježek J. a kolektiv. 2020. *Revitalizace městských center a veřejných prostranství v ČR. Druhá část: Případové studie*. ISBN 978-7676-044-8.

Seznam tabulek, grafů a obrázků

Tabulky

Tabulka č. 1	Struktura respondentů v Třeboni na Masarykově náměstí
Tabulka č. 2	Struktura respondentů na náměstí Míru v Moravských Budějovicích
Tabulka č. 3	Struktura respondentů na náměstí F. L. Věka v Dobrušce
Tabulka č. 4	Struktura respondentů na Husově náměstí v Novém Městě nad Metují
Tabulka č. 5	Struktura respondentů na náměstí Míru ve Vrchlabí
Tabulka č. 6	Struktura respondentů na náměstí Přemysla Otakara II. ve Vysokém Mýtě
Tabulka č. 7	Struktura respondentů na Smetanově náměstí v Litomyšli
Tabulka č. 8	Struktura respondentů na Jiřího náměstí v Poděbradech
Tabulka č. 9	Struktura respondentů na náměstí Českého ráje v Turnově
Tabulka č. 10	Struktura respondentů na náměstí Míru v Bruntále

Grafy

- Grafy č. 1 a 2 Jak je pro Vás důležité vybavení náměstí městským mobiliářem a jak vnímáte (hodnotíte) skutečnost na Masarykově náměstí?
- Grafy č. 3 a 4 Jak je pro Vás důležitý vzhled náměstí a jak vnímáte (hodnotíte) skutečný vzhled Masarykova náměstí?
- Grafy č. 5 a 6 Jak je pro Vás důležitá struktura služeb na náměstí a jak vnímáte (hodnotíte) skutečný stav na Masarykově náměstí?
- Grafy č. 7 a 8 Jaké je očekávání a jak je hodnocena skutečnost fyzického komfortu na Masarykově náměstí?
- Grafy č. 9 a 10 Jaké je očekávání a jak je hodnocena skutečnost v nabídce aktivit na Masarykově náměstí?
- Grafy č. 11 a 12 Jak je pro Vás důležité vybavení náměstí městským mobiliářem a jak vnímáte (hodnotíte) skutečný stav vybavení na náměstí Míru v Moravských Budějovicích?
- Grafy č. 13 a 14 Jak je pro Vás důležitý vzhled náměstí a jak vnímáte (hodnotíte) skutečný vzhled náměstí Míru v Moravských Budějovicích?
- Grafy č. 15 a 16 Jak je pro Vás důležitá struktura služeb na náměstí a jak vnímáte (hodnotíte) skutečný stav na náměstí Míru v Moravských Budějovicích?
- Grafy č. 17 a 18 Jaké je očekávání a jak je hodnocena skutečnost fyzického komfortu na náměstí Míru v Moravských Budějovicích?
- Grafy č. 19 a 20 Jaké je očekávání a jak je hodnocena skutečnost v nabídce aktivit na náměstí Míru v Moravských Budějovicích?
- Grafy č. 21 a 22 Jak je pro Vás důležité vybavení náměstí městským mobiliářem a jak vnímáte (hodnotíte) skutečný stav vybavení na náměstí F. L. Věka v Dobrušce?
- Grafy č. 23 a 24 Jak je pro Vás důležitý vzhled náměstí a jak vnímáte (hodnotíte) skutečný vzhled náměstí F. L. Věka v Dobrušce?
- Grafy č. 25 a 26 Jak je pro Vás důležitá struktura služeb na náměstí a jak vnímáte (hodnotíte) skutečný stav na náměstí F. L. Věka v Dobrušce?
- Grafy č. 27 a 28 Jaké je očekávání a jak je hodnocena skutečnost fyzického komfortu na náměstí F. L. Věka v Dobrušce?
- Grafy č. 29 a 30 Jaké je očekávání a jak je hodnocena skutečnost v nabídce aktivit na náměstí F. L. Věka v Dobrušce?
- Grafy č. 31 a 32 Jak je pro Vás důležité vybavení náměstí městským mobiliářem a jak vnímáte (hodnotíte) skutečnost na Husově náměstí v Novém Městě nad Metují?
- Grafy č. 33 a 34 Jak je pro Vás důležitý vzhled náměstí a jak vnímáte (hodnotíte) skutečný vzhled Husova náměstí v Novém Městě nad Metují?

- Grafy č. 35 a 36 Jak je pro Vás důležitá struktura služeb na náměstí a jak vnímáte (hodnotíte) skutečný stav na Husově náměstí v Novém Městě nad Metují?
- Grafy č. 37 a 38 Jaké je očekávání a jak je hodnocena skutečnost fyzického komfortu na Husově náměstí v Novém Městě nad Metují?
- Grafy č. 39 a 40 Jaké je očekávání a jak je hodnocena skutečnost v nabídce aktivit na Husově náměstí v Novém Městě nad Metují?
- Grafy č. 41 a 42 Jak je pro Vás důležité vybavení náměstí městským mobiliářem a jak vnímáte (hodnotíte) skutečnost na náměstí Míru ve Vrchlabí?
- Grafy č. 43 a 44 Jak je pro Vás důležitý vzhled náměstí a jak vnímáte (hodnotíte) skutečný vzhled náměstí Míru ve Vrchlabí?
- Grafy č. 45 a 46 Jak je pro Vás důležitá struktura služeb na náměstí a jak vnímáte (hodnotíte) skutečný stav na náměstí Míru ve Vrchlabí?
- Grafy č. 47 a 48 Jaké je očekávání a jak je hodnocena skutečnost fyzického komfortu na náměstí Míru ve Vrchlabí?
- Grafy č. 49 a 50 Jaké je očekávání a jak je hodnocena skutečnost v nabídce aktivit na náměstí Míru ve Vrchlabí?
- Grafy č. 51 a 52 Jak je pro Vás důležité vybavení náměstí městským mobiliářem a jak vnímáte (hodnotíte) skutečný stav vybavení na náměstí Přemysla Otakara II. ve Vysokém Mýtě?
- Grafy č. 53 a 54 Jak je pro Vás důležitý vzhled náměstí a jak vnímáte (hodnotíte) skutečný vzhled náměstí Přemysla Otakara II. ve Vysokém Mýtě?
- Grafy č. 55 a 56 Jak je pro Vás důležitá struktura služeb na náměstí a jak vnímáte (hodnotíte) skutečný stav na náměstí Přemysla Otakara II. ve Vysokém Mýtě?
- Grafy č. 57 a 58 Jaké je očekávání a jak je hodnocena skutečnost fyzického komfortu na náměstí Přemysla Otakara II. ve Vysokém Mýtě?
- Grafy č. 59 a 60 Jaké je očekávání a jak je hodnocena skutečnost v nabídce aktivit na náměstí Přemysla Otakara II. ve Vysokém Mýtě?
- Grafy č. 61 a 62 Jak je pro Vás důležité vybavení náměstí městským mobiliářem a jak vnímáte (hodnotíte) skutečný stav vybavení na Smetanově náměstí v Litomyšli?
- Grafy č. 63 a 64 Jak je pro Vás důležitý vzhled náměstí a jak vnímáte (hodnotíte) skutečný vzhled Smetanova náměstí v Litomyšli?
- Grafy č. 65 a 66 Jak je pro Vás důležitá struktura služeb na náměstí a jak vnímáte (hodnotíte) skutečný stav služeb na Smetanově náměstí v Litomyšli?
- Grafy č. 67 a 68 Jaké je očekávání a jak je hodnocena skutečnost fyzického komfortu na Smetanově náměstí v Litomyšli?

- Grafy č. 69 a 70 Jaké je očekávání a jak je hodnocena skutečnost v nabídce aktivit na Smetanově náměstí v Litomyšli?
- Grafy č. 71 a 72 Jak je pro Vás důležité vybavení náměstí městským mobiliářem a jak vnímáte (hodnotíte) skutečný stav vybavení Jiřího náměstí v Poděbradech?
- Grafy č. 73 a 74 Jak je pro Vás důležitý vzhled náměstí a jak vnímáte (hodnotíte) skutečný vzhled Jiřího náměstí v Poděbradech?
- Grafy č. 75 a 76 Jak je pro Vás důležitá struktura služeb na náměstí a jak vnímáte (hodnotíte) skutečný stav na Jiřího náměstí v Poděbradech?
- Grafy č. 77 a 78 Jaké je očekávání a jak je hodnocena skutečnost fyzického komfortu na Jiřího náměstí v Poděbradech?
- Grafy č. 79 a 80 Jaké je očekávání a jak je hodnocena skutečnost v nabídce aktivit na Jiřího náměstí v Poděbradech?
- Grafy č. 81 a 82 Jak je pro Vás důležité vybavení náměstí městským mobiliářem a jak vnímáte (hodnotíte) skutečný stav vybavení na náměstí českého ráje v Turnově?
- Grafy č. 83 a 84 Jak je pro Vás důležitý vzhled náměstí a jak vnímáte (hodnotíte) skutečný vzhled náměstí Českého ráje v Turnově?
- Grafy č. 85 a 86 Jak je pro Vás důležitá struktura služeb na náměstí a jak vnímáte (hodnotíte) skutečný stav na náměstí Českého ráje v Turnově?
- Grafy č. 87 a 88 Jaké je očekávání a jak je hodnocena skutečnost fyzického komfortu na náměstí Českého ráje v Turnově?
- Grafy č. 89 a 90 Jaké je očekávání a jak je hodnocena skutečnost v nabídce aktivit na náměstí Českého ráje v Turnově?
- Grafy č. 91 a 92 Jak je pro Vás důležité vybavení náměstí městským mobiliářem a jak vnímáte (hodnotíte) skutečný stav vybavení náměstí Míru v Bruntále?
- Grafy č. 93 a 94 Jak je pro Vás důležitý vzhled náměstí a jak vnímáte (hodnotíte) skutečný vzhled náměstí Míru v Bruntále?
- Grafy č. 95 a 96 Jak je pro Vás důležitá struktura služeb na náměstí a jak vnímáte (hodnotíte) skutečný stav služeb na náměstí Míru v Bruntále?
- Grafy č. 97 a 98 Jaké je očekávání a jak je hodnocena skutečnost fyzického komfortu na náměstí Míru v Bruntále?
- Grafy č. 99 a 100 Jaké je očekávání a jak je hodnocena skutečnost v nabídce aktivit na náměstí Míru v Bruntále?
- Graf č. 101 Struktura očekávání u atributu vybavení městským mobiliářem u měst velikostní kategorie 5 až 9,999 tis. obyvatel
- Graf č. 102 Struktura očekávání u atributu vybavení městským mobiliářem u měst velikostní kategorie 10 až 20 tis. obyvatel

Graf č. 103	Struktura očekávání u atributu vzhled náměstí u měst o velikosti 5 až 9,999 tisíc obyvatel
Graf č. 104	Struktura očekávání u atributu vzhled náměstí u měst o velikosti 10 až 20 tis. obyvatel
Graf č. 105	Struktura očekávání u atributu nabídky služeb u měst o velikosti 5 až 9,999 tisíc obyvatel
Graf č. 106	Struktura očekávání u atributu nabídky služeb u měst o velikosti 10 až 20 tis. obyvatel
Graf č. 107	Struktura očekávání u atributu fyzického komfortu u měst o velikosti 5 až 9,999 tisíc obyvatel
Graf č. 108	Struktura očekávání u atributu fyzického komfortu u měst o velikosti 10 až 20 tis. obyvatel
Graf č. 109	Struktura očekávání u atributu aktivit u měst o velikosti 5 až 9,999 tisíc obyvatel
Graf č. 110	Struktura očekávání u atributu aktivit u měst o velikosti 10 až 20 tis. obyvatel

Obrázky

Obrázek č. 1	Model hodnocení kvality veřejného prostranství
Obrázek č. 2	Indikátory zkoumání kvality veřejného prostranství
Obrázek č. 3	Město Třeboň: Přehled dosud realizovaných akcí od roku 1994 do roku 2020
Obrázek č. 4	Masarykovo náměstí: historická fotografie (1904)
Obrázek č. 5	Masarykovo náměstí: po revitalizaci – celkový pohled
Obrázek č. 6	Masarykovo náměstí a parkoviště v jeho sousedství: zklidnění dopravy na Masarykově náměstí
Obrázek č. 7	Klidová zóna uprostřed náměstí
Obrázek č. 8	Masarykovo náměstí: kolostavy
Obrázek č. 9	Masarykovo náměstí: Mariánský sloup a kašna
Obrázek č. 10	Náměstí Míru: Národní slavnosti (1913)
Obrázek č. 11	Náměstí Míru: rekonstrukce
Obrázek č. 12	Náměstí Míru: po rekonstrukci
Obrázek č. 13	Náměstí Míru: mapový pohled
Obrázek č. 14	Struktura služeb na náměstí Míru v Moravských Budějovicích
Obrázek č. 15	Náměstí F. L. Věka v Dobrušce (1951)
Obrázek č. 16	Náměstí F. L. Věka v Dobrušce: radnice
Obrázek č. 17	Náměstí F. L. Věka v Dobrušce: Mariánský sloup

- Obrázek č. 18 Náměstí F. L. Věka v Dobrušce: fontána s koulí
- Obrázek č. 19 Náměstí F. L. Věka v Dobrušce: pítko
- Obrázek č. 20 Náměstí F. L. Věka: mapový pohled
- Obrázek č. 21 Struktura služeb na náměstí F. L. Věka v Dobrušce: pohled z mapy
- Obrázek č. 22 Husovo náměstí v Novém Městě nad Metují: mapový pohled
- Obrázek č. 23 Husovo náměstí v Novém Městě nad Metují
- Obrázek č. 24 Husovo náměstí v Novém Městě nad Metují: studna
- Obrázek č. 25 Husovo náměstí v Novém Městě nad Metují: sousoší Nejsvětější Trojice
- Obrázek č. 26 Husovo náměstí v Novém Městě nad Metují: Mariánský sloup
- Obrázek č. 27 Husovo náměstí v Novém Městě nad Metují: parkoviště
- Obrázek č. 28 Husovo náměstí v Novém Městě nad Metují: podloubí
- Obrázek č. 29 Husovo náměstí v Novém Městě nad Metují: předzahrádka
- Obrázek č. 30 Husovo náměstí v Novém Městě nad Metují: cukrárna
- Obrázek č. 31 Nabídka služeb (obchodů a provozoven) na Husově náměstí v Novém Městě nad Metují
- Obrázek č. 32 Náměstí Míru ve Vrchlabí: původní stav 2018
- Obrázek č. 33 Náměstí Míru ve Vrchlabí: mapový pohled
- Obrázek č. 34 Náměstí Míru ve Vrchlabí: po revitalizaci
- Obrázek č. 35 Náměstí Míru ve Vrchlabí: vodní kaskáda a lavičky
- Obrázek č. 36 Náměstí Míru ve Vrchlabí: pítko
- Obrázek č. 37 Náměstí Míru ve Vrchlabí: noční nasvícení
- Obrázek č. 38 Nabídka služeb na náměstí Míru ve Vrchlabí: mapový pohled
- Obrázek č. 39 Náměstí Přemysla Otakara II. ve Vysokém Mýtě: původní stav v roce 1920
- Obrázek č. 40 Náměstí Přemysla Otakara II. ve Vysokém Mýtě: mapový pohled
- Obrázek č. 41 Náměstí Přemysla Otakara II. ve Vysokém Mýtě: Mariánský morový sloup
- Obrázky č. 42, 43 a 44 Náměstí Přemysla Otakara II. ve Vysokém Mýtě: altány
- Obrázek č. 45 Náměstí Přemysla Otakara II. ve Vysokém Mýtě: fontána před rekonstrukcí
- Obrázek č. 46 Náměstí Přemysla Otakara II. ve Vysokém Mýtě: fontána po rekonstrukci
- Obrázek č. 47 Nabídka služeb na náměstí Přemysla Otakara II. ve Vysokém Mýtě: mapový pohled
- Obrázek č. 48 Smetanovo náměstí v Litomyšli v roce 1938
- Obrázek č. 49 Smetanovo náměstí v Litomyšli: dolní část se sochou Bedřicha Smetany

- Obrázek č. 50 Smetanovo náměstí v Litomyšli: podlouhí s obchody
Obrázek č. 51 Smetanovo náměstí v Litomyšli: obchody v podlouhí
Obrázek č. 52 Nabídka služeb na Smetanově náměstí v Litomyšli: mapový pohled
Obrázek č. 53 Jiřího náměstí v Poděbradech: historické foto z roku 1910
Obrázek č. 54 Jiřího náměstí v Poděbradech: po rekonstrukci
Obrázek č. 55 a 56 Jiřího náměstí v Poděbradech: mekka motorkářů
Obrázek č. 57 Struktura nabídky služeb na Jiřího náměstí v Poděbradech
Obrázek č. 58 Náměstí Českého ráje v Turnově: po rekonstrukci v roce 1894
Obrázek č. 59 Náměstí Českého ráje v Turnově: kašna s Mariánským sloupem
Obrázek č. 60 Náměstí Českého ráje v Turnově: mapový pohled na náměstí
Obrázek č. 61 Náměstí Českého ráje v Turnově: celkový pohled
Obrázek č. 62 Náměstí Českého ráje v Turnově: městský mobiliář
Obrázek č. 63 Struktura nabídky služeb na náměstí Českého ráje v Turnově
Obrázek č. 64 Náměstí Míru v Bruntále: před rekonstrukcí
Obrázek č. 65 Náměstí Míru v Bruntále: po rekonstrukci
Obrázek č. 66 Náměstí Míru v Bruntále: fontána
Obrázek č. 67 Náměstí Míru v Bruntále: cukrárna
Obrázek č. 68 Nabídka služeb na náměstí Míru v Bruntále
Obrázek č. 69 Postup hodnocení kvality veřejného prostranství (Ghel, 2004)
Obrázek č. 70 a 71 Zenová zahrada 1ar(t) a 2ar(t)v Litomyšli
Obrázek č. 72 Klášterní zahrady v Litomyšli: posedová místa
Obrázek č. 73 Hradec Králové: lavičky v kombinaci s kolostavy
Obrázek č. 74 Zeď s pamětními deskami v Jungmanově sadech ve Vysokém Mýtě
Obrázek č. 75 Kutná Hora: plastika mapy vsazená do dlažby v Kolárově ulici
Obrázek č. 76 Jungmanovy sady ve Vysokém Mýtě: šachovnice na kuželky
Obrázek č. 77 Kolín, Karlovo náměstí: výstavní panely
Obrázky č. 78 a 79 Náměstí Přemysla Otakara II. ve Vysokém Mýtě: kolostavy
Obrázek č. 80 Ostatní plocha a její využití ve Vrchlabí v Krkonošské ulici
Obrázek č. 81 Evropské náměstí ve Vrchlabí
Obrázek č. 82 Evropské náměstí ve Vrchlabí: lavičky
Obrázek č. 83 Evropské náměstí ve Vrchlabí: zeleň
Obrázek č. 84 Lanova třída v Českých Budějovicích
Obrázek č. 85 Skleněná fontána na Lanově třídě v Českých Budějovicích
Obrázek č. 86 Lanova třída v Českých Budějovicích: venkovní zahrádka
Obrázek č. 87 Lanova třída v Českých Budějovicích: umělecká instalace „Humanoidi“
Obrázek č. 88 Litomyšl: kašna ve tvaru sudu

Summary

Mnohá města se stále potýkají s neuspokojivým stavem městských center. I přes revitalizační aktivity, které města v posledních několika desetiletích realizovala, nepřinesly oživení městské ekonomiky. Stále dochází k úbytku malých obchodů a tradičních služeb, ztrátě bytové funkce, a to na úkor např. rozšiřování kancelářských prostor. Centra měst a jejich náměstí tak dlouhodobě ztrácejí svoji atraktivitu a konkurenceschopnost.

Na základě kritického zhodnocení zdrojů, které se zabývaly či zabývají kvalitou veřejných prostranství, byl navržen manažerský přístup k měření kvality veřejného prostranství. Jeho podstatou je, na rozdíl od ostatních přístupů, že za srovnávací standard bylo využito očekávání.

Na základě dokumentace náměstí u vybraného vzorku měst a provedení do-
tazníkového šetření, byl navržený manažerský přístup měření kvality veřejného pro-
stranství a následně byl testován. Z výsledků vyplynulo, že v analyzovaných pěti
skupinách (sadách) indikátorů kvality, se vyskytují rozdíly (tzv. mezera kvality) mezi
očekáváním a skutečným vnímáním. Závěrem analýzy u každého města jsou navrho-
vána manažerská doporučení k odstranění mezery kvality.

Zároveň se studie zabývala tím, zda je možné pro všechny velikostní skupiny po-
užívat jednotnou zprůměrovanou srovnávací bázi. Bylo zjištěno, že v každém městě
je kvalita centrálního náměstí v očekávání respondentů rozdílná. Při použití jednotné
srovnávací báze by docházelo ke zkreslení výsledků. Proto je doporučováno, aby při
hodnocení kvality náměstí (či jiných veřejných prostranství) byla skutečnost posu-
zována k očekávání.

Summary

The condition of many cities' centers is unsatisfactory. Despite revitalization activities performed in the past decades, the municipal activities have not brought about economic boost. Small business and traditional services continue to decline and the cities continue to increase office space at the expense of the cities' housing function. In the long run, city centers and squares lose their attractiveness and competitiveness.

On the basis of critical assessment of sources that deal with quality of public spaces a managerial approach was developed to measure the quality of public spaces. It is substantially different in that, as opposed to the other approaches, this one uses expectation as the point of reference.

The newly developed managerial approach was developed and tested based on documentation of squares of selected cities and questionnaire survey. The results showed discrepancies (so called quality gaps) between expectations and actual perception in five analyzed sets of quality indicators. Managerial recommendations are given In conclusion of the analysis of each city that should lead to closing the quality gaps.

The study also sought to answer whether or not is it possible to use one average benchmark basis for all size groups. It was found out that the respondents in each city have different expectations about the city and its central square, and thus that by using single average benchmark basis would distort the results. It is therefore recommended to assess the quality of city squares (or other public spaces) by comparing actual reality with expectations.

Revitalizace městských center a veřejných prostranství v ČR

Třetí část: (Ne)Proměny náměstí českých měst
v obrazech – hodnocení kvality a inspirace

Jana Krbová

Vydává Wolters Kluwer ČR, a. s.,
U Nákladového nádraží 10, 130 00 Praha 3
v roce 2020 jako svou 4238. publikaci.

Odpovědná redaktorka Marie Novotná

Stran 200, vydání první

Sazba Cadis

Tisk Serifa

ISBN 978-80-7676-017-2

www.wolterskluwer.cz